

Bruxelles, 6. ožujka 2024.
(OR. en)

7340/24

**Međuinstitucijski predmet:
2024/0061 (COD)**

INDEF 19
COPS 98
POLMIL 62
IND 127
MAP 9
COMPET 268
FISC 48
CODEC 676

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	6. ožujka 2024.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2024) 150 final
Predmet:	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima („EDIP”)

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2024) 150 final.

Priloženo: COM(2024) 150 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 5.3.2024.
COM(2024) 150 final

2024/0061 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima („EDIP”)

(Tekst značajan za EGP)

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

- **Razlozi i ciljevi prijedloga**

Rusija je 24. veljače 2022. započela potpunu vojnu invaziju na Ukrajinu s razornim posljedicama za tu zemlju i njezin narod. U dvije godine intenzivnih borbi, teškog topničkog granatiranja i zračnih napada nastradao je velik broj civila i ukrajinskom narodu nanosena je golema patnja. Agresivni rat Rusije prouzročio je veliku štetu na kritičnoj civilnoj i obrambenoj infrastrukturi, proizvodnim kapacitetima i uslugama u cijeloj Ukrajini i razoreni su čitavi gradovi u nekim dijelovima zemlje. Nastala je i humanitarna kriza zbog koje su milijuni Ukrajinaca raseljeni iz svojih domova i mnogima su postali hitno potrebni hrana, sklonište i medicinska pomoć. Rusija zračnim napadima i dalje uništava objekte u cijeloj zemlji. Trauma tog besmislenog rata osjećat će se godinama, ako ne i desetljećima. EU podupire neovisnost, suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica, njezino neotuđivo pravo na samoobranu i njezin rad na postizanju sveobuhvatnog, pravednog i održivog mira u skladu s međunarodnim pravom i Poveljom UN-a. Ruski agresivni rat protiv Ukrajine predstavlja ozbiljnu prijetnju ne samo Ukrajini nego i europskoj i globalnoj sigurnosti. Doprinos EU-a samoobrani Ukrajine važno je ulaganje i u vlastitu sigurnost. U tom će smislu Europska unija i države članice zajedno s partnerima doprinijeti budućim obvezama prema Ukrajini u području sigurnosti, što će joj pomoći da se obrani, odupre pokušajima destabilizacije i spriječi agresiju u budućnosti. Nema obrane bez obrambene industrije. Ukrajina u velikoj mjeri ovisi o vojnoj potpori EU-a i njegovih država članica, među ostalim jer je njezina obrambena industrijska baza gotovo potpuno uništena.

Ruska vojna agresija protiv Ukrajine označila je dramatičan povratak teritorijalnih sukoba i ratovanja visokog intenziteta na europsko tlo. Proizvodni kapacitet europske obrambene tehnološke i industrijske baze (EDTIB) prilagođen je tako da prvenstveno odgovara na ograničene potrebe država članica, uglavnom samo unutar njihovih vlastitih granica, zbog desetljeća nedostatnih javnih ulaganja. U takvom kontekstu poduzeća u obrambenom sektoru često su morala smanjivati proizvodnju kako bi se održalo poslovanje proizvodnih linija i zadržalo kvalificirano osoblje, uz istodobnu proizvodnju ograničene količine obrambenih sustava za nacionalne kupce. Danas je za mnoga europska poduzeća u obrambenom sektoru izvoz obrambene opreme kupcima izvan EU-a veliko tržište.

Porast potražnje za određenim obrambenim proizvodima u Europi uzrokovan radikalno promijenjenim sigurnosnim okruženjem dogodio se u kontekstu ograničenog mirnodopskog proizvodnog kapaciteta EDTIB-a. Ta situacija otvara pitanje dugoročne pripravnosti obrambene industrije u Europi, tj. kapaciteta EDTIB-a da djelotvorno (u smislu vremena i razmjera) odgovori na promjene u europskoj potražnji za obrambenim proizvodima. To je usko povezano sa širim pitanjem sigurnosti opskrbe obrambenom opremom u Europi. Iako ta tema nije nova za države članice EU-a, nedavno predstavljeni plan za streljivo stavio ju je u središte pozornosti jer se postavilo pitanje sposobnosti EDTIB-a da zajamči sigurnost opskrbe obrambenom opremom u mirnodopskom i ratnom razdoblju za Europu.

Nakon izbijanja rata i na temelju poziva u okviru Izjave iz Versaillesa iz ožujka 2022. Komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) / ravnatelj Europske obrambene agencije (EDA) donijeli su u svibnju 2022.

Zajedničku komunikaciju o analizi nedostatnih ulaganja u obranu i daljnjim koracima (JOIN/2022/24 final). U toj je komunikaciji istaknuto je da su nedovoljna ulaganja država članica u obranu proteklih desetljeća uzrok nedostataka u sposobnostima i industriji u Uniji.

Od predstavljanja Zajedničke komunikacije u svibnju 2022. predloženo je nekoliko mjera za suočavanje s najizraznijim posljedicama agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine:

- Kako je najavljeno u Zajedničkoj komunikaciji iz svibnja 2022., Komisija i Visoki predstavnik / ravnatelj Agencije osnovali su **radnu skupinu za zajedničku nabavu u području obrane (DJPTF)** koja surađuje s državama članicama na koordinaciji vrlo kratkoročnih potreba za nabavom. Ta se radna skupina usredotočila na otklanjanje kolizija i koordinaciju kako bi se izbjegla utrka u osiguravanju narudžbi. Ujedno je sastavila procjenu potreba te utvrdila i naglasila da se trebaju povećati industrijski proizvodni kapaciteti EU-a kako bi se te potrebe zadovoljile.
- Osim toga, kako je najavljeno u Zajedničkoj komunikaciji iz svibnja 2022., Komisija je u srpnju 2022. predstavila **Akt o jačanju europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA)**, čiji je cilj financijskom potporom potaknuti suradnju država članica u nabavi akutno najpotrebnije i najkritičnije obrambene opreme. Suzakonodavci su 18. listopada 2023. donijeli taj akt, koji sad doprinosi prilagodbi obrambene industrije Unije strukturnim promjenama na tržištu. EDIRPA će prestati važiti 31. prosinca 2025.
- U Zajedničkoj komunikaciji iz svibnja 2022. istaknuti su razni nedostaci u kapacitetima, ali s obzirom na razvoj situacije u Ukrajini nastala je konkretna hitna potreba za streljivom zemlja-zemlja, topničkim streljivom i projektilima. To je službeno priznalo Vijeće, koje je 20. ožujka 2023. postiglo dogovor o trodijelnom pristupu za isporuku i zajedničku nabavu streljiva za Ukrajinu. U tom je kontekstu Komisija u svibnju 2023. iznijela Prijedlog uredbe o **podupiranju proizvodnje streljiva (ASAP)** kako bi se odgovorilo na iznenadni porast potražnje za tim proizvodima i hitno omogućila njihova pravodobna dostupnost mobilizacijom proračuna EU-a za potporu ulaganjima u povećanje proizvodnih kapaciteta EDTIB-a u tom području. Suzakonodavci su donijeli Uredbu ASAP 20. srpnja 2023. Prestat će važiti 30. lipnja 2025.

Ne samo da je nezakoniti rat Rusije protiv Ukrajine uzrokovao goruće probleme EU-u i njegovim državama članicama nego i njegov nastavak pogoršava strukturne poteškoće i narušava konkurentnost EDTIB-a te dovodi u pitanje njegovu sposobnost da državama članicama zajamči dostatnu razinu sigurnosti opskrbe. Stoga EU sad treba **prijeći s pravodobnih hitnih odgovora** (kako je ilustrirano prethodno opisanim mjerama) **na pripravnost obrambene industrije EU-a**, s osiguravanja dostupnosti potrošnog materijala u potrebnom opsegu u kriznim razdobljima na osiguravanje pravodobne isporuke budućih visokokvalitetnih kritičnih kapaciteta u narednim godinama. To je svrha **Strategije za europsku obrambenu industriju** (EDIS), predstavljene 5. ožujka. Kako bi se provele smjernice i najavljene mjere iz te strategije, Komisija predlaže novu uredbu o **Programu za europsku obrambenu industriju (EDIP)**, koji je najavljen u Zajedničkoj komunikaciji iz svibnja 2022. i koji je zahtijevalo Europsko vijeće, a namijenjen je **usklađivanju prijekih potreba s dugoročnima**, održavanjem potpore EDTIB-u u okviru ovog višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) i uspostavom buduće pripravnosti obrambene industrije EU-a. Tako će EDIP zapravo provesti dio EDIS-a pristupom strukturiranim u tri glavna stupa.

- **Jačanje konkurentnosti i reaktivnosti EDTIB-a.** Kako bi se bolje objedinila i uskladila europska potražnja za obrambenom opremom koja se zahtijeva od EDTIB-a, u sklopu EDIP-a predlaže se spreman pravni okvir – strukture za europski program naoružanja (SEAP) – za suradnju i zajedničko upravljanje obrambenom opremom tijekom njezina životnog ciklusa. Slično tomu, EDIP-om se provedba načela EDIRPA-e produljuje na razdoblje nakon 2025. kako bi se nastavila defragmentacija i usklađivanje europske potražnje. EDIP isto tako replicira načela ASAP-a koja se odnose na podupiranje ulaganja u proizvodne kapacitete EDTIB-a, pomaže da ti kapaciteti postanu fleksibilniji i osigurava fazu produktizacije projekata Europskog fonda za obranu. Kako bi se EDTIB lakše financirao, EDIP podrazumijeva i uspostavu fonda koji bi smanjio rizik te potaknuo i ubrzao ulaganja u povećanje kapaciteta MSP-ova i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije sa sjedištem u EU-u za proizvodnju obrambene opreme, na temelju iskustva Komisije s „Fondom za povećanje proizvodnje” u okviru ASAP-a, kao i uspješne uspostave instrumenta vlasničkog kapitala u području obrane u okviru EUDIS-a.
- **Povećanje sposobnosti EDTIB-a da zajamči pravodobnu dostupnost i opskrbu obrambenim proizvodima.** Cilj je EDIP-a poduprijeti države članice u postizanju najveće moguće razine sigurnosti opskrbe obrambenom opremom uspostavom sustava sigurnosti opskrbe na razini EU-a. Taj bi sustav povećao povjerenje država članica u prekogranične lance opskrbe i stvorio važnu konkurentsku prednost za EDTIB. Sveobuhvatni okvir za upravljanje krizama omogućio bi koordinaciju odgovora na moguće buduće krize opskrbe određenom obrambenom opremom ili duž lanaca opskrbe tom opremom.
- **Doprinos oporavku, obnovi i modernizaciji obrambene tehnološke i industrijske baze Ukrajine (ukrajinskog DTIB-a).** Trenutačne potrebe Ukrajine za vojnom opremom znatno premašuju njezine industrijske proizvodne kapacitete, a EU i njegove države članice pružaju vojnu pomoć iz vlastitih (većinom iscrpljenih) zaliha i iz obrambene industrije prilagođene mirnodopskom razdoblju. U tom je kontekstu interes obje industrije da uspostave dublju suradnju. Ako se ne stvori čvrst odnos između industrijskih baza, to može dovesti do propuštene poslovne prilike u kratkoročnom razdoblju te do gospodarskih i strateških ovisnosti u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. S obzirom na buduće pristupanje Ukrajine EU-u, EDIP bi trebao poboljšati suradnju s Ukrajinom na industrijskoj razini. U okviru budućih obveza EU-a prema Ukrajini u području sigurnosti¹ EU bi trebao nastojati uspostaviti veću suradnju s ukrajinskim DTIB-om kako bi se povećao njegov kapacitet za ispunjavanje neposrednih potreba te kako bi se uskladili standardi i uspostavila bolja interoperabilnost. Bliža suradnja s ukrajinskim DTIB-om pridonijet će jačanju sposobnosti Ukrajine da se brani i razvoju kapaciteta EDTIB-a za potporu potrebama država članica i Ukrajine.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Potpore u okviru EDIP-a bit će dosljedna i komplementarna s postojećim suradničkim inicijativama EU-a u području obrambene industrijske politike i s drugim oblicima bilateralne potpore Ukrajini u okviru drugih instrumenata EU-a, uključujući Instrument za Ukrajinu. Dopunit će glavni program EU-a u tom području politike, Europski fond za obranu (EFO), posebno podupiranjem projekata EFO-a u kasnijoj fazi životnog ciklusa obrambene opreme, što će pomoći u budućem prihvaćanju rezultata programa na tržištu. EDIP će se temeljiti i na iskustvu stečenom u kontekstu drugih programa EU-a, kao što su EDIRPA ili ASAP, posebno

¹ Okvir za buduće obveze EU-a prema Ukrajini u području sigurnosti, koji je Vijeće podržalo 27. studenog 2023.

proširenjem njihovih načela financijske potpore i područja primjene na druge vrste opreme. Osim toga, konsolidirat će rad i dijalog u okviru DJPTF-a.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

EDIP će stvoriti sinergije s obrambenom politikom EU-a i provedbom Strateškog kompasa za sigurnost i obranu. Provođit će se u potpunoj dosljednosti s planom za razvoj sposobnosti EU-a, kojim se utvrđuju prioriteta u vezi s obrambenom sposobnosti EU-a, kao i s koordiniranim godišnjim preispitivanjem u području obrane, kojim se, među ostalim, utvrđuju nove mogućnosti za suradnju u području obrane. EDIP će uz to olakšati suradnju država članica u okviru stalne strukturirane suradnje (PESCO). Trebao bi služiti provedbi projekata u okviru PESCO-a i ubrzati, olakšati i poduprijeti ispunjavanje strožih obveza koje su države članice preuzele u tom kontekstu. EDIP će dopuniti postojeće aktivnosti Europske obrambene agencije (EDA) u području sigurnosti opskrbe. Temeljit će se i na ključnim strateškim aktivnostima EDA-e kako bi se prikupile informacije za rasprave u okviru Odbora za pripravnost obrambene industrije. EDIP će se provoditi u potpunoj dosljednosti s vojnom pomoći EU-a Ukrajini u kontekstu Europskog instrumenta mirovne pomoći (EPF). Na koristan će način dopunjavati ciljeve oporavka i obnove koje EU nastoji ostvariti u okviru Instrumenta za Ukrajinu, posebno jačanjem sposobnosti Ukrajine da se brani oslanjajući se na otporan i prilagodljiv DTIB. U širem se smislu može voditi računa i o relevantnim aktivnostima Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (NATO) i drugih partnera ako služe interesima Unije u području sigurnosti i obrane i ne brane sudjelovanje nijednoj državi članici.

Uspostavom sustava sigurnosti opskrbe na razini EU-a, ponajprije putem dvorazinskog kriznog okvira, EDIP će dopuniti Akt o izvanrednim okolnostima i otpornosti na unutarnjem tržištu (IMERA), koji ne obuhvaća obrambene proizvode. Cilj je mjera dostupnih Komisiji u EDIP-ovu kriznom okviru za određene neobrambene proizvode ključne za opskrbu obrambenim proizvodima za koje je utvrđeno da imaju prioritet osigurati da predmetni obrambeni lanci opskrbe mogu prioritetno pristupiti komponentama i materijalima potrebnima za postizanje odgovarajuće razine sigurnosti opskrbe na razini EU-a.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

EDIP-om se uspostavlja skup mjera i utvrđuje proračun za podupiranje obrambene pripravnosti Unije i njezinih država članica i time se jača konkurentnost, reaktivnost i sposobnost EDTIB-a da zajamči pravodobnu dostupnost i opskrbu obrambenim proizvodima te za doprinos oporavku, obnovi i modernizaciji ukrajinskog DTIB-a. Stoga se Uredba temelji na tri pravne osnove:

- članku 173. UFEU-a u vezi s konkurentnošću EDTIB-a,
- članku 114. UFEU-a u vezi s europskim tržištem obrambene opreme (EDEM),
- članku 212. UFEU-a u vezi s jačanjem ukrajinskog DTIB-a,
- članku 322. UFEU-a u vezi s financijskim odredbama.

Kako bi se uzela u obzir ta višestruka pravna osnova, EDIP je strukturiran u tri stupa, od kojih svaki odgovara jednoj od pravnih osnova ove Uredbe.

- Prvi stup sastoji se od mjera kojima se osigurava postojanje uvjeta potrebnih za konkurentnost EDTIB-a, a odgovarajuća je pravna osnova za te mjere članak 173. Kako je opisano u EDIS-u, nezakonita ruska ratna agresija na Ukrajinu drastično je i strukturno promijenila sigurnosno okruženje u Europi, što je dovelo do novog stanja na tržištu za EDTIB. Međutim, dvije godine od početka neopravdanog ruskog rata u Ukrajini EDTIB se još nije u potpunosti prilagodio toj novoj stvarnosti. Isto tako, kako je navedeno u EDIS-u, EDTIB treba uvesti fleksibilan proizvodni sustav koji se može prilagoditi kretanjima europske potražnje. Stoga, u skladu s člankom 173. stavkom 1., Komisija može poduzeti mjere kako bi ubrzala prilagodbu obrambene industrije strukturnim promjenama. Mjerama kao što su proširenje načela EDIRPA-e i ASAP-a, uspostava pravnog okvira SEAP-a i uspostava fonda nastojat će se pomoći EDTIB-u da se prilagodi novoj tržišnoj stvarnosti. Naposljetku, u skladu s člankom 173. stavkom 2. Komisija može poduzeti bilo koju inicijativu korisnu za promicanje koordinacije među državama članicama u području obrambene industrijske politike.
- Drugi stup sastoji se od mjera čiji je cilj funkcioniranje unutarnjeg tržišta, a posebno EDEM-a, a odgovarajuća je pravna osnova za te mjere članak 114. Javna sigurnost područja Unije glavni je cilj javne politike, a ona ovisi i o dostupnosti obrambenih proizvoda i usluga u dovoljnim količinama. Kako je opisano u EDIS-u, zbog trenutačnog geopolitičkog konteksta došlo je do općeg porasta potražnje za obrambenom opremom i potencijalno će doći do vrhunca potražnje za određenim obrambenim proizvodima u Uniji, a možda i na globalnoj razini. Ta situacija utječe na funkcioniranje unutarnjeg tržišta za te proizvode i ugrožava sigurnost opskrbe. Države članice primarno su odgovorne za sigurnost vlastite vojne opskrbe, kao pitanje nacionalne obrane. Međutim, kako je objašnjeno u EDIS-u, sigurnost opskrbe ima sve izraženiju europsku dimenziju. Osim toga, kako je vidljivo iz krize opskrbe streljivom na koju se odnosi ASAP, različito nacionalno zakonodavstvo, posebno u pogledu certificiranja obrambenih proizvoda, i različiti pristupi nacionalnoj sigurnosti uska su grla u europskim lancima opskrbe obrambenim proizvodima i sprečavaju interoperabilnost. Stoga se funkcioniranje unutarnjeg tržišta bez nestašica obrambenih proizvoda u Uniji najbolje može osigurati usklađivanjem zakonodavstva Unije na temelju članka 114. Ugovora. Uspostava sustava sigurnosti opskrbe obrambenom opremom na razini EU-a podrazumijeva nekoliko aspekata. Prvo, EDIP sadržava mjere za poboljšanje pripravnosti država članica u novom geopolitičkom kontekstu, koji je posebno obilježen potrebom za što bržim obnavljanjem zaliha i daljnjim proširenjem obrambenih sposobnosti. Konkretno, uključuje mjere za pojednostavnjenje ponovnog otvaranja postojećih i budućih okvirnih ugovora s EDTIB-om drugim državama članicama. Drugo, EDIP obuhvaća mjere za utvrđivanje i praćenje ključnih proizvoda i industrijskih kapaciteta u lancima opskrbe određenim obrambenim proizvodima. Naposljetku, u slučaju krize opskrbe EDIP pruža modularni okvir za postupno upravljanje krizama, uz mogućnost da Odbor odluči o najprikladnijem obliku upravljanja krizama, a u ozbiljnijim krizama o mjerama koje treba aktivirati. Stoga će EDIP osigurati pravodobno predviđanje poremećaja u opskrbi i njihovo hitno rješavanje kako bi se očuvalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta i zajamčila odgovarajuća razina sigurnosti opskrbe za države članice.

- Treći stup sastoji se od mjera koje doprinose oporavku, obnovi i modernizaciji ukrajinskog DTIB-a i postupnoj integraciji u EDTIB. Odgovarajuća pravna osnova za te mjere je članak 212. Posebna pozornost posvećuje se cilju pružanja potpore Ukrajini da se postupno uskladi s pravilima, standardima, politikama i praksama Unije („pravna stečevina”) radi budućeg članstva u Uniji. Na temelju tog trećeg stupa djelovanje Unije dopunit će i ojačati djelovanje država članica.

Drugim člancima UFEU-a ili svakim člankom zasebno ne mogu se opravdati navedena tri stupa ni mjere koje obuhvaćaju. Predloženi elementi navedeni su u jednom aktu jer sve mjere čine dosljedan pristup odgovoru, u različitim oblicima, na potrebe za jačanjem pripravnosti Unijine obrambene industrije.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Za zadovoljavanje potreba oružanih snaga u odgovarajućem vremenu i razmjeru državama članicama od presudne je važnosti kapacitet EDTIB-a. Razmjer štete koju je ruska ratna agresija prouzročila Ukrajini i njezinoj obrambenoj industrijskoj bazi toliko je velik da će Ukrajini biti potrebna opsežna i trajna potpora koju nijedna država članica ne može sama pružiti. Stoga je važno zajamčiti da EDTIB i ukrajinski DTIB mogu obavljati tu stratešku ulogu. Čini se da je djelovanje na europskoj razini najprikladnije u tom području.

Potpota konkurentnosti EDTIB-a:

- Unija i njezine države članice s jedne su strane suočene s brutalnom promjenom sigurnosnog okruženja zbog koje je porasla europska potražnja za obrambenom opremom, a s druge strane ograničenim mirnodopskim proizvodnim kapacitetom EDTIB-a. Ako se ta situacija dugoročno nastavi, i dalje će strukturno utjecati na konkurentnost EDTIB-a i pogoršavati je. Iako se na nižim razinama lanci opskrbe EDTIB-a obično protežu preko granica, na višim je razinama EDTIB i dalje strukturno podijeljen po nacionalnoj liniji. To proizlazi iz potražnje država članica EU-a za obrambenom opremom, koja je, unatoč nedavnom porastu, i dalje u osnovi fragmentirana, zbog čega EDTIB ne može iskoristiti iznimno funkcionalno obrambeno tržište EU-a. Države članice nikad nisu postigle zajedničku referentnu vrijednost, koju su utvrdile 2007., a prema kojoj bi 35 % svoje ukupne nabave obrambene opreme namijenile za europsku zajedničku nabavu. To pokazuje da se države članice suočavaju sa znatnim poteškoćama koje im otežavaju da više sudjeluju u zajedničkoj nabavi obrambene opreme. Stoga je Unija u najboljem položaju da poduzme mjere za poticanje objedinjavanja i usklađivanja potražnje EU-a za obrambenom opremom te za olakšavanje dugoročne suradnje država članica tijekom cijelog životnog ciklusa obrambene opreme.
- Nedostatak koordinacije i prekomjerna koncentracija potražnje država članica na istu vrstu obrambenih proizvoda u isto vrijeme i po mogućnosti u kombinaciji s nestašicom doveli bi do naglog rasta cijena i učinka istiskivanja (tj. poteškoća za države članice s ograničenijom kupovnom moći u nabavi potrebnih obrambenih proizvoda). Stoga, sprečavanjem mogućih preklapanja nacionalnih aktivnosti u području javne nabave mjere uvedene na europskoj razini za objedinjavanje potražnje država članica EU-a ujedno će ojačati solidarnost među državama članicama.

- Neusklađena potražnja smanjuje i vidljivost tržišnih trendova. S druge strane, nedostatak vidljivosti i predvidljivosti europske potražnje otežava sposobnost industrije da ulaže u sektor koji se u potpunosti temelji na potražnji. Međutim, pod pritiskom novog sigurnosnog okruženja Unija si ne može priuštiti da čeka dok EDTIB ne bude imao dovoljno predvidljive narudžbe da bi se ulagalo u prilagodbu njegovih proizvodnih kapaciteta. Europska obrambena industrija mora se što prije prilagoditi novoj situaciji na tržištu. To znači da je potrebno poduprijeti smanjivanje rizika ulaganja industrije u fleksibilne proizvodne kapacitete. Takva intervencija na razini država članica mogla bi dovesti do neravnoteže u geografskoj raspodjeli ulaganja i do povećanja fragmentacije lanaca opskrbe. Čini se da je europska razina najprikladnija za poduzimanje mjera za smanjivanje rizika ulaganja u EDTIB u cijeloj Uniji kako bi se sektoru pomoglo u razvoju fleksibilnog proizvodnog sustava.
- Za konkurentnost EDTIB-a važno je i da se iskoriste rezultati EFO-a, i kad je riječ o proizvodima i tehnologijama proizišlima iz projekata programa i kad je riječ o otvaranju lanaca opskrbe do kojeg je došlo zahvaljujući njima. Međutim, postoje problemi koji bi mogli otežati ili čak spriječiti zajedničku nabavu krajnjih proizvoda koji proizlaze iz istraživanja i razvoja u okviru EFO-a. To znači da bi kod rezultata projekata EFO-a moglo doći do jaza u komercijalizaciji u fazama poslije istraživanja i razvoja koji države članice ne mogu same premostiti. Unija je u najboljem položaju da poduzme mjere da se zajedničke aktivnosti započete u okviru EFO-a nastave i nakon faze istraživanja i razvoja.

Sigurnost opskrbe obrambenom opremom u Europi:

- Iako je sigurnost opskrbe obrambenom opremom prvenstveno definirana na razini država članica jer je obrana u nacionalnoj nadležnosti, sigurnost opskrbe ima sve izraženiju europsku dimenziju jer industrijski lanci opskrbe sve više obuhvaćaju cijelo unutarnje tržište EU-a i šire. To se posebno odnosi na kritične komponente i sirovine o kojima su države članice sve više međuovisne. Osim toga, kao što je vidljivo iz plana za streljivo, države članice nemaju dovoljan pregled nad ukupnim kapacitetom i lancima opskrbe EDTIB-a, zbog čega ne mogu donositi utemeljene odluke. Stoga je, kako bi se zajamčila dostatna sigurnost opskrbe, među ostalim u kriznim vremenima, primjereno na razini Unije predvidjeti uspostavu sustava sigurnosti opskrbe na razini EU-a u okviru EDIP-a. Takav će okvir poboljšati koordinaciju odgovora na krize opskrbe obrambenim proizvodima i povjerenje država članica u prekogranične lance opskrbe te ojačati otpornost EDTIB-a u korist svih država članica na djelotvorniji način nego paralelnim nacionalnim mjerama.

Jačanje ukrajinskog DTIB-a:

- Obrambena industrija Ukrajine strateški je važan sektor ukrajinskog gospodarstva. Ukrajina nastoji održati i povećati svoje proizvodne kapacitete kako bi zadovoljila svoje potrebe za obrambenom opremom. Međutim, razmjeri štete koju ruska ratna agresija nanosi ukrajinskoj infrastrukturi DTIB-a toliki su da će Ukrajini biti potrebna posebna potpora koju nijedna država članica ne bi mogla pružiti sama. Mjerama predloženima u okviru EDIP-a izravno će se ojačati ukrajinski DTIB i njegova industrijska suradnja s EDTIB-om. Zahvaljujući EDIP-u EU je u jedinstvenom položaju da u odgovarajućem vremenu i razmjeru potiče obje baze da zajednički zadovolje potrebe Ukrajine i država članica. Budući da je preko svoje delegacije prisutan u Ukrajini, EU može osigurati sveobuhvatan pristup informacijama o razvoju događaja koji utječu na tu zemlju. EU je važan akter u području vojne pomoći koja se pruža Ukrajini te sudjeluje i u većini

multilateralnih procesa usmjerenih na rješavanje obrambenih pitanja s kojima se Ukrajina suočava. Zbog toga je stalno informiran o novim potrebama za obrambenom opremom i okolnostima u vezi s ukrajinskim obrambenim proizvodnim kapacitetima te potporu može prilagođavati novim potrebama, u bliskoj suradnji s drugim nacionalnim ili industrijskim dionicima. Osim toga, cilj pripreme zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja za članstvo u Uniji najbolje se može ostvariti na razini Unije.

- **Proporcionalnost**

Prijedlog je u skladu s načelom proporcionalnosti jer ne prelazi ono što je minimalno potrebno za ostvarenje navedenih ciljeva na europskoj razini i ono što je nužno za tu svrhu.

S obzirom na dosad nezabilježenu geopolitičku situaciju i veliku prijetnju sigurnosti Unije, predloženi pristup politike proporcionalan je opsegu i ozbiljnosti utvrđenih problema. Potreba da se podupre prilagodba industrije strukturnim promjenama, poboljša sigurnost opskrbe obrambenom opremom u EU-u i ojača ukrajinski DTIB-a primjereno je obuhvaćena u granicama moguće intervencije Unije na temelju Ugovorâ. Mjere utvrđene u EDIP-u ne prelaze ono što je nužno za ostvarivanje njihovih ciljeva, proporcionalne su opsegu i ozbiljnosti utvrđenih problema u odnosu na te ciljeve. Financijska potpora za razne mjere namijenjena je jačanju konkurentnosti industrije u okviru sustava otvorenih i konkurentnih tržišta. Potpora ukrajinskom DTIB-u temelji se na proširenju načela postojeće potpore Ukrajini i predstavlja ciljani odgovor na posebne okolnosti Ukrajine zbog ruske ratne agresije.

- **Odabir instrumenta**

Komisija predlaže uredbu Europskog parlamenta i Vijeća. To je najprikladniji pravni instrument jer se samo uredbom, koja se ujednačeno primjenjuje, ima obvezujuću prirodu i izravno se primjenjuje, može zajamčiti stupanj ujednačenosti potreban za jačanje pripravnosti obrambene industrije Europe i postizanje sigurnosti opskrbe obrambenim proizvodima u Europi. Osim toga, to je u skladu s člancima 114., 173. i 212. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u kojima je utvrđen redovni zakonodavni postupak za donošenje mjera u njihovim područjima primjene.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Savjetovanja s dionicima**

Službeno savjetovanje s dionicima nije se moglo provesti zbog hitnosti pripreme prijedloga kako bi ga suzakonodavci mogli pravodobno donijeti i kako bi se počeo primjenjivati od početka 2025., kada će se morati zadovoljiti nove potrebe povezane s geopolitičkom situacijom te oporavkom i obnovom obrambene industrijske baze Ukrajine.

Komisija je u bliskoj suradnji s Visokim predstavnikom provela sveobuhvatan postupak savjetovanja s državama članicama, industrijom, financijskim sektorom i skupinama za strateško promišljanje kako bi prikupila informacije za rad na EDIS-u. Savjetovanje se temeljilo na doprinosima dionika tijekom događanja (radionica, sastanaka) i pisanim doprinosima. Prije tih radionica Komisija je stavila na raspolaganje tematske dokumente (na internetskim stranicama Europske komisije) u vezi s mjerama EDIP-a, kako bi poslužili kao temelj za raspravu tijekom događanja. Poslužili su i kao osnova za pisane doprinose koje su dionici u savjetovanju dostavili Komisiji i Visokom predstavniku. Svi građani EU-a koji su

bili voljni sudjelovati u savjetovanju bili su pozvani da dostave pisani doprinos na posebnu e-adresu. Više od 90 dionika Komisiji i Visokom predstavniku poslalo je više od 270 pisanih doprinosa, koji su zatim analizirani radi pripreme EDIS-a. Organiziran je i sastanak s ukrajinskim predstavnicima, koji su isto tako dostavili pisane doprinose sa svojim stajalištima o predstojećem EDIS-u.

Svrha je EDIP-a započeti s provedbom vizije razvijene u EDIS-u i mjera najavljenih u toj strategiji, stoga su doprinosi primljeni u kontekstu EDIS-a u velikoj mjeri uzeti u obzir pri osmišljavanju mjera EDIP-a. U širem smislu, primljeni doprinosi povezani s glavnim mjerama EDIP-a mogu se opisati na sljedeći način:

- većina dionika podržala je potporu prilagodbe EDTIB-a strukturnim promjenama koje proizlaze iz nove sigurnosne situacije. Proširenje načela intervencije ASAP-a i EDIRPA-e i potreba za iskorištavanjem rezultata EFO-a u mnogim su odgovorima ocijenjeni kao pozitivni. Komisija je razmotrila ta uglavnom podudarna stajališta, što je, među ostalim, vidljivo iz prijedloga mjera za proširenje načela ASAP-a i EDIRPA-e i za osiguravanje tržišne prihvaćenosti proizvoda EFO-a,
- većina dionika istaknula je da je sigurnost opskrbe na razini EU-a važno pitanje. U većini doprinosa naglašeno je i da bi trebalo postići zadovoljavajuću ravnotežu između potrebe za poboljšanjem sigurnosti opskrbe na razini EU-a i poštovanja suvereniteta i ovlasti država članica u području obrane. Kako bi se postigla takva ravnoteža, Komisija predlaže postupan i proporcionalan sustav za sigurnost opskrbe, u koji su države članice potpuno i stalno uključene i u kojem se gospodarski interesi industrije propisno uzimaju u obzir i proporcionalno štite,
- kad je riječ o uključivanju kulture pripravnosti obrambene industrije u politike, većina dionika u savjetovanju prepoznala je potrebu za osiguravanjem dostatnog financiranja za obrambeni sektor, a posebno za MSP-ove aktivne u EDTIB-u. Komisija je posebnu pozornost posvetila stajalištima o tom pitanju i na temelju njih predložila osnivanje fonda za ubrzavanje transformacije lanaca opskrbe u području obrane (FAST), koji će po svojoj prirodi koristiti MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije,
- većina dionika bila je suglasna sa suradnjom s Ukrajinom u području obrambene industrije. Komisija je uzela u obzir stajališta dionika i Ukrajine kako bi na najprikladniji način definirala mjere u okviru EDIP-a.

EU će osigurati odgovarajuće informacije i vidljivost u pogledu ciljeva i mjera provedenih u okviru područja primjene ove Uredbe, unutar Unije, u Ukrajini i šire.

• **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Sveobuhvatno savjetovanje o EDIS-u omogućilo je Komisiji i Visokom predstavniku da dobiju velik broj doprinosa od raznih vrsta stručnjaka (npr. stručnjaci za nacionalnu upravu, stručnjaci iz obrambene industrije, stručnjaci za financijski sektor, stručnjaci iz skupina za strateško promišljanje, članovi akademske zajednice). Stručno znanje koje su Komisija i Visoki predstavnik prikupili u kontekstu EDIS-a iskorišteno je za definiranje mjera predloženih u okviru EDIP-a.

- **Procjena učinka**

Zbog hitne prirode prijedloga, koji je osmišljen kako bi se poduprla brza prilagodba europske obrambene industrije novom geopolitičkom okruženju i pružila pomoć zemlji u ratu od početka 2024., nije bilo moguće provesti procjenu učinka.

Zbog geopolitičkog konteksta, a posebno nastavka ruske vojne agresije na Ukrajinu, Komisija je odlučila brzo prijeći s pravodobnog i hitnog odgovora u obliku donošenja novih akata u srpnju (ASAP) i listopadu (EDIRPA) 2023. na strukturiraniji pristup ublažavanju dugoročnih posljedica s kojima se suočava EDTIB i daljnju potporu Ukrajini.

Uz to je Europsko vijeće u zaključcima od 14. i 15. prosinca 2023. pozvalo da se „brzo” predstavi prijedlog EDIP-a, a u zaključcima od 1. veljače 2024. navelo da će „na svojem sljedećem sastanku u ožujku 2024. ponovno razmotriti pitanje sigurnosti i obrane, uključujući potrebu Europe da poveća svoju opću obrambenu pripravnost te dodatno ojača svoju obrambenu tehnološku i industrijsku bazu s ciljem postizanja dogovora o daljnjim koracima koje je potrebno poduzeti kako bi europska obrambena industrija postala otpornija, inovativnija i konkurentnija.”

Stoga nije bilo moguće provesti procjenu učinka u raspoloživom roku za podnošenje prijedloga o EDIP-u na vrijeme za raspravu na sastanku Europskog vijeća u ožujku 2024. Međutim, prijedlog EDIP-a temelji se na radu DJPTF-a, ranim iskustvima stečenima tijekom provedbe ASAP-a i EDIRPA-e i sveobuhvatnom postupku savjetovanja koji je proveden u kontekstu EDIS-a. U roku od tri mjeseca od objave ovog prijedloga uredbe Komisija će objaviti radni dokument službi Komisije u kojem će predstaviti obrazloženje ovih zakonodavnih mjera EU-a i objasniti njihovu primjerenost za postizanje utvrđenih ciljeva politike.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Ne očekuje se da će EDIP povećati administrativno opterećenje. Predloženi pristup na temelju uspješnosti dostupan za prihvatljive mjere, koji se oslanja na uvjetovanost između isplate plaćanja i konzorcijeva ostvarenja ključnih etapa i ciljeva, isto je element pojednostavnjenja provedbe instrumenta.

- **Temeljna prava**

Poboljšanje sigurnosti građana EU-a može pridonijeti zaštiti njihovih temeljnih prava.

Mjere u vezi sa zajedničkom nabavom robe ili usluga u području obrane zabranjene primjenjivim međunarodnim pravom nisu prihvatljive za potporu u okviru Programa. Nisu prihvatljive ni mjere u vezi sa zajedničkom nabavom smrtonosnog autonomnog oružja bez mogućnosti značajne ljudske kontrole nad odlukama o odabiru i upotrebi u napadima na ljude.

Člankom 16. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) predviđena je sloboda poduzetništva. Međutim, neke mjere u okviru drugog stupa koje su potrebne za sigurnost opskrbe obrambenom opremom u Uniji mogu privremeno ograničiti slobodu poduzetništva i slobodu ugovaranja, zaštićene člankom 16., i pravo na vlasništvo, zaštićeno člankom 17. Povelje. U skladu s člankom 52. stavkom 1. Povelje svako ograničenje tih prava u ovom prijedlogu mora biti predviđeno zakonodavstvom, poštovati bit tih prava i sloboda te biti usklađeno s načelom proporcionalnosti.

- Prvo, EDIP sadržava odredbe o zahtjevima za informacije i mehanizmima određivanja prioriteta (prioritetne narudžbe i prioritetni zahtjevi) koje su strogo uvjetovane aktivacijom najprikladnijeg režima za krizno stanje putem provedbenog akta Vijeća kad je riječ o režimu za krizno stanje opskrbe i o režimu za krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću.
- Drugo, obveza otkrivanja određenih informacija Komisiji, ako su ispunjeni određeni uvjeti, u skladu je s biti slobode poduzetništva i neće nerazmjerno utjecati na nju (članak 16. Povelje). Svaki zahtjev za informacije služi cilju od općeg interesa Unije da se omogući prikupljanje informacija o proizvodnim sposobnostima i kapacitetima i primarnim poremećajima potencijalnih mjera ublažavanja nestašica koji utječu na proizvodnju proizvoda potrebnih tijekom krize ili obrambenih proizvoda. Ti su zahtjevi za informacije primjereni i djelotvorni za postizanje cilja jer se odnose na informacije nužne za procjenu aktualne krize. Komisija u načelu traži željene informacije samo od predstavničkih organizacija, a pojedinačnim poduzetnicima može uputiti zahtjeve samo ako je to dodatno potrebno. Budući da informacije o stanju opskrbe nisu dostupne na drugi način, ne postoji jednako djelotvorna mjera za prikupljanje informacija koje su europskim donositeljima odluka potrebne kako bi mogli poduzeti mjere ublažavanja. S obzirom na ozbiljne geopolitičke i sigurnosne posljedice nestašica obrambenih proizvoda i odgovarajuću važnost mjera ublažavanja, zahtjevi za informacije proporcionalni su željenom cilju. Nadalje, ograničenje slobode poduzetništva i prava vlasništva kompenziraju se odgovarajućim zaštitnim mjerama. Informacije se mogu zahtijevati samo za obrambene proizvode potrebne tijekom krize, njihove sirovine ili komponente koje je Komisija posebno utvrdila provedbenim aktom i u čijoj je opskrbi došlo ili bi moglo doći do poremećaja koji uzrokuju značajne nestašice.
- Treće, obveza da se prihvate prioritetne narudžbe i da im se da prednost poštuje bit slobode poduzetništva i ugovorne slobode i neće nerazmjerno utjecati na te slobode (članak 16. Povelje) ni na pravo na vlasništvo (članak 17. Povelje). Ta obveza služi cilju od općeg interesa Unije da se riješi problem poremećaja u opskrbi proizvodima potrebnima tijekom krize. Obveza je primjereni i djelotvorna za postizanje tog cilja osiguravanjem povlaštenog iskorištavanja dostupnih resursa za takve relevantne obrambene proizvode. Ne postoji druga jednako djelotvorna mjera. Kad je riječ o proizvodima potrebnima tijekom krize čija je opskrba pogođena poremećajima, proporcionalno je obvezati poduzetnike koji su uključeni u lanac opskrbe tim proizvodima da prihvate određene narudžbe i daju im prednost. Odgovarajućim zaštitnim mjerama osigurava se da negativan učinak obveze određivanja prioriteta na slobodu poduzetništva, slobodu ugovaranja i pravo na vlasništvo ne predstavlja kršenje tih prava. Obveza da se određenim narudžbama da prednost može se uvesti samo za proizvode potrebne tijekom krize koje je Komisija posebno utvrdila provedbenim aktom i u čijoj je opskrbi došlo ili bi moglo doći do poremećaja koji uzrokuju značajne nestašice. Predmetni poduzetnik može zatražiti od Komisije da preispita prioritetnu narudžbu ako tu narudžbu ne može ispuniti ili bi mu ispunjavanje narudžbe predstavljalo nerazumno ekonomsko opterećenje i prouzročilo posebne poteškoće. Nadalje, subjekt obveze oslobođen je odgovornosti za naknadu štete zbog kršenja ugovornih obveza koje proizlaze iz ispunjavanja obveze.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Financijska omotnica za provedbu Uredbe za razdoblje od XX. XX XXXX. do 31. prosinca 2027. iznosi 1500 milijuna EUR u tekućim cijenama.

Učinak na razdoblje višegodišnjeg financijskog okvira u smislu potrebnog proračuna i ljudskih resursa detaljno je opisan u zakonodavnom financijskom izvještaju koji je priložen prijedlogu.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Komisija bi za Program trebala sastaviti evaluacijsko izvješće i dostaviti ga Europskom parlamentu i Vijeću najkasnije 30. lipnja 2027. U tom će se izvješću posebice ocijeniti napredak ostvaren u postizanju ciljeva utvrđenih u prijedlogu. Osim toga, uzimajući u obzir izvješće o evaluaciji, Komisija može podnijeti prijedloge za sve odgovarajuće izmjene ove Uredbe, posebno kako bi se uklonili svi trajni rizici koji ugrožavaju pripravnost EU-ove obrambene industrije ili u vezi sa sigurnošću opskrbe obrambenim proizvodima u Europi.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima („EDIP”)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114. stavak 1., članak 173. stavak 3., članak 212. stavak 2. i članak 322. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog revizorskog suda³,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Šefovi država ili vlada Unije na sastanku u Versaillesu 11. ožujka 2022. obvezali su se „ojačati europske obrambene sposobnosti” s obzirom na ničim izazvani i neopravdani agresivni rat Rusije protiv Ukrajine. Dogovorili su se da će povećati izdatke za obranu, pojačati suradnju provedbom zajedničkih projekata i zajedničkom nabavom u području obrambenih sposobnosti, ukloniti nedostatke, poticati inovacije te poduzeti mjere za jačanje i razvoj obrambene industrije EU-a, među ostalim uspostavom Programa za europsku obrambenu industriju („Program”).
- (2) Zbog dugoročnog pogoršanja regionalnih i globalnih prijetnji nužno je hitno proširiti razmjer i povećati brzinu kojom europska obrambena tehnološka i industrijska baza (EDTIB) može razvijati i proizvoditi puni spektar vojnih kapaciteta. Povratak rata visokog intenziteta i teritorijalnog sukoba u Europu ugrožava na sigurnost Unije i država članica i iziskuje znatno povećanje kapaciteta država članica za jačanje vlastitih obrambenih sposobnosti.

² SL C , , str. .

³ SL C , , str. .

- (3) Nakon što je razmotrilo rad na provedbi Izjave iz Versaillesa i Strateškog kompasa za sigurnost i obranu, Europsko vijeće u zaključcima od 14. i 15. prosinca 2023. naglasilo je da je potrebno dodatno poraditi na ispunjavanju ciljeva Unije kad je riječ o povećanju obrambene pripravnosti. Za postizanje te pripravnosti i obranu Unije preduvjet je moćna, otporna, inovativna i konkurentna obrambena industrija.
- (4) Komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku predstavili su 18. svibnja 2022. Zajedničku komunikaciju o analizi nedostatnih ulaganja u obranu i o daljnjim koracima, u kojoj su istaknuli da u Uniji postoje nedostaci u pogledu financijskih sredstava i nedostaci u industriji i sposobnostima u području obrane. Komisija je 18. listopada 2023. donijela Uredbu (EU) 2023/2418 Europskog parlamenta i Vijeća⁴, kojom je uspostavljen instrument za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA), a čiji je cilj pružiti potporu suradnji država članica u fazi javne nabave kako bi se, na suradnički način, otklonili akutno najvažniji i najkritičniji nedostaci, posebno oni nastali zbog odgovora na agresivni rat Rusije protiv Ukrajine. Zatim je 20. srpnja 2023. donesena Uredba (EU) 2023/1525 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ o potpori proizvodnji streljiva (ASAP), čiji je cilj hitno poduprijeti povećanje proizvodnih kapaciteta europske obrambene industrije, osigurati lance opskrbe, podržati učinkovite postupke nabave, ukloniti nedostatke u proizvodnim kapacitetima i promicati ulaganja.
- (5) EDIRPA i ASAP osmišljeni su kao kratkoročni programi za odgovor na izvanredne situacije i prestaju važiti 2025. (ASAP 30. lipnja 2025., a EDIRPA 31. prosinca 2025.). Ovaj bi se Program bi se trebao temeljiti na postignućima EDIRPA-e i ASAP-a i proširiti provedbu njihovih načela na razdoblje do 2027. pružanjem financijske potpore za jačanje EDTIB-a na predvidljiv, kontinuiran i pravodoban način na temelju integriranog pristupa. S obzirom na trenutačnu sigurnosnu situaciju čini se potrebnim proširiti potporu Unije na širi raspon obrambene opreme, uključujući potrošni materijal kao što su sustavi bez posade, koji imaju odlučujuću ulogu u ratu u Ukrajini.
- (6) Europsko vijeće odlučilo je 23. lipnja 2022. dodijeliti status zemlje kandidatkinje Ukrajini, koja je izrazila snažnu volju da se njezina obnova poveže s reformama na putu europske integracije. U prosincu 2023. čelnici EU-a odlučili su otvoriti pregovore o pristupanju s Ukrajinom. Europsko vijeće 15. prosinca 2023. izjavilo je da se Unija i države članice zajedno s partnerima namjeravaju dugoročno zalagati za ispunjavanje obveza prema Ukrajini u području sigurnosti, što će joj pomoći da se obrani, odupre pokušajima destabilizacije i spriječi agresiju u budućnosti. Odlučna potpora Ukrajini jedan je od glavnih prioriteta Unije i primjeren izraz njezine političke odlučnosti da joj pomaže dok god to bude potrebno.
- (7) S obzirom na razmjere štete koju je ruska ratna agresija prouzročila ukrajinskom gospodarstvu, društvu i infrastrukturi, a posebno štete nanesene ukrajinskoj obrambenoj tehnološkoj i industrijskoj bazi (ukrajinskom DTIB-u), za obnovu te baze nužna je sveobuhvatna potpora. To je ključno kako bi se Ukrajini osigurao kapacitet za održavanje osnovnih funkcija, omogućio brz oporavak, obnova i modernizacija te

⁴ Uredba (EU) 2023/2418 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o uspostavi instrumenta za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA) (SL L, 2023/2418, 26.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2418/oj>).

⁵ Uredba (EU) 2023/1525 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. srpnja 2023. o podupiranju proizvodnje streljiva (ASAP) (SL L 185, 24.7.2023., str. 7., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj>).

potaknula njezina integracija u europsko tržište obrambene opreme. Stabilan ukrajinski DTIB ključan je za dugoročnu sigurnost Ukrajine i njezinu obnovu.

- (8) U tom bi pogledu trebalo financirati mjere za jačanje ukrajinske obrambene tehnološke i industrijske baze. Ta je potpora komplementarna potpori koja se pruža u okviru Instrumenta za Ukrajinu i vojnoj potpori koja se Ukrajini pruža u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći i bilateralne pomoći država članica.
- (9) Rusija mora u potpunosti odgovarati i platiti za golemu štetu nastalu zbog ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine, koji predstavlja očito kršenje Povelje Ujedinjenih naroda. Unija i njezine države članice trebale bi, u bliskoj suradnji s drugim međunarodnim partnerima, nastaviti raditi na ostvarenju tog cilja, u skladu s pravom Unije i međunarodnim pravom, uzimajući u obzir ozbiljno kršenje zabrane upotrebe sile od strane Rusije sadržane u članku 2. stavku 4. Povelje Ujedinjenih naroda i načela odgovornosti države za međunarodno protupravne čine, uključujući obvezu naknade za prouzročenu štetu koja se može financijski procijeniti. Bitno je da se, među ostalim, u koordinaciji s međunarodnim partnerima ostvari napredak u vezi s načinima na koje bi se izvanredni prihodi privatnih subjekata koji izravno proizlaze iz imobilizirane ruske imovine mogli usmjeriti u potporu Ukrajini, uključujući njezinu obrambenu tehnološku i industrijsku bazu, na način koji je u skladu s primjenjivim ugovornim obvezama te s pravom Unije i međunarodnim pravom. Ako Vijeće na temelju članka 29. UFEU-a i na prijedlog Visokog predstavnika donese odluku ZVSP-a o prijenosu Uniji izvanrednih gotovinskih salda središnjih depozitorija vrijednosnih papira koja proizlaze iz neočekivanih i izvanrednih prihoda od imobilizirane državne imovine Rusije, takva bi se dodatna potpora mogla povući iz tih prihoda, u skladu s ciljevima zajedničke vanjske i sigurnosne politike Unije.
- (10) Trebalo bi sklopiti okvirni sporazum s Ukrajinom kako bi se utvrdila načela suradnje između Unije i Ukrajine na temelju ove Uredbe. Trebalo bi sklopiti i sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava ili ugovore o zajedničkoj nabavi s Ukrajinom i pravnim subjektima s poslovnim nastanom u Ukrajini kako bi se utvrdili uvjeti za oslobađanje sredstava.
- (11) Kako bi se financirale mjere čiji je cilj jačanje konkurentnosti, reaktivnosti i sposobnosti EDTIB-a na temelju članka 173. UFEU-a i mjere suradnje s Ukrajinom radi jačanja ukrajinskog DTIB-a na temelju članka 212. UFEU-a, ovom bi se Uredbom trebali utvrditi zajednički ciljevi, zajednički financijski mehanizmi uz jasno razlikovanje dviju proračunskih linija koje odgovaraju svakom od ciljeva koji se žele postići, kao i Program kojim se utvrđuju uvjeti za financijsku potporu Unije na temelju članka 173. UFEU-a, i Instrument za potporu Ukrajini kojim se utvrđuju posebni uvjeti za financijsku potporu Unije na temelju članka 212. UFEU-a.
- (12) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za cijelo trajanje Programa, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka.
- (13) Mogućnosti predviđene u članku 73. stavku 4. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća mogle bi se primijeniti pod uvjetom da je projekt u skladu s

pravilima utvrđenima u toj uredbi i s područjem primjene Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda plus, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/1058 odnosno Uredbi (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća. To se posebno odnosi na situacije u kojima se proizvodnja relevantnih obrambenih proizvoda suočava s konkretnim tržišnim poremećajima ili neoptimalnim okolnostima kad je riječ o ulaganjima na državnim područjima država članica, posebno u ranjivim i udaljenim područjima, i ako takva sredstva doprinose postizanju ciljeva programa iz kojeg se prenose. U skladu s člankom 24. Uredbe (EU) 2021/1060 Komisija ocjenjuje izmijenjene programe koje podnesu države članice i iznosi zapažanja u roku od dva mjeseca od podnošenja izmijenjenog programa.

- (14) S obzirom na potrebu za boljim i zajedničkim ulaganjem u obrambene sposobnosti država članica i pridruženih zemalja, kao i u oporavak, obnovu i modernizaciju obrambene industrijske baze Ukrajine, države članice, treće zemlje, međunarodne organizacije, međunarodne financijske institucije ili drugi izvori trebali bi moći doprinijeti provedbi Programa. Takvi doprinosi trebali bi se vršiti prema istim pravilima i uvjetima i činiti vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 2. točke (a) podtočke ii. i točaka (d) i (e) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046. Osim toga, države članice trebale bi moći iskoristiti fleksibilnost u izvršavanju dodijeljenih sredstava u okviru podijeljenog upravljanja koju omogućuje Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća. Stoga bi trebalo biti moguće prenijeti određena sredstva između sredstava dodijeljenih u okviru podijeljenog upravljanja i Programa podložno uvjetima utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća. Sredstva za koja nisu preuzete obveze mogu se najkasnije 2028. prenijeti natrag u jedan ili više odgovarajućih izvornih programa, na zahtjev države članice, u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe (EU) 2021/1060.
- (15) Budući da je cilj Programa povećanje konkurentnosti i učinkovitosti obrambene industrije Unije i Ukrajine, kako bi ostvarili korist od Programa, primatelji financijske potpore trebali bi biti pravni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji, pridruženim zemljama ili Ukrajini koji ne podliježu kontroli nepridruženih trećih zemalja, osim Ukrajine, ni subjekata iz nepridruženih trećih zemalja. Ako su države članice, pridružene zemlje ili Ukrajina primatelji financijske potpore, posebno za aktivnosti zajedničke nabave, ta bi se pravila trebala primjenjivati *mutatis mutandis* na ugovaratelje ili podugovaratelje ugovora o nabavi. Kontrolu bi u tom kontekstu trebalo shvatiti kao sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata. Uz to, kako bi se zaštitili glavni sigurnosni i obrambeni interesi Unije i država članica, infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva pravnih subjekata uključenih u aktivnosti koji se upotrebljavaju za potrebe te nabave trebali bi se nalaziti na državnom području neke države članice, pridružene zemlje ili Ukrajine.
- (16) U određenim okolnostima trebalo bi biti moguće odstupiti od načela da pravni subjekti uključeni u mjeru koja se podupire iz Programa ne podliježu kontroli nepridruženih trećih zemalja ili subjekata iz nepridružene treće zemlje. U tom kontekstu pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji ili pridruženoj trećoj zemlji koji je pod kontrolom nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje može sudjelovati kao primatelj ako su ispunjeni strogi uvjeti koji se odnose na sigurnosne i obrambene interese Unije i njezinih država članica, kako je utvrđeno u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike u skladu s glavom V. Ugovora o Europskoj

uniji (UEU), među ostalim na jačanje europske obrambene tehnološke i industrijske baze.

- (17) Obrambeni proizvodi koji podliježu mjerama koje se podupiru iz Programa ne bi trebali podlijevati kontroli ni ograničenju nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje.
- (18) S obzirom na posebnosti obrambene industrije, u kojoj potražnja dolazi gotovo isključivo od država, koje ujedno kontroliraju cjelokupnu nabavu obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija, uključujući izvoz, na funkcioniranje sektora obrambene industrije ne primjenjuju se s konvencionalna pravila i poslovni modeli prema kojima su uređena tradicionalnija tržišta. Ta se industrija stoga ne upušta u znatna industrijska ulaganja financirana vlastitim sredstvima, nego ih pokreće samo na osnovi konačnih narudžbi. Iako su konačne narudžbe država članica preduvjet za sva ulaganja, Komisija može intervenirati tako da kompenzira složenost suradnje u zajedničkoj nabavi i smanji rizike za industrijska ulaganja uz pomoć bespovratnih sredstava i zajmova, čime bi se omogućila brža prilagodba aktualnim strukturnim promjenama tržišta. Potpora Unije u pravilu bi trebala pokrivati do 100 % izravnih prihvatljivih troškova ili 100 % iznosa utvrđenog za mjere u kojima se primjenjuje mogućnost financiranja koje nije povezano s troškovima. Potpora Unije za mjere jačanja industrije trebala bi pokriti do 50 % izravnih prihvatljivih troškova kako bi se korisnicima omogućilo da što prije provedu mjere, smanje rizik za svoja ulaganja i tako brže isporučuju relevantne obrambene proizvode.
- (19) Iz Programa bi se trebala pružati financijska potpora, na načine predviđene u Uredbi (EU, Euratom) 2018/1046, za mjere koje doprinose pravodobnoj dostupnosti obrambenih proizvoda i opskrbi njima, kao što su suradnja javnih tijela u zajedničkoj nabavi, aktivnosti industrijske koordinacije i umrežavanja, uključujući rezervaciju i stvaranje zaliha obrambenih proizvoda, pristup financiranju za poduzeća uključena u proizvodnju relevantnih obrambenih proizvoda, rezervacija proizvodnih kapaciteta („uvijek spremni kapaciteti”), industrijski procesi obnove proizvoda kojima je istekao rok valjanosti, širenje, optimizacija, modernizacija, nadogradnja ili prenamjena postojećih ili uspostava novih proizvodnih kapaciteta u tom području, kao i osposobljavanje osoblja.
- (20) Bespovratna sredstva u okviru Programa mogu imati oblik financiranja koje nije povezano s troškovima i koje se temelji na ostvarivanju rezultata u smislu radnih paketa, ključnih etapa ili ciljeva zajedničkog postupka nabave radi stvaranja potrebnog poticajnog učinka.
- (21) Ako bespovratna sredstva Unije imaju oblik financiranja koje nije povezano s troškovima, Komisija bi u programu rada trebala utvrditi uvjete financiranja za svaku mjeru, a posebno (a) opis mjere koja uključuje suradnju u zajedničkoj nabavi s ciljem zadovoljavanja najprečih i najkritičnijih potreba u pogledu kapaciteta, (b) ključne etape za provedbu mjere i (c) najveći raspoloživi doprinos Unije.
- (22) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti u vezi s donošenjem programa rada u kojima se utvrđuju prioriteta za financiranje i primjenjivi uvjeti. Trebalo bi uzeti u obzir posebnosti obrambenog sektora, posebno odgovornost država članica, pridruženih zemalja ili

Ukrajine za postupak planiranja i nabave. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća.

- (23) U skladu s člankom 193. stavkom 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 bespovratna sredstva mogu se dodijeliti za djelovanje koje je već započelo pod uvjetom da podnositelj zahtjeva može dokazati da je s djelovanjem bilo potrebno započeti prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Međutim, troškovi nastali prije datuma podnošenja prijave za dodjelu bespovratnih sredstava nisu prihvatljivi, osim u propisno opravdanim iznimnim slučajevima. Kako bi se omogućio kontinuitet financiranja za mjere koje su se mogle poduprijeti financiranjem iz 2024. u okviru ASAP-a i EDIRPA-e, u odluci o financiranju trebalo bi biti moguće predvidjeti financijske doprinose za mjere koje obuhvaćaju razdoblje od 5. ožujka 2024.
- (24) Pri ocjenjivanju prijedloga koje su podnijeli podnositelji zahtjeva Komisija bi posebnu pozornost trebala obratiti na njihov doprinos postizanju ciljeva Programa. Prijedloge bi trebalo ocijeniti u odnosu na njihov doprinos povećanju pripravnosti obrambene industrije, posebno povećanju proizvodnih kapaciteta i uklanjanju uskih grla. Trebalo bi ih ocijeniti i u odnosu na njihov doprinos jačanju otpornosti obrambene industrije uzimajući u obzir aspekte kao što su pravodobna dostupnost i opskrba na svim lokacijama, i jačanje sigurnosti opskrbe u cijeloj Uniji, uključujući one države članice koje su najizloženije riziku od ostvarenja konvencionalnih vojnih prijetnji. Ocjene bi se trebale odnositi i na doprinos suradnji u obrambenoj industriji istinskom suradnjom država članica, pridruženih zemalja i Ukrajine u području naoružanja te razvojem i operacionalizacijom prekogranične suradnje poduzeća, posebno i u znatnoj mjeri malih i srednjih poduzeća (MSP) i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije koja posluju u predmetnim lancima opskrbe.
- (25) Pri osmišljavanju, dodjeli i provedbi financijske potpore Unije Komisija bi trebala posebno nastojati osigurati da takve mjere potpore ne utječu negativno na uvjete tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.
- (26) Na ovaj Program primjenjuju se Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 i sve njezine naknadne izmjene. Njome se utvrđuju pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim i pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, javnoj nabavi, neizravnom izvršenju i financijskim instrumentima.
- (27) U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95, (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU) 2017/1939, financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni proporcionalnim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i ispitivanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. U skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijave, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti koja utječe na financijske interese Unije. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon počinitelja kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su utvrđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća. U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 svaka osoba ili svaki subjekt koji prima

sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

- (28) Treće zemlje koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP) mogu sudjelovati u programima Unije u okviru suradnje uspostavljene Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru, kojim se predviđa provedba tih programa na temelju odluke donesene na temelju tog sporazuma. Ovom bi Uredbom trebalo uvesti posebnu odredbu kojom se od tih trećih zemalja zahtijeva da odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodijele potrebna prava i potreban pristup koji su nužni za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. U skladu s člankom 85. Odluke Vijeća (EU) 2021/1764 fizičke osobe te tijela i institucije u prekomorskim zemljama i područjima prihvatljivi su za financiranje, podložno pravilima i ciljevima Programa i mogućih režima koji se primjenjuju na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili relevantno prekomorsko područje povezani.
- (29) Među ostalim na temelju iskustva s instrumentom vlasničkog kapitala u području obrane, uspostavljenim u kontekstu Europskog fonda za obranu kao operacija mješovitog financiranja InvestEU, Komisija bi trebala nastojati u okviru Programa uspostaviti namjenski instrument koji će se zvati „Fond za ubrzavanje transformacije obrambenih lanaca opskrbe” („FAST”). FAST bi trebalo provoditi u okviru neizravnog upravljanja. FAST će smanjiti rizik te potaknuti i ubrzati ulaganja potrebna za povećanje kapaciteta MSP-ova i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije sa sjedištem u EU-u za proizvodnju obrambene opreme, u okviru operacije mješovitog financiranja kojom se pruža potpora u obliku duga i/ili vlasničkog kapitala. Trebalo bi ga uspostaviti kao operaciju mješovitog financiranja, među ostalim u okviru programa InvestEU, uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća, u bliskoj suradnji s partnerima u provedbi.
- (30) FAST bi trebao postići zadovoljavajući multiplikacijski učinak u skladu s kombinacijom financiranja zaduživanjem i vlasničkim kapitalom te pridonijeti privlačenju financiranja iz javnog i privatnog sektora. Kako bi se doprinijelo općem cilju jačanja konkurentnosti EDTIB-a, FAST bi također trebao pružati potporu MSP-ovima (uključujući *start-up* poduzeća i rastuća poduzeća) i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije u EU-u koji proizvode obrambene tehnologije i proizvode, kao i poduzećima koja su zapravo ili potencijalno dio lanca opskrbe obrambene industrije, a koja se suočavaju s poteškoćama u pristupu financiranju. FAST bi isto tako trebao ubrzati ulaganja u području proizvodnje obrambenih tehnologija i proizvoda i time ojačati sigurnost opskrbe lanca vrijednosti u obrambenoj industriji Unije.
- (31) Programi suradnje u području naoružanja u Uniji suočavaju se s velikim poteškoćama kao što su složenost, kašnjenja i prekoračenja troškova i činjenica da se uglavnom uspostavljaju na *ad hoc* osnovi. Kako bi se popravila ta situacija i osigurala stalna predanost država članica tijekom cijelog životnog ciklusa obrambenih sposobnosti, potreban je strukturiraniji pristup na razini EU-a. Komisija bi u tu svrhu trebala poduprijeti nastojanja država članica tako da na raspolaganje stavi novi pravni okviru, tj. strukturu za europski program naoružanja (SEAP), koja će podupirati i jačati suradnju u području obrane. Mjere koje će se poduzimati u tom okviru i mjere

zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), posebno u kontekstu plana za razvoj sposobnosti i PESCO-a, trebale bi se međusobno ojačavati.

- (32) U okviru struktura za europski program naoružanja države članice trebale bi imati na raspolaganju standardizirane postupke za pokretanje zajedničkih obrambenih programa i upravljanje tim programima. Suradnja na temelju tog okvira ujedno bi trebala državama članicama pod određenim uvjetima omogućiti povećanu stopu financiranja, pojednostavnjene i usklađene postupke nabave i, ako su države članice zajednički vlasnici nabavljene opreme, oslobođenje od plaćanja PDV-a. Status međunarodne organizacije trebao bi omogućiti državama članicama i da, ako to žele, izdaju obveznice kako bi osigurale dugoročni plan financiranja programa naoružanja. Iako Unija ne bi bila odgovorna za izdavanje dužničkih instrumenata država članica, uvjeti pod kojima države članice financiraju programe naoružanja koji su prihvatljivi za potporu Unije mogli bi se poboljšati doprinosima iz EDIP-a za funkcioniranje SEAP-a.
- (33) Kako bi postupak za uspostavu SEAP-a bio učinkovit, potrebno je da države članice, pridružene zemlje ili Ukrajina, ako žele uspostaviti SEAP, podnesu zahtjev Komisiji, koja bi trebala procijeniti je li predloženi statut programa naoružanja u skladu s ovom Uredbom. Takav bi zahtjev trebao sadržavati izjavu države članice domaćina kojom se SEAP od svoje uspostave priznaje kao međunarodno tijelo ili organizacija za potrebe primjene Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenog 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost i Direktive Vijeća (EU) 2020/262 od 19. prosinca 2019. o općim aranžmanima za trošarine.
- (34) Radi transparentnosti odluke o uspostavi SEAP-a trebalo bi objavljivati u *Službenom listu Europske unije*. Iz istih razloga takvim odlukama treba priložiti bitne elemente njegova statuta.
- (35) Kako bi svoje zadaće mogao obavljati što učinkovitije, SEAP bi od dana stupanja na snagu odluke o uspostavi trebao imati pravnu osobnost i najširu pravnu i poslovnu sposobnost. Kako bi se utvrdilo mjerodavno pravo, SEAP bi trebao imati statutarno sjedište na državnom području člana SEAP-a koji je država članica.
- (36) Članstvo u SEAP-u trebalo bi obuhvaćati najmanje tri države članice, a može uključivati pridružene zemlje i Ukrajinu.
- (37) U statutu SEAP-a trebalo bi utvrditi detaljnije odredbe za njegovu provedbu, na temelju kojih bi Komisija trebala ispitati usklađenost zahtjeva s pravilima utvrđenima ovom Uredbom.
- (38) Potrebno je osigurati, s jedne strane, da SEAP ima fleksibilnost potrebnu za izmjenu svojeg statuta i, s druge strane, da se određeni bitni elementi, posebno oni koji su bili potrebni za odobravanje statuta SEAP-a, očuvaju provedbom potrebnih kontrola na razini Unije. Ako se izmjena odnosi na bitan element statuta u prilogu odluci o uspostavi SEAP-a, takvu bi izmjenu prije stupanja na snagu trebalo odobriti odlukom Komisije donesenom prema istom postupku kao za uspostavu SEAP-a. O svim ostalim izmjenama trebalo bi obavijestiti Komisiju, koja bi trebala imati mogućnost prigovora ako smatra da je izmjena protivna ovoj Uredbi.
- (39) SEAP bi trebao moći imenovati zastupnika za nabavu koji djeluje u njegovo ime. SEAP bi trebao moći nabavljati obrambene proizvode u svoje ime ili u ime svojih

članova. U slučaju nabave u svoje ime SEAP bi se trebao smatrati međunarodnom organizacijom koja nabavlja za svoje potrebe u smislu članka 12. točke (c) Direktive 2009/81/EZ u skladu s pravilima o državnim potporama. Ako nabavlja u ime svojih članova, kako bi se stvorio odgovarajući poticaj državama članicama da se uključe u suradnju u okviru SEAP-a, SEAP bi trebao moći definirati vlastita pravila nabave odstupajući od Direktive 2009/81/EZ. Ta bi pravila trebala zajamčiti usklađenost s načelima primarnog prava EU-a koja se primjenjuju na javnu nabavu, posebno s načelima transparentnosti, nediskriminacije i tržišnog natjecanja.

- (40) SEAP bi mogao imati pravo na financiranje u skladu s glavom VI. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046. U skladu s nadležnim zakonodavstvom Zajednice mogao bi se financirati i u okviru kohezijske politike.
- (41) Kako bi svoje zadaće obavljao što učinkovitije i kao logična posljedica njegove pravne osobnosti, SEAP bi trebao biti odgovoran za svoje dugove. Kako bi se članovima omogućilo da nađu odgovarajuća rješenja koja se odnose na njihovu odgovornost, trebalo bi omogućiti da se u statutu utvrde različiti sustavi odgovornosti povrh odgovornosti ograničene na doprinose članova.
- (42) Budući da se SEAP uspostavlja u skladu s pravom Unije, trebao bi biti uređen pravom Unije, uz pravo države u kojoj ima statutarno sjedište. Međutim, mjesto djelovanja SEAP-a moglo bi biti u drugoj državi. Za posebna pitanja definirana statutom SEAP-a trebalo bi se primjenjivati pravo te države. Nadalje, za SEAP bi trebala vrijediti provedbena pravila koja su u skladu sa statutom.
- (43) Kako bi se osigurao dovoljan nadzor usklađenosti s ovom Uredbom, SEAP bi Komisiji i nadležnim javnim tijelima trebao dostaviti svoje godišnje izvješće i sve informacije o okolnostima koje bi mogle ozbiljno ugroziti ostvarenje njegovih zadaća. Ako Komisija na temelju godišnjeg izvješća ili na neki drugi način dobije naznake da SEAP ozbiljno povređuje ovu Uredbu ili drugo mjerodavno pravo, trebala bi od SEAP-a i/ili njegovih članova zahtijevati objašnjenja i/ili mjere. U ekstremnim slučajevima i ako se ne poduzmu nikakve korektivne mjere, Komisija bi mogla staviti izvan snage odluku o uspostavi SEAP-a, čime bi se pokrenula likvidacija SEAP-a.
- (44) Nakon donošenja ASAP-a Europski parlament i Vijeće pozvali su Komisiju da razmotri predlaganje pravnog okvira za osiguravanje sigurnosti opskrbe (Zajednička izjava od 11. srpnja 2023.). Ta zajednička izjava suzakonodavaca bila je u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz prosinca 2013. u kojima se poziva na uspostavu sveobuhvatnog sustava sigurnosti opskrbe na razini EU-a i preporukom Europskog parlamenta od 8. lipnja 2022., u kojoj se Komisiju poziva da bez odgode predstavi takav sustav.
- (45) Kriza koju je uzrokovao agresivni rat Rusije protiv Ukrajine nije samo razotkrila nedostatke u sektoru obrambene industrije Unije i Ukrajine nego i narušila funkcioniranje unutarnjeg tržišta obrambenih proizvoda. Stalno pogoršanje geopolitičkog konteksta već je znatno i trajno povećalo potražnju, što može otežati funkcioniranje unutarnjeg tržišta proizvodnje i prodaje određenih obrambenih proizvoda i njihovih komponenti u Uniji. Pojedine države članice poduzele su ili će vjerojatno poduzeti mjere za očuvanje vlastitih zaliha u okviru nacionalne sigurnosti, no druge imaju poteškoće u pristupu robi potrebnoj za proizvodnju ili nabavu relevantnih obrambenih proizvoda. Poteškoće u pristupanju samo jednoj sirovini ili

određenoj komponenti katkad narušavaju čitave proizvodne lance. Kako bi se zajamčilo da unutarnje tržište funkcionira u svim okolnostima i da postane otporno na sve šokove, potrebno je utvrditi, na koordiniran način, usklađena pravila za povećanje sigurnosti opskrbe obrambenim proizvodima. Te bi se mjere trebale temeljiti na članku 114. UFEU-a.

- (46) Kako bi se ostvario opći cilj javne politike u pogledu sigurnosti, potrebno je što prije pokrenuti postrojenja za proizvodnju relevantnih obrambenih proizvoda, pri čemu se administrativno opterećenje treba zadržati na najmanjoj mogućoj mjeri. U tu bi svrhu države članice trebale što brže obrađivati zahtjeve povezane s planiranjem, izgradnjom i radom tvornica i postrojenja koji proizvode relevantne obrambene proizvode. Takvim bi zahtjevima trebalo dati prednost pri uravnotežavanju pravnih interesa u pojedinačnom slučaju.
- (47) S obzirom na cilj ove Uredbe i na izvanrednu situaciju i iznimne okolnosti njezina donošenja, države članice trebale bi razmotriti primjenu izuzeća povezanih s obranom u skladu s nacionalnim pravom i primjenjivim pravom Unije, na pojedinačnoj osnovi, ako smatraju da bi primjena takvih izuzeća olakšala ostvarivanje tog cilja. To bi se posebno moglo primjenjivati na pravo Unije koje se odnosi na pitanja okoliša, zdravlja i sigurnosti, a koje je neophodno za poboljšanje zaštite zdravlja ljudi i zaštite okoliša te za postizanje održivog i sigurnog razvoja. Međutim, provedba tog prava mogla bi stvoriti i regulatorne prepreke koje bi omele potencijal obrambene industrije Unije za povećanje proizvodnje i isporuke relevantnih obrambenih proizvoda. Zajednička je odgovornost Unije i njezinih država članica da hitno razmotre sve mjere koje bi mogle poduzeti kako bi ublažile moguće prepreke. Nijedna takva mjera, ni na razini Unije ni na regionalnoj ili nacionalnoj razini, ne bi smjela ugrožavati okoliš, zdravlje i sigurnost.
- (48) Cilj je Direktive 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća usklađivanje postupaka nabave za dodjelu ugovora o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti, čime se omogućuje ispunjavanje sigurnosnih zahtjeva država članica i obveza koje proizlaze iz UFEU-a. Ta direktiva sadržava posebne odredbe za hitne situacije koje proizlaze iz krize, posebno skraćena razdoblja za zaprimanje ponuda i mogućnost primjene pregovaračkog postupka bez prethodne obavijesti o nadmetanju. Međutim, u iznimno hitnim slučajevima, posebice u krizama opskrbe i sigurnosti, ova bi pravila mogla biti nespojiva čak i s tim odredbama u slučajevima u kojima dvije ili više država članica namjeravaju sudjelovati u zajedničkoj nabavi. U nekim je slučajevima jedino rješenje za zaštitu sigurnosnih interesa tih država članica otvaranje postojećeg okvirnog sporazuma javnim naručiteljima / naručiteljima država članica koji izvorno nisu bili njegove stranke, čak i ako ta mogućnost nije bila predviđena u izvornom okvirnom sporazumu.
- (49) U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije izmjene ugovora o javnoj nabavi moraju biti strogo ograničene na ono što je u danim okolnostima apsolutno nužno, pri čemu se u najvećoj mogućoj mjeri moraju poštovati načela nediskriminacije, transparentnosti i proporcionalnosti. U tom bi pogledu trebalo biti moguće odstupiti od Direktive 2009/81/EZ povećanjem količina predviđenih u okvirnom sporazumu, a istodobno ga otvoriti javnim naručiteljima / naručiteljima iz drugih država članica. Kad je riječ o tim dodatnim količinama, ti javni naručitelji / naručitelji trebali bi uživati iste uvjete kao i izvorni javni naručitelj / naručitelj koji je sklopio izvorni okvirni sporazum. U takvim slučajevima izvorni javni naručitelj / naručitelj također bi

trebao dopustiti svakom gospodarskom subjektu koji ispunjava njegove uvjete prvotno utvrđene u postupku nabave za okvirni sporazum, uključujući zahtjeve za kvalitativni odabir, kako su navedeni u člancima od 39. do 46. Direktive 2009/81/EZ, da se pridruži tom okvirnom sporazumu. Osim toga, trebalo bi poduzeti odgovarajuće mjere za transparentnost kako bi se informiralo sve potencijalno zainteresirane strane.

- (50) Iako je odgovor EU-a i njegovih država članica na gorući problem ruske ratne agresije na Ukrajinu bio brz i odlučan, vrijeme je da EU s odgovaranja na izvanredno stanje prijeđe na izgradnju svoje dugoročne pripravnosti. Otpornost je preduvjet za pripravnost i konkurentnost EDTIB-a. EU je već razvio alate i okvire za povećanje pripravnosti obrambene industrije i otpornosti za rješavanje budućih kriznih situacija. Međutim, takve mjere nisu dostupne za potporu EDTIB-u.
- (51) Stoga je potrebno uspostaviti modularan i postupan sustav EU-a za sigurnost opskrbe kako bi se povećala solidarnost i djelotvornost odgovora na pritiske duž lanaca opskrbe ili sigurnosne krize te kako bi se pravodobno identificirala moguća uska grla. Taj bi sustav trebao EU-u i njegovim državama članicama omogućiti da predvide krize opskrbe i ublaže njihove posljedice ako nestašice civilnih komponenti ili komponenti s dvojnog namjenom ili sirovina ozbiljno ugrožavaju pravodobnu dostupnost i opskrbu obrambenim proizvodima, kao i posljedice kriza opskrbe koje su izravno povezane s postojanjem sigurnosne krize u Uniji ili njezinu susjedstvu i koje uzrokuju nestašicu određenih obrambenih proizvoda.
- (52) Kako bi se omogućilo predviđanje mogućih nestašica, nadležna nacionalna tijela trebala bi upozoriti Komisiju ako postanu svjesna rizika od ozbiljnog poremećaja u opskrbi proizvodima potrebnima tijekom krize ili imaju konkretne i pouzdane informacije o ostvarenju bilo kojeg drugog rizičnog faktora ili događaja. Kako bi se osigurao koordiniran pristup, Komisija bi, ako sazna za rizik od ozbiljnog poremećaja u opskrbi obrambenim proizvodima ili ima konkretne ili pouzdane informacije o ostvarenju bilo kojeg drugog relevantnog rizičnog faktora ili događaja, trebala sazvati izvanredni sastanak Odbora za pripravnost obrambene industrije kako bi se raspravilo o ozbiljnosti poremećaja i mogućem pokretanju postupka za proglašenje kriznog stanja opskrbe te bi li moglo biti primjereno, nužno i proporcionalno da države članice započnu dijalog s dionicima radi utvrđivanja, pripreme i moguće koordinacije takvih preventivnih mjera. Komisija bi se prema potrebi trebala savjetovati i surađivati s relevantnim trećim zemljama s ciljem zajedničkog uklanjanja poremećaja u lancu opskrbe, u skladu s međunarodnim obvezama i ne dovodeći u pitanje postupovne zahtjeve.
- (53) S obzirom na složenost lanca opskrbe obrambenim proizvodima i rizik od nestašica u doglednoj budućnosti, ovom Uredbom trebalo bi propisati instrumente za koordiniran pristup mapiranju i praćenju lanaca opskrbe određenim obrambenim proizvodima i djelotvornom uklanjanju mogućih poremećaja na tržištu na proporcionalan način.
- (54) Cilj mapiranja obrambenih lanaca opskrbe u Uniji trebala bi biti analiza njihovih prednosti i nedostataka kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe i otpornost. U tu bi svrhu Komisija trebala utvrditi proizvode, komponente i sirovine koji se smatraju ključnima za opskrbu obrambenim proizvodima posebno važnima za obrambene interese Unije i njezinih država članica (proizvodi potrebni tijekom krize), na temelju informacija i savjeta Odbora za pripravnost obrambene industrije. To bi se mapiranje trebalo temeljiti na javno i komercijalno dostupnim podacima te, prema potrebi, na

podacima prikupljenima putem dobrovoljnih zahtjeva za informacije poduzeća, uz savjetovanje s Odborom za pripravnost obrambene industrije.

- (55) Radi predviđanja i pripreme za buduće poremećaje u različitim fazama obrambenih lanaca opskrbe u Uniji i u trgovini unutar Unije, Komisija bi trebala, uz pomoć Odbora za pripravnost obrambene industrije i na temelju ishoda mapiranja, utvrditi i popisati pokazatelje za rano upozoravanje. Ti pokazatelji mogli bi uključivati netipična povećanja vremena isporuke, dostupnost sirovina, međuproizvoda i ljudskog kapitala nužnih za proizvodnju proizvoda potrebnih tijekom krize ili odgovarajuće proizvodne opreme, predviđenu potražnju, porast cijena koji premašuje uobičajenu fluktuaciju cijena, posljedice sigurnosnih kriza, nesreća, napada, prirodnih katastrofa ili drugih ozbiljnih događaja, učinak trgovinskih politika, carine, ograničenja izvoza, trgovinskih prepreka i drugih mjera povezanih s trgovinom te posljedice zatvaranja poduzeća, njihova premještanja ili preuzimanja ključnih sudionika na tržištu. Aktivnosti praćenja koje provodi Komisija trebale bi biti usmjerene na te pokazatelje za rano upozoravanje.
- (56) Kako bi se opterećenje za poduzeća koja odgovaraju na praćenje svelo na najmanju moguću mjeru i kako bi se osiguralo da se dobivene informacije mogu objediniti na smislen način, Komisija bi trebala za svako prikupljanje informacija osigurati standardizirana i sigurna sredstva. Tim bi se sredstvima trebalo osigurati da se sa svim prikupljenim informacijama postupa kao s povjerljivima, uz zaštitu poslovne tajne i kibernetičke sigurnosti.
- (57) Na temelju toga Komisija bi trebala sastaviti popis obrambenih proizvoda, njihovih sirovina ili komponenti potrebnih tijekom krize koji su pogođeni poremećajima ili mogućim poremećajima u funkcioniranju jedinstvenog tržišta i odgovarajućih lanaca opskrbe koji uzrokuju značajne nestašice. Komisija bi trebala redovito ažurirati taj popis kako bi reagirala samo na moguće poremećaje ili uska grla koji ugrožavaju sigurnost opskrbe relevantnim obrambenim proizvodima, kao i njihovim sirovinama i komponentama.
- (58) Zbog osjetljive prirode odluke da se proglaši krizno stanje opskrbe ili krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću i potencijalnih mjera koje se mogu poduzeti kao odgovor na to stanje, uključujući znatan učinak koji bi takve mjere mogle imati na privatna poduzeća u Uniji, Vijeću bi trebalo dodijeliti ovlast za donošenje provedbenih akata o proglašenju, produljenju i prekidu tog stanja.
- (59) Ako se proglaši krizno stanje opskrbe ili krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću, Komisija bi trebala moći zatražiti potrebne informacije kako bi se osigurala pravodobna dostupnost proizvoda potrebnih tijekom krize od poduzeća koja se bave tim proizvodima, njihovim sirovinama ili komponentama, u dogovoru s državom članicom u kojoj imaju poslovni nastan. Na temelju tih informacija Komisija bi trebala donijeti odluku o odgovarajućim mjerama u skladu s ovom Uredbom u odnosu na moguće poremećaje ili uska grla koji utječu na sigurnost opskrbe relevantnim obrambenim proizvodima te relevantnim sirovinama i komponentama.
- (60) Takav mehanizam za utvrđivanje, mapiranje i kontinuirano praćenje trebao bi omogućiti analizu proizvodnog kapaciteta u Uniji, ključnih čimbenika koji utječu na sigurnost opskrbe relevantnim obrambenim proizvodima i statusa zaliha u gotovo

stvarnom vremenu. Trebao bi Komisiji omogućiti i da osmisli mjere za odgovor na hitne situacije u slučaju stvarnih ili očekivanih nestašica.

- (61) Izbjegavanje nestašica relevantnih obrambenih proizvoda ključno je za očuvanje cilja od općeg interesa sigurnosti Unije i njezinih država članica i opravdava, ako je to potrebno, razmjerno zadiranje u temeljna prava poduzeća koja pružaju proizvode potrebne tijekom krize, kao što su sloboda poduzetništva u skladu s člankom 16. Povelje i pravo na vlasništvo u skladu s člankom 17. Povelje, u skladu s člankom 52. Povelje. Takvo zadiranje moglo bi biti osobito opravdano ako je nekoliko država članica uložilo velik trud u konsolidaciju potražnje putem zajedničke nabave, kojom se doprinosi daljnjoj integraciji i neometanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta za relevantne obrambene proizvode.
- (62) Kao krajnja mjera kojom se osigurava da kritični sektori mogu nastaviti poslovati u vrijeme krize i samo ako je to potrebno i proporcionalno u tu svrhu, Komisija bi od relevantnih poduzeća mogla zahtijevati da prihvaćaju narudžbe proizvoda potrebnih tijekom krize i daju im prednost. Takve odluke o prioritetnoj narudžbi trebale bi se donositi u skladu sa svim primjenjivim pravnim obvezama Unije, uzimajući u obzir okolnosti pojedinog slučaja. Obveza davanja prednosti prioritetnim narudžbama trebala bi imati prednost pred bilo kojom obvezom na činidbu na temelju privatnog ili javnog prava osim onih izravno povezanih s vojnim narudžbama uz uzimanje u obzir legitimnih ciljeva poduzetnika te troškova i truda koje je potrebno uložiti radi bilo kakve promjene u redosljedu proizvodnje. Svaka prioritetna narudžba trebala bi biti poštenoj i razumnoj cijeni koja bi trebala biti u skladu s oportunitetnim troškovima poduzetnika u odnosu na postojeće ugovore.
- (63) Obveza davanja prednosti proizvodnji određenih proizvoda ne bi smjela nerazmjerno utjecati na slobodu poduzetništva i ugovornu slobodu utvrđene u članku 16. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) ni na pravo na vlasništvo utvrđeno u članku 17. Povelje. U skladu s člankom 52. stavkom 1. Povelje svako ograničenje tih prava mora biti predviđeno zakonom, poštovati bit tih prava i sloboda i biti podložno načelu proporcionalnosti.
- (64) Ako se proglasi krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću, na temelju procjene Komisije uz potporu Visokog predstavnika, na raspolaganju bi trebale biti i mjere dostupne u okviru kriznog stanja opskrbe. Osim potonjih mjera, Vijeće bi trebalo aktivirati mjere koje smatra primjerenima za krizu. U tu bi svrhu Vijeće trebalo posvetiti posebnu pozornost potrebi da se zajamči visoka razina sigurnosti Unije, država članica i europskih građana.
- (65) Ako se proglasi krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću i kako bi se riješili slučajevi u kojima se država članica suočava ili bi se mogla suočiti s ozbiljnim poteškoćama pri izdavanju narudžbe ili pri izvršenju ugovora za opskrbu obrambenim proizvodima zbog nestašica ili ozbiljnih rizika od nestašice proizvoda potrebnih tijekom krize, Vijeće bi trebalo moći aktivirati mjere na razini Unije kojima je cilj osigurati dostupnost robe potrebne tijekom krize, kao što su prioritetni zahtjevi kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i njegovih obrambenih lanaca opskrbe.
- (66) Kao krajnja mjera prioritetni zahtjevi trebali bi biti usmjereni na rješavanje situacija u kojima se proizvodnja i opskrba proizvodima potrebnima tijekom krize koji su

obrambeni proizvodi ne bi mogla osigurati drugim mjerama. Ti bi se prioritetni zahtjevi trebali podnositi na temelju objektivnih, činjeničnih, mjerljivih i potkrijepljenih podataka. U njima bi se trebali uzeti u obzir legitimni interesi poduzeća te troškovi i trud koje je potrebno uložiti radi bilo kakve promjene u redosljedu proizvodnje. Kad bude prihvaćena, obveza izvršenja prioritetnog zahtjeva trebala bi imati prednost pred svakom obvezom na činidbu na temelju privatnog ili javnog prava. Svaki bi prioritetni zahtjev trebao biti pošteno i razumnoj cijeni.

- (67) Kako bi se Komisiji pružila potpora u provedbi ove Uredbe, trebalo bi osnovati Odbor za pripravnost obrambene industrije, koji bi se sastojao od Komisije, Visokog predstavnika / ravnatelja Agencije i država članica. Osim toga, izvan okvira ove Uredbe Visoki predstavnik / ravnatelj Agencije i Komisija na vlastitu će inicijativu sazivati i supredsjedati sastancima članova i u kontekstu Odbora radi obavljanja funkcije zajedničkog programiranja i nabave te pružanja strateških smjernica i savjeta u cilju povećanja industrijske pripravnosti EDTIB-a u području obrane, u skladu sa Strategijom za europsku obrambenu industriju.
- (68) Ova bi se Uredba trebala primjenjivati ne dovodeći u pitanje pravila Unije o tržišnom natjecanju, posebno članke od 101. do 109. UFEU-a i pravne akte kojima se ti članci provode.
- (69) U skladu s člankom 41. stavkom 2. UEU-a za operativne izdatke koji proizlaze iz glave V. poglavlja 2. UEU-a tereti se proračun Unije, osim onih izdataka koji nastanu pri operacijama koje imaju implikacije u području vojske ili obrane.
- (70) Ova bi se Uredba trebala primjenjivati ne dovodeći u pitanje posebnosti sigurnosne i obrambene politike određenih država članica,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom utvrđuje proračun i skup mjera za potporu pripravnosti obrambene industrije Unije i njezinih država članica jačanjem konkurentnosti, reaktivnosti i sposobnosti europske obrambene tehnološke i industrijske baze (EDTIB) da zajamči pravodobnu dostupnost i opskrbu obrambenim proizvodima te za doprinos oporavku, obnovi i modernizaciji obrambene tehnološke i industrijske baze Ukrajine (ukrajinskog DTIB-a), posebno na sljedeće načine:

- (1) uspostavom Programa za europsku obrambenu industriju („Program”), koji obuhvaća mjere za jačanje konkurentnosti, reaktivnosti i sposobnosti EDTIB-a, što može uključivati uspostavu fonda za ubrzavanje transformacije obrambenih lanaca opskrbe („FAST”);
- (2) uspostavom programa suradnje s Ukrajinom u cilju oporavka, obnove i modernizacije obrambene tehnološke i industrijske baze Ukrajine („Instrument za potporu Ukrajini”);
- (3) pravnim okvirom kojim se utvrđuju zahtjevi i postupci za uspostavu strukture za europski program naoružanja („SEAP”) i njezini učinci, kako je utvrđeno u poglavlju III.;
- (4) pravnim okvirom za osiguravanje sigurnosti opskrbe, uklanjanje prepreka i uskih grla i podupiranje proizvodnje obrambenih proizvoda, kako je utvrđeno u poglavlju IV.;
- (5) osnivanjem Odbora za pripravnost obrambene industrije, kako je utvrđeno u poglavlju V.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „ugovor o predviđenoj kupoprodaji” znači ugovor o javnoj nabavi s jednim ili više poduzeća čiji je cilj poduprijeti brz razvoj i/ili proizvodnju proizvoda i na temelju kojeg se pravo na kupnju određenog broja proizvoda u određenom roku i po određenoj cijeni stječe pretfinanciranjem dijela početnih troškova s kojima se suočavaju predmetna poduzeća. Iako je ugovor o predviđenoj kupoprodaji pravno obvezujući za sudjelujuće javne naručitelje i ugovaratelja, treba se dodatno provesti sklapanjem ugovora s predmetnim ugovarateljima;
- (2) „usko grlo” znači točka zagušenja u proizvodnom sustavu koja zaustavlja ili znatno usporava proizvodnju;
- (3) „operacija mješovitog financiranja” znači djelovanje koje se podupire iz proračuna Unije, među ostalim i u okviru mehanizma ili platforme mješovitog financiranja kako su definirani u članku 2. točki 6. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, u kojem se kombiniraju bespovratni oblici potpore i/ili financijski instrumenti iz proračuna Unije i povratni oblici potpore razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija ili komercijalnih financijskih institucija i ulagatelja;
- (4) „zajednička nabava” znači nabava koju zajedno provode najmanje tri države članice;
- (5) „kontrola” znači sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata;
- (6) „klasificirani podaci” znači podaci ili materijali u bilo kojem obliku čijim bi se neovlaštenim otkrivanjem moglo u različitoj mjeri naštetiti interesima Unije ili

interesima jedne ili više država članica te koji nose oznaku stupnja tajnosti EU-a ili odgovarajuću oznaku stupnja tajnosti, kako je utvrđeno u Sporazumu između država članica Europske unije, koje su se sastale u okviru Vijeća, o zaštiti klasificiranih podataka koji se razmjenjuju u interesu Europske unije;

- (7) „obrambeni proizvodi” znači svi obrambeni proizvodi iz članka 2. Direktive 2009/43/EZ;
- (8) „izvršna upravljačka struktura” znači tijelo pravnog subjekta koje je imenovano u skladu s nacionalnim pravom i, ako je to primjenjivo, koje je odgovorno glavnom izvršnom direktoru, a koje je ovlašteno za utvrđivanje strategije, ciljeva i općeg usmjerenja tog pravnog subjekta te koje nadzire i prati odlučivanje uprave;
- (9) „pravni subjekt” znači pravna osoba osnovana i priznata kao takva u skladu s pravom Unije, nacionalnim pravom ili međunarodnim pravom, koja ima pravnu osobnost i sposobnost da djeluje u vlastito ime, izvršava prava i podliježe obvezama, ili subjekt koji nema pravnu osobnost kako je navedeno u članku 197. stavku 2. točki (c) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046;
- (10) „inovacijska mjera u području obrane” znači mjera koja se sastoji ponajprije od aktivnosti čiji je izravni cilj izrada planova i mehanizama ili nacрта za nove, izmijenjene ili poboljšane obrambene proizvode, procese ili usluge, koji mogu uključivati izradu prototipa, ispitivanje, demonstraciju, pokusno izvođenje, vrednovanje proizvoda velikog opsega i tržišnu replikaciju;
- (11) „poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” znači poduzeće koje nije MSP i koje zapošljava najviše 3000 osoba, pri čemu se broj zaposlenika izračunava u skladu s člancima od 3. do 6. Priloga Preporuci 2003/361/EZ;
- (12) „subjekt iz nepridružene treće zemlje” znači pravni subjekt koji ima poslovni nastan u nepridruženoj trećoj zemlji ili pravni subjekt koji ima poslovni nastan u Uniji ili u pridruženoj zemlji, ali čije se izvršne upravljačke strukture nalaze u nepridruženoj trećoj zemlji;
- (13) „ugovor o otkupu” znači svaki ugovorni sporazum između najmanje [tri] države članice i najmanje jednog proizvođača obrambenih proizvoda koji sadržava obvezu država članica da nabave određenu količinu obrambenih proizvoda tijekom određenog razdoblja ili obvezu proizvođača obrambenih proizvoda da državama članicama pruži mogućnost da to učine;
- (14) „zastupnik za nabavu” znači javni naručitelj kako je definiran u članku 2. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/24/EU i članku 3. stavku 1. Direktive 2014/25/EU, s poslovnim nastanom u nekoj državi članici ili pridruženoj zemlji, Europska obrambena agencija, struktura za europski program naoružanja ili međunarodna organizacija koju su države članice, pridružene zemlje ili Ukrajina imenovale za provedbu zajedničke nabave u njihovo ime;
- (15) „vrijeme isporuke” znači razdoblje od trenutka izdavanja narudžbenice do trenutka kad proizvođač ispuni narudžbu;
- (16) „sirovine” znači materijali potrebni za proizvodnju obrambenih proizvoda;

- (17) „pečat izvrsnosti” znači oznaka kvalitete koja pokazuje da je prijedlog podnesen na poziv na podnošenje prijedloga u okviru Instrumenta zadovoljio sve pragove evaluacije utvrđene u programu rada, ali nije mogao biti financiran zbog nedostatka sredstava dostupnih za taj poziv na podnošenje prijedloga u programu rada, a mogao bi primiti potporu iz drugih Unijinih ili nacionalnih izvora financiranja;
- (18) „sigurnosna kriza” znači svaka situacija u državi članici, pridruženoj trećoj zemlji ili nepridruženoj trećoj zemlji u kojoj se štetni događaj dogodio ili se smatra da predstoji, a jasno premašuje dimenzije štetnih događaja u svakodnevnom životu i znatno ugrožava ili ograničava život i zdravlje ljudi ili iziskuje mjere za opskrbu stanovništva potrebnim resursima ili ima znatan utjecaj na vrijednost imovine, uključujući oružane sukobe i ratove;
- (19) „osjetljivi podaci” znači informacije i podaci, uključujući klasificirane podatke, koje se mora zaštititi od neovlaštenog pristupa ili otkrivanja zbog obveza utvrđenih u pravu Unije ili nacionalnom pravu ili kako bi se zaštitila privatnost ili sigurnost fizičke ili pravne osobe;
- (20) „mala i srednja poduzeća” ili „MSP-ovi” znači mala i srednja poduzeća kako su definirana u članku 2. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ;
- (21) „podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu” znači svaki pravni subjekt koji pruža kritične ulazne materijale koji imaju jedinstvene značajke ključne za funkcioniranje proizvoda i kojem je dodijeljeno najmanje 15 % vrijednosti ugovora;
- (22) „malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” znači poduzeće koje nije MSP i čiji broj zaposlenih, izračunan u skladu s člancima od 3. do 6. Priloga Preporuci 2003/361/EZ, ne premašuje 499 i čiji godišnji promet ne premašuje 100 milijuna EUR ili čija godišnja bilanca stanja ne premašuje 86 milijuna EUR;
- (23) „proizvodi potrebni tijekom krize” znači obrambeni proizvodi ili njihove ključne komponente ili sirovine ili bilo koji proizvodi ili usluge nužni za njihovu proizvodnju za koje je utvrđeno da ih ozbiljno pogađaju poremećaji ili mogući poremećaji u funkcioniranju jedinstvenog tržišta i njegovih lanaca opskrbe, što dovodi do stvarnih ili mogućih značajnih nestašica.

Poglavlje II.

Odjeljak 1.: Opće odredbe koje se primjenjuju na Program i na Instrument za potporu Ukrajini

Članak 3.

Uporaba financiranja koje nije povezano s troškovima

1. Bespovratna sredstva mogu imati oblik financiranja koje nije povezano s troškovima, na temelju članka 180. stavka 3. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

2. Ako se bespovratna sredstva Unije za mjere kojima se jača EDTIB dodjeljuju u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima, razina doprinosa Unije za svaku mjeru može se utvrditi na temelju čimbenika kao što su:
 - (a) složenost zajedničke nabave, pri čemu udio procijenjene vrijednosti ugovora o zajedničkoj nabavi i iskustva stečenog u sličnim mjerama može služiti kao početna zamjenska vrijednost;
 - (b) značajke suradnje koje će vjerojatno poboljšati rezultate u smislu interoperabilnosti i dugoročnih investicijskih signala za industriju, posebno ako zajednička nabava obuhvaća aktivnosti koje bi bile prihvatljive za financiranje iz proračuna Unije, npr. istraživanje i razvoj, ispitivanje i certificiranje, početnu proizvodnju ili aktivnosti potpore pri uporabi;
 - (c) broj država članica sudionica i pridruženih zemalja ili uključivanje dodatnih država članica ili pridruženih zemalja u postojeće suradnje;
 - (d) rad na povećanju potrebnih proizvodnih kapaciteta;
 - (e) nabava dodatnih količina za druge države članice (pričuva za pripravnost obrambene industrije).

3. Ako se bespovratna sredstva Unije za mjere kojima se jača ukrajinski DTIB dodjeljuju u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima, razina doprinosa Unije može se, uz čimbenike navedene u stavku 2., temeljiti na čimbenicima kao što su:
 - (a) složenost procesa pristupanja Ukrajine, uključujući strukturne reforme i mjere za promicanje konvergencije s pravnom stečevinom Unije;
 - (b) rad na prilagodbi ukrajinskih postupaka nabave u području obrane i okruženja za ukrajinsku obrambenu industriju, među ostalim kako bi se ispunili standardi NATO-a;
 - (c) aktivnosti i rizici povezani s aktualnim agresivnim ratom, uzimajući u obzir potrebu za obnovom i modernizacijom infrastrukture oštećene u ratu na otporan način te, prema potrebi, provedbom odgovarajućih mjera za izbjegavanje, sprečavanje ili smanjenje i, ako je moguće, neutraliziranje tih učinaka.

Članak 4.

Ciljevi

1. Cilj je Programa i Instrumenta za potporu Ukrajini povećati industrijsku pripravnost EDTIB-a i ukrajinskog DTIB-a u području obrane, a posebno:
 - (a) pokrenuti i ubrzati prilagodbu industrije strukturnim promjenama, među ostalim stvaranjem i povećanjem njezinih proizvodnih kapaciteta i otvaranjem lanaca opskrbe za prekograničnu suradnju i djelotvornu dostupnost i opskrbu u cijeloj Uniji, uključujući ponajprije i u znatnoj mjeri MSP-ove, mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i druga poduzeća srednje tržišne kapitalizacije;

- (b) poticati suradnju u nabavi u području obrane kako bi se doprinijelo solidarnosti, spriječili učinci istiskivanja, povećala djelotvornost javne potrošnje i smanjila prekomjerna fragmentacija, a time u konačnici povećala standardizacija obrambenih sustava i interoperabilnost.
2. U mjerama koje doprinose oporavku, obnovi i modernizaciji ukrajinskog DTIB-a uzima se u obzir njegova moguća buduća integracija u EDTIB, čime se doprinosi uzajamnoj stabilnosti, sigurnosti, miru, blagostanju i održivosti.
 3. U radu na ostvarivanju ciljeva iz stavka 1. točke (a) težište je na pokretanju i ubrzanju prilagodbe industrije naglim strukturnim promjenama koje nastaju u promjenjivom sigurnosnom okruženju. To može uključivati poboljšanje i ubrzanje kapaciteta za prilagodbu lanaca opskrbe proizvodima potrebnima tijekom krize, stvaranje proizvodnih kapaciteta ili njihovo povećanje te skraćivanje vremena proizvodnje obrambenih proizvoda u cijeloj Uniji, uzimajući u obzir ciljeve Strateškog kompasa za sigurnost i obranu i savjete Odbora za pripravnost obrambene industrije.
 4. U radu na ostvarivanju ciljeva iz stavka 1. točke (b) težište je na razvoju EDTIB-a u cijeloj Uniji kako bi mu se omogućilo da odgovara prije svega na potrebe država članica u pogledu kvalitete, dostupnosti, vremena i lokacije isporuke obrambenih proizvoda, u skladu s prioritetima za obrambene sposobnosti koje su zajednički dogovorile države članice u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), posebno u kontekstu plana za razvoj sposobnosti, uzimajući u obzir ciljeve Strateškog kompasa za sigurnost i obranu i savjete Odbora za pripravnost obrambene industrije.
 5. U radu na ostvarivanju ciljeva iz stavka 2. težište je na jačanju prekogranične suradnje između EDTIB-a i ukrajinskog DTIB-a, uzimajući u obzir potrebe Ukrajine za obrambenim proizvodima, stvaranjem proizvodnih kapaciteta ili njihovim povećanjem u skladu sa standardima NATO-a, zaštitom imovine, tehničkom pomoći i razmjenom osoblja, povećanom suradnjom u području zajedničke nabave obrambenih proizvoda za Ukrajinu i licenciranjem proizvodne suradnje putem javno-privatnih partnerstava ili drugih oblika suradnje, npr. zajedničkih pothvata. Posebna pozornost posvećuje se cilju pružanja potpore Ukrajini da se postupno uskladi s pravilima, standardima, politikama i praksama Unije („pravna stečevina”) radi budućeg članstva u Uniji.

Članak 5.

Proračun

1. Financijske omotnice za provedbu Programa i Instrumenta za potporu Ukrajini sastoje se od:
 - (a) za mjere za jačanje EDTIB-a: 1500 milijuna EUR u tekućim cijenama za razdoblje od [... – unijeti određeni datum] do 31. prosinca 2027. i dodatnih doprinosa u skladu s člankom 6.;

- (b) za mjere za jačanje ukrajinskog DTIB-a: iznosa dodatnih doprinosa u skladu s člankom 6. u mjeri u kojoj je to predviđeno, podložno sklapanju sporazuma iz članka 57.
2. Kako bi odgovorila na nepredviđene situacije ili nove događaje i potrebe, Komisija može preraspodijeliti iznos dodijeljen mjerama iz stavka 1. za najviše 20 %, osim za dodatna financijska sredstva iz članka 6. stavka 2., koja se ne preraspodjeljuju.
 3. Iznos iz stavaka 1. i 5. ovog članka i iznosi dodatnih doprinosa iz članka 6. mogu se upotrijebiti i za tehničku i administrativnu pomoć za provedbu Programa, kao što su aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, uključujući istrage cijena i korporativne sustave i platforme informacijske tehnologije te svu drugu tehničku i administrativnu pomoć ili troškove povezane s osobljem koje Komisija snosi za upravljanje Programom / drugim elementima predmeta.
 4. Uz članak 12. stavak 4. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, neiskorištena odobrena sredstva za preuzimanje obveza i za plaćanja automatski se prenose i u vezi s njima mogu se preuzimati obveze odnosno izvršavati plaćanja dospjela do 31. prosinca sljedeće financijske godine. U sljedećoj financijskoj godini najprije se troši preneseni iznos. Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza prenesenima u skladu s člankom 12. stavkom 6. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
 5. Odstupajući od članka 209. stavka 3. prvog, drugog i četvrtog podstavka Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, svi prihodi i otplate iz financijskih instrumenata uspostavljenih na temelju ove Uredbe čine unutarnje namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 za ovaj Program ili program koji ga naslijedi.
 6. Uz članak 15. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja odgovaraju iznosu povrata i opoziva ponovno se stavljaju na raspolaganje Programu ili Instrumentu za potporu Ukrajini ili njihovim sljednicima u kontekstu proračunskog postupka.
 7. Proračunske obveze za aktivnosti koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na godišnje obroke tijekom nekoliko godina.
 8. Odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2027. radi pokrivanja troškova potrebnih za ispunjavanje ciljeva iz članka 4. kako bi se omogućilo upravljanje mjerama koje nisu dovršene do kraja Programa i troškova koji obuhvaćaju ključne operativne aktivnosti i usluge.

Članak 6.

Dodatna financijska sredstva

1. Države članice, institucije, tijela i agencije Europske unije, treće zemlje, međunarodne organizacije, međunarodne financijske institucije ili ostale treće strane mogu dati dodatan financijski doprinos Programu, među ostalim Fondu za ubrzavanje transformacije obrambenih lanaca opskrbe (FAST) iz članka 19. u skladu s člankom 208. stavkom 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046. Ti financijski

doprinosi čine vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 2. točke (a) podtočke ii. [točke (a) preinačene Financijske uredbe], točke (d) ili (e) ili članka 21. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

2. Svi dodatni iznosi primljeni u okviru relevantnih Unijinih mjera ograničavanja čine vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 i upotrebljavaju se za mjere u okviru Instrumenta za potporu Ukrajini, uključujući mjere kojima se jača ukrajinski DTIB.
3. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se, na njihov zahtjev, prenijeti u Program podložno uvjetima utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća⁶. Komisija ta sredstva izvršava izravno, u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, ili neizravno, u skladu s točkom (c) tog podstavka. Ta se sredstva dodaju sredstvima iz članka 5. stavka 3. točke (a). Sredstva se upotrebljavaju samo u korist dotične države članice.
4. Ako Komisija nije preuzela pravnu obvezu u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja za sredstva prenesena u skladu sa stavkom 3., a najkasnije 2028., odgovarajuća sredstva za koja nisu preuzete obveze mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti natrag u jedan ili više odgovarajućih izvornih programa, u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća.

Odjeljak 2.: Program

Članak 7.

Alternativno, kombinirano i kumulativno financiranje

1. Program se provodi u sinergiji s drugim programima Unije. Za mjeru za koju je primljen doprinos iz drugog programa Unije može se primiti doprinos i na temelju Programa, pod uvjetom da se tim doprinosom ne pokrivaju isti troškovi. Pravila relevantnog programa Unije primjenjuju se na odgovarajući doprinos ili se na sve doprinose može primijeniti jedinstveni skup pravila bilo kojeg programa Unije iz kojeg se daje doprinos te se može sklopiti jedinstvena pravna obveza. Kumulativna potpora iz proračuna Unije ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove mjere i može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.
2. Kako bi im bio dodijeljen pečat izvrsnosti u okviru Programa, mjere moraju ispunjavati sve sljedeće uvjete:

⁶ Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

- (a) ocijenjene su u pozivu na podnošenje prijedloga u okviru Programa;
 - (b) u skladu su s minimalnim zahtjevima kvalitete iz tog poziva na podnošenje prijedloga;
 - (c) nisu financirane u okviru tog poziva na podnošenje prijedloga zbog proračunskih ograničenja.
3. U skladu s relevantnim odredbama Uredbe (EU) 2021/1060 iz EFRR-a ili fonda ESF+ može se pružiti potpora za prijedloge podnesene na poziv na podnošenje prijedloga u okviru Programa kojima je dodijeljen pečat izvrsnosti u skladu s Programom.

Članak 8.

Provedba i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Program se provodi u okviru izravnog upravljanja u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 ili neizravnog upravljanja s tijelima navedenima u članku 62. stavku 1. točki (c) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
2. Financiranje sredstvima Unije može biti u bilo kojem obliku utvrđenom u Uredbi (EU, Euratom) 2018/1046, posebno u obliku bespovratnih sredstava, nagrada, javne nabave i financijskih instrumenata u operacijama mješovitog financiranja u okviru programa InvestEU u skladu s glavom X. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
3. Odstupajući od članka 192. stavka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, kad je riječ o aktivnostima iz članka 11. stavka 3. točke (d) za koje se osiguraju financijska sredstva Unije u obliku bespovratnih sredstava i ostvari se dobit, Komisija može osigurati povrat postotka te dobiti koji odgovara doprinosu Unije prihvatljivim stvarno nastalim troškovima korisnika koji provodi tu mjeru do konačnog iznosa doprinosa Unije. Ta se dobit izračunava kao višak primitaka u odnosu na prihvatljive troškove mjere, pri čemu su primici ograničeni na financiranje sredstvima Unije, financiranje država članica, uključujući nabavu, druge prihode ostvarene tijekom provedbe mjere i sve prihode koji proizlaze iz provedbe mjere. U programu rada mogu se utvrditi dodatne pojedinosti.
4. Odstupajući od članka 193. stavka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, financijskim doprinosima mogu se, ako je to relevantno i potrebno za provedbu mjere, obuhvatiti mjere započete i troškove nastale prije datuma podnošenja prijedloga za te mjere, pod uvjetom da te mjere nisu započete prije 5. ožujka 2024. i da nisu dovršene prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 9.

Treće zemlje pridružene Programu

Program je otvoren za sudjelovanje članica Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice EGP-a, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru (pridružene zemlje).

Članak 10.

Prihvatljivi pravni subjekti

1. Uz kriterije iz Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 primjenjuju se kriteriji prihvatljivosti utvrđeni u stavcima od 2. do 7.
2. Primatelji sredstava Unije moraju imati poslovni nastan u Uniji ili pridruženoj zemlji.
3. Infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva primatelja koji se upotrebljavaju za potrebe predmetne mjere nalaze se na državnom području države članice ili pridružene zemlje. Ako primatelji nemaju lako dostupnih alternativa ili relevantne infrastrukture, postrojenja, imovine i sredstava u Uniji ili u pridruženoj zemlji, mogu upotrebljavati svoju infrastrukturu, postrojenja, imovinu i sredstva koji se nalaze ili drže izvan državnog područja država članica ili pridruženih zemalja, pod uvjetom da takva upotreba nije protivna sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i država članica i da je u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 4.
4. Za potrebe mjere koja se podupire iz Programa primatelji ne smiju podlijetati kontroli nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje.
5. Odstupajući od stavka 4., pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženoj zemlji koji je pod kontrolom nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje prihvatljiv je kao primatelj ako je stjecanje kontrole nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje nad tim pravnim subjektom podvrgnuto provjeri u smislu Uredbe (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća i, prema potrebi, odgovarajućim mjerama ublažavanja, uzimajući u obzir ciljeve utvrđene u članku 4. ove Uredbe, ili ako su Komisiji dostupna jamstva koja je u skladu sa svojim nacionalnim postupcima odobrila država članica ili pridružena treća zemlja u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan.

Jamstva osiguravaju da uključenost takvog pravnog subjekta u mjeru nije protivna sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica kako su utvrđeni u okviru ZVSP-a na temelju glave V. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) ni ciljevima utvrđenima u članku 4. Jamstva moraju biti u skladu i s člankom 11. stavkom 8. točkom (c). Jamstvima se posebno mora potvrditi da su za potrebe dotične mjere uspostavljene mjere kako bi se osiguralo:

- (a) da se kontrola nad pravnim subjektom ne provodi na način koji ometa ili ograničava njegovu sposobnost da provodi mjeru i ostvaruje rezultate, koji nameće ograničenja u vezi s njegovom infrastrukturom, postrojenjima, imovinom, sredstvima, intelektualnim vlasništvom ili znanjem i iskustvom potrebnima za provedbu mjere, ili koji narušava njegove sposobnosti i standarde potrebne za provedbu mjere;
- (b) da se sprečava pristup nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje osjetljivim podacima povezanim s mjerom i da zaposlenici ili ostale osobe uključene u mjeru prema potrebi imaju nacionalno uvjerenje o sigurnosnoj provjeri koje je izdala država članica

Ako država članica ili pridružena zemlja u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan to smatra primjerenim, mogu se dati dodatna jamstva.

Komisija obavještuje odbor iz članka 57. o svakom pravnom subjektu koji se smatra prihvatljivim u skladu s ovim stavkom.

6. Pri provedbi prihvatljive mjere primatelji mogu surađivati i s pravnim subjektima s poslovnim nastanom izvan državnog područja država članica ili pridruženih zemalja ili koji su pod kontrolom nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje, među ostalim i upotrebom imovine, infrastrukture, postrojenja i sredstava tih pravnih subjekata, pod uvjetom da to nije protivno sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica. Takva suradnja mora biti u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 4. i s člankom 11. stavkom 8. točkom (c).

Nepridružena treća zemlja ili drugi subjekt iz nepridružene treće zemlje ne smije neovlašteno pristupati klasificiranim podacima povezanim s provedbom mjere te se moraju izbjegavati potencijalni negativni učinci na sigurnost opskrbe ulaznim resursima ključnima za mjeru.

Troškovi povezani s tim aktivnostima nisu prihvatljivi za potporu iz Programa.

7. Stavci od 2. do 6. ne primjenjuju se na:
 - (a) javne naručitelje država članica ili pridruženih zemalja;
 - (b) međunarodne organizacije;
 - (c) strukture za europski program naoružanja;
 - (d) Europsku obrambenu agenciju.

Članak 11.

Prihvatljive mjere

1. Za financiranje su prihvatljive samo mjere kojima se provode ciljevi utvrđeni u članku 4. Prihvatljiva mjera odnosi se na jednu ili više aktivnosti iz stavaka od 2. do 5.:
2. Aktivnosti povezane sa suradnjom javnih tijela u postupcima nabave u području obrane (mjere suradnje u području obrane) mogu obuhvaćati suradnju za zajedničku nabavu obrambenih proizvoda tijekom cijelog životnog ciklusa obrambenih proizvoda, među ostalim za potrebe stvaranja pričuve za pripravnost obrambene industrije iz članka 14. stavka 1. točke (b).
3. Aktivnosti povezane s ubrzanjem prilagodbe strukturnim promjenama proizvodnog kapaciteta obrambenih proizvoda, uključujući njihove komponente i odgovarajuće sirovine ako su namijenjeni ili se u cijelosti upotrebljavaju za proizvodnju obrambenih proizvoda (mjere jačanja industrije) mogu obuhvaćati:

- (a) optimizaciju, širenje, modernizaciju, nadogradnju ili prenamjenu postojećih ili uspostavu novih proizvodnih kapaciteta u mjeri u kojoj su te komponente i sirovine u cijelosti namijenjene za proizvodnju obrambenih proizvoda, posebno s ciljem povećanja proizvodnog kapaciteta ili skraćivanja vremena potrebnog za proizvodnju, među ostalim na temelju nabave ili stjecanja potrebnih alatnih strojeva i svih ostalih potrebnih ulaznih materijala;
 - (b) uspostavu prekograničnih industrijskih partnerstava, među ostalim putem javno-privatnih partnerstava ili drugih oblika industrijske suradnje, u okviru zajedničkih industrijskih napora, uključujući aktivnosti čiji je cilj koordinacija nabave ili rezerviranje i stvaranje zalihe obrambenih proizvoda, komponenti i odgovarajućih sirovina u mjeri u kojoj su te komponente i sirovine u cijelosti namijenjene za proizvodnju obrambenih proizvoda, kao i koordinacija proizvodnih kapaciteta te planova proizvodnje;
 - (c) povećavanje i stavljanje na raspolaganje rezervnih proizvodnih kapaciteta za slučaj iznenadnog povećanja potražnje (stalno spremnih postrojenja) za relevantne obrambene proizvode, njihove komponente i odgovarajuće sirovine, u mjeri u kojoj su te komponente i sirovine u cijelosti namijenjene za proizvodnju relevantnih obrambenih proizvoda, u skladu s naručenim ili planiranim količinama proizvodnje;
 - (d) poticanje industrijalizacije i komercijalizacije obrambenih proizvoda koji su razvijeni u okviru aktivnosti koje financira Unija ili drugih aktivnosti suradnje koje se provode uz potporu najmanje dviju država članica, među ostalim uspostavom prekograničnih industrijskih partnerstava, javno-privatnih partnerstava ili drugih oblika industrijske suradnje, povećanjem početne proizvodnje i licenciranjem proizvodnje, prema potrebi;
 - (e) ispitivanje, uključujući potrebnu infrastrukturu i, prema potrebi, certificiranje obnove obrambenih proizvoda kako bi se odgovorilo na njihovu zastarjelost i kako bi ih se učinilo upotrebljivima za krajnje korisnike.
4. Aktivnosti za potporu pokretanju europskog projekta od zajedničkog interesa u području obrane.
5. Aktivnosti potpore („mjere potpore”) mogu obuhvaćati:
- (a) aktivnosti čiji je cilj povećanje interoperabilnosti i zamjenjivosti, uključujući unakrsno certificiranje obrambenih proizvoda, i aktivnosti koje dovode do uzajamnog priznavanja certifikacije ili olakšavaju primjenu vojnih standarda;
 - (b) aktivnosti za jačanje sigurnosti opskrbe i otpornosti, posebno olakšavanjem pristupa obrambenom tržištu za MSP-ove, mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, druga poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i *start-up* poduzeća te potporom za stjecanje potrebnih certifikata kvalitete i proizvodnje;
 - (c) osposobljavanje, prekvalifikaciju ili usavršavanje osoblja u vezi s aktivnostima iz ovog članka;
 - (d) nabavu sustava fizičke i kibernetičke zaštite u vezi s aktivnostima iz stavka 3., uključujući djelotvornu uporabu;

- (e) mjere za koordinaciju i (tehničku) potporu, posebno u odgovoru na utvrđena uska grla u proizvodnim kapacitetima i lancima opskrbe radi osiguravanja i ubrzavanja proizvodnje proizvoda potrebnih tijekom krize kako bi se osigurala djelotvorna opskrba tim proizvodima i njihova pravodobna dostupnost;
 - (f) potporu Unije strukturama za europski program naoružanja, posebno za potrebe upravljanja pričuvom za pripravnost obrambene industrije i njezina održavanja, kako je navedeno u članku 14. stavku 1. točki (b);
 - (g) hitne aktivnosti, uključujući inovacije u području obrane u izvanrednim situacijama ako je aktivirana mjera iz članka 52.
6. Za aktivnosti iz stavka 2., stavka 3. točke (d) i stavka 55. točke (a) mjere provode pravni subjekti koji surađuju u okviru konzorcija od najmanje tri prihvatljiva pravna subjekta s poslovnim nastanom u najmanje tri različite države članice ili pridružene zemlje. Najmanje tri od tih prihvatljivih pravnih subjekata s poslovnim nastanom u najmanje dvjema različitim državama članicama ili pridruženim zemljama tijekom cijelog razdoblja provedbe mjere ne smiju biti pod izravnom ili neizravnom kontrolom istog pravnog subjekta niti pod međusobnom kontrolom.
7. Odstupajući od stavka 6., mjeru mogu provoditi strukture za europski program naoružanja.
8. Za financiranje u okviru Programa nisu prihvatljive sljedeće mjere:
- (a) mjere povezane s robom ili uslugama koje su zabranjene primjenjivim međunarodnim pravom;
 - (b) mjere povezane sa smrtonosnim autonomnim oružjem kod kojeg ne postoji mogućnost značajne ljudske kontrole nad odlukama o odabiru i djelovanju i u napadima na ljude;
 - (c) mjere povezane s robom ili uslugama koje podliježu kontroli ili ograničenju nepridruženih trećih zemalja ili subjekata iz nepridruženih trećih zemalja, izravno ili neizravno preko jednog ili više posredničkih pravnih subjekata, među ostalim u pogledu prijenosa tehnologije;
 - (d) mjere ili njihovi dijelovi već u potpunosti financirani iz drugih javnih ili privatnih izvora.

Članak 12.

Posebne odredbe koje se primjenjuju na mjere zajedničke nabave

1. Za financiranje u okviru Programa prihvatljivi su sljedeći pravni subjekti:
- (a) javni naručitelji država članica ili pridruženih zemalja;
 - (b) međunarodne organizacije;
 - (c) strukture za europski program naoružanja;

(d) Europska obrambena agencija.

2. Države članice i pridružene zemlje koje sudjeluju u zajedničkoj nabavi jednoglasno imenuju prihvatljivi pravni subjekt zastupnikom za nabavu koji u svrhe te zajedničke nabave djeluje u njihovo ime. Zastupnik za nabavu provodi postupke nabave i u ime zemalja sudionica s ugovarateljima sklapa ugovore koji iz njih proizlaze. Zastupnik za nabavu može sudjelovati u mjeri kao korisnik i može djelovati kao koordinator konzorcija te stoga može upravljati sredstvima iz Programa i sredstvima država članica i pridruženih zemalja sudionica te ih kombinirati.
3. Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje pravila o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti utvrđena u Direktivi 2009/81/EZ.
4. Postupci nabave iz stavka 2. temelje se na sporazumu koji države članice i pridružene zemlje sudionice potpisuju sa zastupnikom za nabavu u skladu s uvjetima utvrđenima u programu rada. Sporazumom se posebno utvrđuju praktični aranžmani kojima se uređuju zajednička nabava i postupak donošenja odluka o odabiru postupka, ocjeni ponuda i dodjeli ugovora.
5. Zastupnik za nabavu primjenjuje *mutatis mutandis* uvjete istovjetne onima utvrđenima u članku 10. na postupke nabave i u ugovorima s ugovarateljima i podugovarateljima uključenima u zajedničku nabavu.
6. Zastupnici za nabavu Komisiji osiguravaju jamstva i mjere ublažavanja iz članka 10. stavka 6. Dodatne informacije o jamstvima i mjerama ublažavanja Komisiji se stavljaju na raspolaganje na zahtjev. Komisija obavješćuje odbor iz članka 58. o svakoj obavijesti dostavljenoj u skladu s ovim stavkom.
7. Ugovor o zajedničkoj nabavi uključuje odredbe kojima se uređuje kupnja dodatnih količina obrambenih proizvoda za druge države članice, pridružene zemlje ili Ukrajinu.

Tim se pravilima ne dovodi u pitanje primjenjivo pravo Unije i ona su u skladu s nacionalnim zakonima i propisima država članica o izvozu obrambenih proizvoda.

Članak 13.

Posebne odredbe koje se primjenjuju na mjere jačanja obrambene industrije

1. Kad je riječ o aktivnostima iz članka 11. stavka 3. točaka (a), (b) i (c), da bi mjere bile prihvatljive za financiranje, one moraju biti povezane isključivo s kapacitetima za proizvodnju obrambenih proizvoda, uključujući njihove komponente i sirovine u mjeri u kojoj su namijenjeni ili se u cijelosti upotrebljavaju za proizvodnju obrambenih proizvoda.
2. Tim se mjerama ne dovode u pitanje pravila Unije o tržišnom natjecanju, a posebno članak 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Članak 14.

Posebne odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti koje doprinose europskom mehanizmu vojne prodaje

1. Kako bi se osigurala pravodobna dostupnost dostatnih količina obrambenih proizvoda EU-a i time potaknula konkurentnost EDTIB-a i, prema potrebi, ukrajinskog DTIB-a, Komisija podupire sljedeći skup mjera:
 - (a) uspostavu jedinstvenog, centraliziranog i ažuriranog kataloga obrambenih proizvoda koje razvija EDTIB;
 - (b) stvaranje pričuve za pripravnost obrambene industrije kako bi se povećala dostupnost i skratili rokovi isporuke obrambenih proizvoda proizvedenih u EU-u, pri čemu se državama članicama, pridruženim zemljama i Ukrajini osigurava mogućnost neposredne i povlaštene kupnje ili mogućnost upotrebe/zakupa;
 - (c) olakšavanje i ubrzavanje postupaka nabave u duhu solidarnosti;
 - (d) potporu izgradnji administrativnih kapaciteta povezanih s javnom nabavom obrambenih proizvoda radi olakšavanja zajedničke nabave.
2. Komisija sastavlja tehničke specifikacije i nabavlja korporativnu IT platformu potrebnu za uspostavu kataloga iz stavka 1. točke (a) ovog članka na temelju savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije.
3. Ako države članice zajednički nabavljaju dodatne količine ili u naravi doprinose izgradnji pričuve za pripravnost obrambene industrije kako je navedeno u stavku 2. točki (b), u kontekstu strukture za europski program naoružanja, Komisija financijski podupire tu inicijativu:
 - (a) potporom za zajedničku nabavu dodatnih količina iz članka 11. stavka 2.;
 - (b) doprinosom izravnim i neizravnim troškovima upravljanja i održavanja pričuve za pripravnost obrambene industrije iz članka 11. stavka 5. točke (f);
 - (c) doprinosom izgradnji administrativnih kapaciteta kako je navedeno u članku 11. stavku 5.
4. Za potrebe kupnje država članica, pridruženih zemalja ili Ukrajine iz pričuve za pripravnost obrambene industrije kojom upravlja struktura za europski program naoružanja nabava se smatra ugovorom između vlada kako je navedeno u članku 13. točki (f) Direktive 2009/81/EZ.

Članak 15.

Posebne odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti koje doprinose europskim projektima od zajedničkog interesa u području obrane

1. Komisija može odrediti europske obrambene projekte od zajedničkog interesa za financiranje u programu rada iz članka 18.
2. Pri određivanju projekata iz stavka 1. Komisija čini sljedeće:
 - (a) propisno uzima u obzir smjernice dobivene u kontekstu Odbora za pripravnost obrambene industrije, posebno doprinos projekta prioritetu u pogledu sposobnosti utvrđenom u kontekstu ZVSP-a, konkretno u planu za razvoj sposobnosti, i ciljevima Strateškog kompasa za sigurnost i obranu;
 - (b) utvrđuje ukupne potrebe za financiranjem i moguće učinke na proračun Unije;
 - (c) uzima u obzir sva stajališta država članica.
3. Europski projekti od zajedničkog interesa u području obrane moraju ispunjavati sljedeće opće kriterije:
 - (a) cilj projekta je razvoj sposobnosti, uključujući one koje osiguravaju pristup strateškim i konfliktnim područjima, strateškim pospješiteljima i, prema potrebi, sustavima koji djeluju kao europska obrambena infrastruktura od zajedničkog interesa i u zajedničkoj uporabi;
 - (b) potencijalne ukupne koristi projekta nadmašuju njegove troškove, među ostalim i dugoročno.
4. Europski projekt od zajedničkog interesa u području obrane uključuje najmanje četiri države članice Europska komisija može, prema potrebi, sudjelovati u projektu.
5. Smatra se da europski projekt od zajedničkog interesa u području obrane doprinosi obrambenim sposobnostima bitnima za sigurnosne i obrambene interese Unije i njezinih država članica te da je stoga u javnom interesu. Projekti se mogu uspostaviti u okviru struktura za europske programe naoružanja iz poglavlja 3.
6. Države članice mogu, ne dovodeći u pitanje članke 107. i 108. UFEU-a, primjenjivati programe potpore i pružati administrativnu potporu europskim projektima od zajedničkog interesa u području obrane.
7. Financijski doprinos Unije iz članka 17. ne smije premašiti 25 % iznosa iz članka 5. stavka 1.
8. Provedba europskih projekata od zajedničkog interesa u području obrane može se smatrati imperativnim razlogom prevladavajućeg javnog interesa u smislu članka 6. stavka 4. i članka 16. stavka 1. točke (c) Direktive 92/43/EEZ i prevladavajućeg javnog interesa u smislu članka 4. stavka 7. Direktive 2000/60/EZ. Stoga se može smatrati da su planiranje, izgradnja i rad s njima povezanih proizvodnih postrojenja

od prevladavajućeg javnog interesa, pod uvjetom da su ispunjeni ostali uvjeti utvrđeni u tim odredbama.

Članak 16.

Kriteriji za dodjelu

1. Svaki se prijedlog ocjenjuje na temelju sljedećih kriterija:
 - (a) pripravnost obrambene industrije: doprinos konkurentnosti, povećanje proizvodnih kapaciteta, skraćivanje vremena isporuke i uklanjanje uskih grla, čime se povećava interoperabilnost i zamjenjivost;
 - (b) otpornost obrambene industrije: doprinos otpornosti, povećanje pravodobne dostupnosti i opskrbe na svim lokacijama, jačanje sigurnosti opskrbe u cijeloj Uniji i neovisnost o izvorima iz nepridruženih trećih zemalja;
 - (c) suradnja u obrambenoj industriji: poticanje istinske suradnje u naoružanju među državama članicama, pridruženim zemljama ili Ukrajini te razvoj i operacionalizacija prekogranične suradnje među poduzećima s poslovnim nastanom u različitim državama članicama, pridruženim zemljama ili Ukrajini, posebno uključujući, u znatnoj mjeri, MSP-ove, mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i druga poduzeća srednje tržišne kapitalizacije kao primatelje, kao podugovaratelje ili kao druga poduzeća u lancu opskrbe;
 - (d) kvaliteta provedbenog plana mjere, posebno mjere za poštovanje rokova isporuke, među ostalim u pogledu postupaka i praćenja.
2. U programu rada utvrđuju se dodatne pojedinosti o primjeni kriterija za dodjelu iz stavka 1., uključujući sve pondere koje treba primijeniti. U programu rada ne utvrđuju se pojedinačni pragovi.

Članak 17.

Financijski doprinos Unije

1. Odstupajući od članka 190. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, iz Programa se može financirati do 100 % prihvatljivih troškova. Međutim, za aktivnosti iz članka 11. stavka 3. potpora iz Programa ne smije premašivati 35 % prihvatljivih troškova.
2. Mjera je prihvatljiva za povećanu stopu financiranja ako ispunjava jedan ili više sljedećih kriterija:
 - (a) mjera je razvijena u kontekstu strukture za europski programa naoružanja, kako je navedeno u poglavlju III. ove Uredbe ili u kontekstu projekta PESCO-a, pod uvjetom da je taj projekt usklađen s obvezama usporedivima s onima iz članka 22. stavka 1., članka 23. stavka 1. te članka 25. i 26. ove Uredbe i da nije ostvario korist od usporedive povećane stope financiranja iz drugog programa financiranja EU-a;

- (b) Ukrajina je primatelj obrambenih proizvoda koji su proizvedeni ili nabavljeni u okviru Programa, a koji podliježu financijskoj potpori u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći;
 - (c) države članice postigle su dogovor o zajedničkom pristupu izvozu obrambenih proizvoda koji su razvijeni i nabavljeni u kontekstu strukture europskog programa naoružanja (SEAP);
 - (d) korisnik je MSP ili malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije ili su većina korisnika koji sudjeluju u konzorciju MSP-ovi ili mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.
3. U programu rada utvrđuju se dodatne pojedinosti, uključujući, prema potrebi, povećane stope financiranja iz stavka 3.

Članak 18.

Programi rada

1. Program se provodi u skladu s programima rada iz članka 110. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046. U programima rada utvrđuju se mjere i povezani proračun potrebni za ispunjavanje ciljeva Programa i, ako je to primjenjivo, ukupni iznos namijenjen operacijama mješovitog financiranja.
2. Komisija donosi programe rada provedbenim aktima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 58. stavka 3.

Članak 19.

Fond za ubrzanje transformacije obrambenih lanaca opskrbe (FAST)

1. Kako bi se omogućilo da ulaganja potrebna za povećanje obrambenih proizvodnih kapaciteta MSP-ova i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije iskoriste učinak financijske poluge, da se ubrzaju i da se njihova rizičnost smanji, može se uspostaviti operacija mješovitog financiranja zaduživanjem i/ili vlasničkim kapitalom (Fond za ubrzanje transformacije obrambenih lanaca opskrbe (FAST). Ona se provodi u skladu s glavom X. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 i Uredbom (EU) 2021/523⁷.
2. FAST ima sljedeće specifične ciljeve:
 - (a) postići zadovoljavajući multiplikacijski učinak u skladu s kombinacijom financiranja zaduživanjem i vlasničkim kapitalom te pridonijeti privlačenju financiranja iz javnog i privatnog sektora;

⁷ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).

- (b) pružati potporu MSP-ovima (uključujući *start-up* poduzeća i rastuća poduzeća) i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije u cijeloj Uniji koja imaju poteškoće u pristupu financiranju i:
- i. koja industrijaliziraju obrambene tehnologije i/ili proizvode obrambene proizvode ili to uskoro planiraju; ili
 - ii. koja su dio ili planiraju uskoro postati dio lanca opskrbe obrambene industrije;
- (c) ubrzati ulaganja u području proizvodnje obrambenih tehnologija i proizvoda i time ojačati sigurnost opskrbe lanaca vrijednosti obrambene industrije Unije.

Odjeljak 3.: Instrument za potporu Ukrajini

Članak 20.

Posebne odredbe koje se primjenjuju na Instrument za potporu Ukrajini

1. Članak 13. primjenjuje se na mjere u okviru Instrumenta za potporu Ukrajini. Članci 8., 11., 12., 14., 16., 17. i 18. primjenjuju se *mutatis mutandis*.
2. Odstupajući od članka 17. stavka 1., za aktivnosti iz članka 11. stavka 3. može se financirati do 100 % prihvatljivih troškova.
3. Upućivanja na pridružene zemlje u člancima 8., 9., 11., 12., 14. i 16. ne primjenjuju se na ovaj odjeljak.
4. Upućivanja na operacije mješovitog financiranja u članku 8. ne primjenjuju se na ovaj odjeljak.

Članak 21.

Prihvatljivi pravni subjekti

1. Uz kriterije iz Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 primjenjuju se kriteriji prihvatljivosti utvrđeni u stavicama od 2. do 7.
2. Primatelji sredstava Unije moraju imati poslovni nastan u Uniji ili Ukrajini.
3. Infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva primatelja koji se upotrebljavaju za potrebe predmetne mjere nalaze se na državnom području države članice ili Ukrajine. Ako primatelji nemaju lako dostupnih alternativa ili relevantne infrastrukture, postrojenja, imovine i sredstava u Uniji ili u pridruženoj zemlji, oni mogu upotrebljavati svoju infrastrukturu, postrojenja, imovinu i sredstva koji se nalaze ili drže izvan državnog područja država članica ili Ukrajine, pod uvjetom da takva upotreba nije protivna sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i država članica i da je u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 4.

4. Za potrebe mjere koja se podupire iz Instrumenta za potporu Ukrajini primatelji ne smiju podlijevati kontroli treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje.
5. Odstupajući od stavka 4., pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji koji je pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje prihvatljiv je kao primatelj ako je podvrgnut provjeri u smislu Uredbe (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća i, prema potrebi, mjerama ublažavanja, uzimajući u obzir ciljeve utvrđene u članku 4. ove Uredbe, ili ako su Komisiji dostupna jamstva koja je u skladu sa svojim nacionalnim postupcima odobrila država članica u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan.

Jamstva osiguravaju da uključenost takvog pravnog subjekta u mjeru nije protivna sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica kako su utvrđeni u okviru ZVSP-a na temelju glave V. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) ni ciljevima utvrđenima u članku 4. Jamstva moraju biti u skladu i s člankom 11. stavkom 8. točkom (c). Jamstvima se posebno mora potvrditi da su za potrebe dotične mjere uspostavljene mjere kako bi se osiguralo:

- (a) da se kontrola nad pravnim subjektom ne provodi na način koji ometa ili ograničava njegovu sposobnost da provodi mjeru i ostvaruje rezultate, kojim se nameću ograničenja u vezi s njegovom infrastrukturom, postrojenjima, imovinom, sredstvima, intelektualnim vlasništvom ili znanjem i iskustvom potrebnima za provedbu mjere ili koji narušava njegove sposobnosti i standarde potrebne za provedbu mjere;
- (b) da se sprečava pristup treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje osjetljivim podacima povezanim s mjerom i da zaposlenici ili ostale osobe uključene u mjeru prema potrebi imaju nacionalno uvjerenje o sigurnosnoj provjeri koje je izdala država članica;

Ako država članica u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan to smatra primjerenim, mogu se dati dodatna jamstva.

Komisija obavješćuje odbor iz članka 57. o svakom pravnom subjektu koji se smatra prihvatljivim u skladu s ovim stavkom.

6. Pri provedbi prihvatljive mjere primatelji mogu surađivati i s pravnim subjektima s poslovnim nastanom izvan državnog područja država članica ili Ukrajine ili koji su pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje, među ostalim i upotrebom imovine, infrastrukture, postrojenja i sredstava tih pravnih subjekata, pod uvjetom da to nije protivno sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica. Takva suradnja mora biti u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 4. i s člankom 11. stavkom 8. točkom (c).

Treća zemlja ili drugi subjekt iz treće zemlje ne smije neovlašteno pristupati klasificiranim podacima povezanim s provedbom mjere te se moraju izbjegavati potencijalni negativni učinci na sigurnost opskrbe ulaznim resursima ključnima za mjeru.

Troškovi povezani s tim aktivnostima nisu prihvatljivi za potporu iz Programa.

7. Stavci od 2. do 6. ne primjenjuju se na:

- (a) javne naručitelje iz država članica i Ukrajine;
- (b) međunarodne organizacije;
- (c) strukture za europski program naoružanja;
- (d) Europsku obrambenu agenciju.

Poglavlje III.

Struktura za europski program naoružanja

Članak 22.

Posebni cilj i aktivnosti struktura za europski program naoružanja

1. Struktura za europski program naoružanja (SEAP) potiče konkurentnost EDTIB-a i ukrajinskog DTIB-a objedinjavanjem potražnje za obrambenim proizvodima tijekom njihova životnog ciklusa.
2. Kako bi se postigao cilj iz stavka 1., glavne su zadaće SEAP-a sljedeće:
 - (a) zajednička nabava obrambenih proizvoda, tehnologija ili usluga, uključujući istraživanje i razvoj u području obrane, testiranje i certifikaciju, jednokratna ulaganja povezana s početnom proizvodnjom ili potporom u uporabi;
 - (b) zajedničko upravljanje obrambenim proizvodima tijekom cijelog životnog ciklusa, uključujući nabavu rezervnih dijelova, logističke usluge i, prema potrebi, uspostavu javno-privatnih partnerstava kako bi se zajamčila učinkovitost i visoka dostupnost obrambenih proizvoda;
 - (c) dinamično upravljanje dostupnošću dodatnih količina, čime se državama članicama, pridruženim zemljama ili Ukrajini osigurava mogućnost neposredne i povlaštene kupnje ili mogućnost upotrebe/zakupa (pričuva za pripravnost obrambene industrije).

Članak 23.

Zahtjevi povezani s uspostavom SEAP-a

1. SEAP mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:
 - (a) SEAP mora podupirati zajednički razvoj i nabavu obrambenih proizvoda i usluga u skladu s prioritetima u vezi sa sposobnosti koje su zajednički

dogovorile države članice u okviru ZVSP-a, među ostalim u kontekstu plana za razvoj sposobnosti;

- (b) SEAP moraju uspostaviti najmanje tri države članice, pridružene zemlje ili Ukrajina;
 - (c) SEAP mora kao članove imati najmanje dvije države članice;
 - (d) SEAP mora održavati životni ciklus obrambenog proizvoda ili tehnologije sve do povlačenja iz uporabe.
2. SEAP mora primjenjivati standardizirane postupke za pokretanje zajedničkih obrambenih programa i upravljanje njima i pridržavati se svih smjernica ili predložaka koje mu dostavi Komisija, uključujući smjernice o upravljanju projektima, financiranju i izvješćivanju.

Članak 24.

Zahtjev za uspostavu SEAP-a

1. Države članice koje žele zatražiti uspostavu SEAP-a („podnositeljice zahtjeva”) podnose zahtjev Komisiji. Taj zahtjev sadržava:
- (a) zahtjev Komisiji da se uspostavi SEAP;
 - (b) predloženi statut SEAP-a iz članka 27., koji su u propisanom obliku potpisali i donijeli svi pravni subjekti koji su podnositelji zahtjeva za predloženi SEAP;
 - (c) opis obrambene opreme, tehnologije ili usluge koju treba zajednički nabaviti i kojom će upravljati SEAP, posebno uzimajući u obzir zahtjeve utvrđene u članku 23. stavku 1. točkama (a) i (d);
 - (d) izjavu države članice domaćina kojom se SEAP priznaje kao međunarodno tijelo u smislu članka 143. stavka 1. točke (g) i članka 151. stavka 1. točke (b) Direktive 2006/112/EZ i kao međunarodna organizacija u smislu članka 11. stavka 1. Direktive (EU) 2020/262 od dana njegove uspostave. Ograničenja i uvjeti za izuzeća predviđena tim odredbama propisuju se sporazumom među članovima SEAP-a.
2. Komisija ocjenjuje zahtjev u skladu sa zahtjevima iz ove Uredbe. Rezultat te ocjene dostavlja se podnositeljima zahtjeva, koji se prema potrebi pozivaju da zahtjev upotpune ili izmijene.
3. Uzimajući u obzir rezultate ocjene iz stavka 2. i u skladu s postupkom iz članka 58. stavka 3. Komisija donosi provedbeni akt:
- (a) o uspostavi SEAP-a nakon što se uvjerila da su zahtjevi koji su utvrđeni u ovoj Uredbi ispunjeni; ili
 - (b) o odbijanju zahtjeva ako zaključi da zahtjevi utvrđeni u ovoj Uredbi nisu ispunjeni, među ostalim ako nedostaje izjava iz stavka 1. točke (d).

4. Podnositelji zahtjeva obavješćuju se o odluci o zahtjevu. U slučaju odbijanja odluka se podnositeljima zahtjeva jasno i točno objašnjava.
5. Odluka o uspostavi SEAP-a objavljuje se u seriji L *Službenog lista Europske unije*.

Članak 25.

Status i sjedište SEAP-a

1. SEAP ima pravnu osobnost od dana stupanja na snagu odluke o njegovoj uspostavi.
2. SEAP u svakoj državi članici ima najširu pravnu i poslovnu sposobnost koja se dodjeljuje pravnim subjektima na temelju prava te države članice. Konkretno, može sklapati ugovore i biti stranka u sudskom postupku. Sve nacionalne agencije za financiranje država članica smatraju SEAP (ili njegova nacionalna čvorišta) prihvatljivim primateljem nacionalnih financijskih doprinosa.
3. SEAP ima statutarno sjedište, koje se mora nalaziti na državnom području države članice.

Članak 26.

Uvjeti za članstvo

1. Članovima SEAP-a mogu postati sljedeći pravni subjekti:
 - (a) države članice;
 - (b) pridružene zemlje;
 - (c) Ukrajina.
2. Države članice, pridružene zemlje ili Ukrajina mogu se pridružiti kao članovi u bilo kojem trenutku nakon uspostave SEAP-a pod poštenim i razumnim uvjetima utvrđenima u statutu iz članka 27. i kao promatrači bez prava glasa pod uvjetima utvrđenima u statutu.
3. SEAP može surađivati i s nepridruženim trećim zemljama ili subjektima iz nepridruženih trećih zemalja, među ostalim upotrebom imovine, infrastrukture, postrojenja i resursa, pod uvjetom da to nije protivno sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica.

Članak 27.

Statut

1. Statut SEAP-a sadržava barem sljedeće:

- (a) popis članova, promatrača i, prema potrebi, subjekata koji predstavljaju članove te uvjete i postupak za promjene u članstvu i zastupanje u skladu s člankom 26.;
 - (b) specifični cilj, zadaće i aktivnosti SEAP-a, u skladu s člankom 23.;
 - (c) popis zajednički nabavljene obrambene opreme, tehnologije i/ili usluga koje će biti u zajedničkom vlasništvu, ako postoji, i koje ispunjavaju uvjete za izuzeće od PDV-a i/ili trošarina;
 - (d) statutarno sjedište SEAP-a u skladu s člankom 25.;
 - (e) ime SEAP-a;
 - (f) trajanje SEAP-a i postupak za njegovu likvidaciju u skladu s člankom 32.;
 - (g) sustav odgovornosti u skladu s člankom 30.;
 - (h) prava i obveze članova, uključujući i obvezu davanja doprinosa uravnoteženom proračunu, i glasačka prava;
 - (i) tijela članova, njihova uloga i odgovornost te način na koji su ta tijela ustrojena i kako odlučuju, među ostalim o izmjenama statuta u skladu s člankom 28.;
 - (j) utvrđivanje radnih jezika SEAP-a;
 - (k) upućivanje na pravila za provedbu statuta.
 - (l) sigurnosnu politiku za postupanje s klasificiranim podacima.
2. Osim toga, ako članovi SEAP-a odluče upotrebljavati pričuvu za pripravnost obrambene industrije iz članka 14. stavka 1. točke (b) ili upravljati njome, statuti uključuju pravila kojima se uređuje upravljanje pričuvom za pripravnost obrambene industrije iz članka 14. stavka 1. točke (b), uključujući, prema potrebi, zajednički pristup izvozu.

Članak 28.

Izmjene statuta

1. SEP mora Komisiji podnijeti na odobrenje svaku izmjenу statuta u odnosu na pitanja na koja upućuju članak 27. stavak 1. točke od (a) do (h). Komisija *mutatis mutandis* primjenjuje članak 24. stavak 2.
2. SEAP mora Komisiji podnijeti svaku izmjenу statuta, osim one na koju upućuje stavak 1., u roku 10 dana od njezina donošenja.
3. Komisija može u roku 60 dana od dana podnošenja uložiti prigovor na izmjene iz stavka 1., navodeći razloge zbog kojih te izmjene ne ispunjavaju zahtjeve iz ove Uredbe.

4. Izmjena stupa na snagu kad istekne rok za prigovor ili ga Komisija odgodi ili kad se uloženi prigovor povuče.
5. Zahtjev za izmjenu sadržava sljedeće:
 - (a) tekst predložene izmjene ili, prema potrebi, tekst donesene izmjene, uključujući datum njezina stupanja na snagu;
 - (b) izmijenjeni pročišćeni tekst statuta.

Članak 29.

Posebni uvjeti za nabavu

1. SEAP može imenovati zastupnika za nabavu koji će djelovati u njegovo ime.
2. Pri nabavi za SEAP zastupnik za nabavu ima obvezu pridržavati se istih pravila kao i predmetni SEAP.
3. Ako obrambeni proizvod nabavlja za vlastiti račun i u svoje ime, SEAP se smatra međunarodnom organizacijom u smislu članka 12. točke (c) Direktive 2009/81/EZ. Ako nabavlja obrambeni proizvod u ime svojih članova, SEAP, odstupajući od članka 10. Direktive 2009/81/EZ, definira vlastita pravila u skladu s načelima transparentnosti, nediskriminacije i tržišnog natjecanja.
4. Nabave SEAP-a moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenima u članku 12. stavcima od 3. do 6.

Članak 30.

Obveza i osiguranje

1. SEAP ima obvezu za svoje dugove.
2. Članovi snose financijsku obvezu za dugove SEAP-a samo u visini svojih doprinosa SEAP-u. Članovi mogu u statutu utvrditi da će preuzeti unaprijed određenu obvezu iznad svojih doprinosa ili neograničenu obvezu.
3. Ako je financijska obveza članova ograničena, SEAP ugovara odgovarajuće osiguranje za pokrivanje rizika specifičnih za uspostavu sposobnosti i upravljanje njome.
4. Unija nema obveza, među ostalim ni za bilo kakav dug SEAP-a.

Članak 31.

Primjenjivo pravo i nadležnost

1. Uspostava i unutarnje funkcioniranje SEAP-a uređuju se:
 - (a) pravom Unije, posebno ovom Uredbom, i provedbenim aktima iz članka 24. stavka 3. točke (a);
 - (b) pravom države u kojoj SEAP ima statutarno sjedište u pitanjima koja nisu ili su samo djelomično uređena aktima iz točke (a);
 - (c) statutom i njegovim provedbenim pravilima.
2. Sud Europske unije nadležan je za sudske sporove između članova koji se odnose na SEAP, između članova i SEAP-a i za svaki spor u kojemu je Unija stranka.
3. Na sporove između SEAP-a i trećih strana primjenjuje se zakonodavstvo Europske unije o nadležnosti. U slučajevima koji nisu obuhvaćeni zakonodavstvom Unije nadležni sud za rješavanje takvih sporova određuje se na temelju prava države u kojoj SEAP ima statutarno sjedište.

Članak 32.

Likvidacija i insolventnost

1. Statutom se utvrđuje postupak koji se primjenjuje za likvidaciju SEAP-a nakon odluke skupštine članova ili ako Komisija stavi izvan snage provedbeni akt o uspostavi SEAP-a, kako je navedeno u članku 33. stavku 6. Likvidacija može uključivati prijenos aktivnosti drugom pravnom subjektu.
2. Što prije nakon donošenja odluke skupštine članova o likvidaciji, a u svakom slučaju u roku od 10 dana od tog donošenja, SEAP o tome obavješćuje Komisiju. Komisija odgovarajuću obavijest o odluci o likvidaciji objavljuje u seriji *C Službenog lista Europske unije*.
3. Što prije nakon zaključivanja postupka likvidacije, a u svakom slučaju u roku od 10 dana od takvog zaključivanja, SEAP o tome obavješćuje Komisiju. Komisija odgovarajuću obavijest o tom zaključivanju objavljuje u seriji *C Službenog lista Europske unije*. SEAP prestaje postojati na dan objavljivanja obavijesti.
4. Ako u bilo kojem trenutku SEAP ne može podmiriti svoje dugove, on o tome odmah obavješćuje Komisiju. Komisija odgovarajuću obavijest o tome objavljuje u seriji *C Službenog lista Europske unije*.

Članak 33.

Izvješćivanje i kontrola

1. SEAP sastavlja godišnje izvješće o radu, koje sadržava tehnički opis i financijsko izvješće o svojim aktivnostima iz članka 22. Izvješće se dostavlja Komisiji u roku od šest mjeseci od kraja financijske godine.
2. Komisija može dati preporuke za pitanja obuhvaćenima godišnjim izvješćem o aktivnostima.
3. SEAP i dotične države članice izvješćuju Komisiju o svim okolnostima koje prijete da će ozbiljno ugroziti ostvarenje zadaća SEAP-a ili ometati SEAP u ispunjavanju zahtjeva utvrđenih ovom Uredbom.
4. Ako Komisija ima naznake da SEAP krši ovu Uredbu, provedbeni akt o njegovoj uspostavi, svoj statut ili drugo mjerodavno pravo, ona od SEAP-a i/ili njegovih članova zahtijeva objašnjenja.
5. Ako Komisija, nakon što je SEAP-u i/ili njegovim članovima odobrila razuman rok za primjedbe, zaključi da SEAP ozbiljno krši ovu Uredbu, provedbeni akt o njegovoj uspostavi, svoj statut ili drugo mjerodavno pravo, ona može SEAP-u i njegovim članovima predložiti korektivne mjere.
6. Ako se ne poduzmu korektivne mjere, Komisija može staviti izvan snage provedbeni akt o uspostavi SEAP-a. Akt o stavljanju izvan snage objavljuje u seriji L *Službenog lista Europske unije*. Objavom tog akta pokreće se likvidacija SEAP-a.

POGLAVLJE IV.

Sigurnost opskrbe

ODJELJAK 1.

PRIPRAVNOST

Članak 34.

Uvjeti za otvorenost okvirnih sporazuma drugim državama članicama

1. Ako najmanje dvije države članice sklope sporazum o zajedničkoj nabavi obrambenih proizvoda i ako to opravdava iznimna hitnost situacije, pravila predviđena u stavcima od 2. do 6. mogu se primijeniti na okvirne sporazume koji ne uključuju pravila kojima se uređuje mogućnost njihove bitne izmjene kako bi se

njegove odredbe mogle primjenjivati na javne naručitelje/naručitelje koji nisu prvotne stranke okvirnog sporazuma.

2. Odstupajući od članka 29. stavka 2. drugog podstavka Direktive 2009/81/EZ, javni naručitelj može izmijeniti postojeći okvirni sporazum s poduzećem koje se pridržava odredaba iz članka 10. stavaka 1. i 2. sklopljen prema jednom od postupaka predviđenih u članku 25. te direktive tako da se njegove odredbe mogu primjenjivati na javne naručitelje koji prvotno nisu bili stranke okvirnog sporazuma.
3. Odstupajući od članka 29. stavka 2. trećeg podstavka Direktive 2009/81/EZ, javni naručitelj može znatno izmijeniti količine utvrđene u postojećem okvirnom sporazumu s poduzećem koje se pridržava odredaba iz članka 10. stavaka 1. i 2. u mjeri u kojoj je to nužno za primjenu stavka 2. ovog članka. Ako su količine utvrđene u postojećem okvirnom sporazumu znatno izmijenjene u skladu s ovim stavkom, svakom gospodarskom subjektu koji ispunjava uvjete javnog naručitelja prvotno utvrđene u postupku javne nabave za okvirni sporazum, uključujući zahtjeve u pogledu kvalitativnog odabira kako su navedeni u člancima od 39. do 46. Direktive 2009/81/EZ, i pridržava se odredaba iz članka 10. stavaka 1. i 2. daje se prilika da se pridruži tom okvirnom sporazumu. Javni naručitelj otvara tu mogućnost objavljivanjem *ad hoc* obavijesti u *Službenom listu Europske unije*.
4. Načelo nediskriminacije primjenjuje se na ugovore i okvirne sporazume iz stavaka 2. i 3. u pogledu dodatnih količina, a posebno na odnose između javnih naručitelja / naručitelja država članica iz stavka 1.
5. Javni naručitelji koji su izmijenili ugovor u slučajevima iz stavaka 2. i 3. ovog članka objavljuju obavijest o tome u *Službenom listu Europske unije*. Takva se obavijest objavljuje u skladu s člankom 32. Direktive 2009/81/EZ.
6. Javni naručitelji ne smiju koristiti mogućnosti iz stavaka 2. i 3. na neodgovarajući način ili na način koji bi spriječio, ograničio ili narušio tržišno natjecanje.

Članak 35.

Nabava

1. Odstupajući od [članka 168. preinake Financijske uredbe], države članice, pridružene zemlje i, prema potrebi, Ukrajina mogu od Komisije zatražiti:
 - (a) sudjelovanje u zajedničkoj nabavi s njima kako je navedeno u [članku 168. stavku 2. preinake Financijske uredbe], pri čemu države članice, pridružene zemlje ili Ukrajina mogu u cijelosti kupiti, unajmiti ili zakupiti obrambene proizvode koji su zajednički nabavljeni;
 - (b) da djeluju kao središnje tijelo za nabavu obrambenih proizvoda u ime zainteresiranih država članica ili u svoje ime, kako je navedeno u [članku 168. stavku 3. Financijske uredbe (preinaka)]
2. Zajednički postupak nabave iz stavka 1. mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- (a) sudjelovanje u pokretanju postupka nabave otvoreno je svim državama članicama, pridruženim zemljama i Ukrajini, odstupajući od [članka 168. stavaka 2. i 3. preinake Financijske uredbe];
 - (b) Komisija poziva najmanje četiri stručnjaka s relevantnim iskustvom za pregovore iz zemalja sudionica s proizvodnim kapacitetima za dotični obrambeni proizvod da osnuju zajednički pregovarački tim;
 - (c) zemlje sudionice izričito navode hoće li voditi usporedne pregovaračke postupke za taj proizvod. Odluka o vođenju usporednih pregovaračkih postupaka za taj proizvod podliježe jednoglasnom odobrenju zemalja sudionica;
3. u okviru nabave iz stavka 1. točke (b) Komisija može nabaviti relevantne komponente i sirovine za obrambene proizvode za potrebe stvaranja strateških pričuva.

Ako je to propisno opravdano zbog iznimne hitnosti situacije, Komisija može, odstupajući od članka 172. stavka 1. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, zatražiti isporuku robe ili usluga od datuma slanja nacrta ugovora koji proizlaze iz nabave provedene za potrebe ove Uredbe, što ne smije biti kasnije od 24 sata od dodjele.

4. Kako bi sklopili ugovore o kupnji s gospodarskim subjektima predstavnici Komisije ili stručnjaci koje je imenovala Komisija mogu provoditi terenske posjete u suradnji s relevantnim nacionalnim tijelima na lokacijama proizvodnih postrojenja za relevantne obrambene proizvode.
5. Vlasništvo i izvoz obrambenih proizvoda kupljenih u skladu s ovim člankom ostaju u nadležnosti zemalja sudionica.
6. Komisija osigurava da se prema zemljama sudionicama postupa jednako pri provođenju postupaka nabave i pri provedbi sporazuma koji iz njih proizlaze.
7. Korištenjem nabave u skladu sa stavkom 1. ne dovode se u pitanje drugi instrumenti predviđeni Financijskom uredbom.
8. Uz uvjete utvrđene u Financijskoj uredbi, kriteriji prihvatljivosti istovjetni onima utvrđenima u članku 10. ove Uredbe primjenjuju se *mutatis mutandis* na ponuditelje, ugovaratelje i podugovaratelje u ugovorima koji su rezultat nabave koja se provodi u skladu s ovim člankom.

Članak 36.

Predviđena kupoprodaja obrambenih proizvoda

1. Zajednička nabava iz članka 35. može biti u obliku sporazuma o predviđenoj kupoprodaji obrambenih proizvoda o kojima se pregovaralo i koje se sklopilo u ime i za račun zemalja sudionica. Ti sporazumi mogu uključivati mehanizam predujma za proizvodnju takvih proizvoda u zamjenu za pravo na ishod, koji ne premašuje dijelove ugovora o jednokratnim troškovima i/ili rezervaciji proizvodnih kapaciteta.

2. Ako sporazumi iz stavka 1. ovog članka uključuju mehanizam predujma, plaćanje unaprijed ugovaratelju pokriva se financijskom omotnicom iz članka 5. stavka 1. Doprinosi zemalja sudionica iz članka 6. uzimaju se u obzir pod jednakim uvjetima po stavkama koje su naručile zemlje sudionice.
3. Ako dogovoreni iznosi premašuju potražnju, Komisija na zahtjev dotičnih država članica razrađuje mehanizam za preraspodjelu u nacionalne zalihe ili stvaranje pričuve za pripravnost obrambene industrije iz članka 14. stavka 1. točke (b).

Članak 37.

Olakšavanje sklapanja ugovora o otkupu

1. Komisija uspostavlja sustav za olakšavanje sklapanja ugovora o otkupu povezanih s industrijskim povećanjem proizvodnih kapaciteta EDTIB-a, kao i proizvodnih kapaciteta ukrajinskog DTIB-a, uzimajući u obzir mišljenje i savjete Odbora za pripravnost obrambene industrije i u skladu s pravilima o tržišnom natjecanju i nabavi.
2. Sustav iz stavka 1. omogućuje zainteresiranim državama članicama, pridruženim zemljama i, prema potrebi, Ukrajini da daju ponude u kojima se navode:
 - (a) količina i kvaliteta obrambenih proizvoda koje namjeravaju kupiti;
 - (b) predviđena cijena ili raspon cijene;
 - (c) predviđeno trajanje ugovora o otkupu.
3. Sustav iz stavka 1. omogućuje proizvođačima obrambenih proizvoda koji ispunjavaju uvjete iz članka 10. da daju ponude u kojima se navode:
 - (a) količina i kvaliteta obrambenih proizvoda za koje žele sklopiti sporazume o otkupu;
 - (b) predviđena cijena ili raspon cijene po kojoj su ih spremni prodati;
 - (c) predviđeno trajanje ugovora o otkupu.
4. Na temelju ponuda za kupnju i prodaju primljenih u skladu sa stavcima 2. i 3. Komisija povezuje relevantne proizvođače obrambenih proizvoda s kontaktima u zainteresiranim državama članicama i pridruženim zemljama te, prema potrebi, u Ukrajini.
5. Na temelju kontakta iz stavka 4. zainteresirane države članice i pridružene zemlje te, prema potrebi, Ukrajina mogu zatražiti od Komisije da u njihovo ime ili za njihov račun sudjeluju u postupku zajedničke nabave ili u postupku nabave u skladu s člankom 35.
6. Financijskom omotnicom iz članka 5. stavka 1. mogu se pokriti dijelovi ugovora koji se odnose na jednokratne troškove i/ili rezervaciju proizvodnih kapaciteta.

Članak 38.

Ubrzavanje postupka izdavanja dozvola radi pravodobne dostupnosti relevantnih obrambenih proizvoda i opskrbe njima

1. Države članice osiguravaju učinkovitu i pravodobnu obradu administrativnih zahtjeva povezanih s planiranjem, izgradnjom i radom proizvodnih postrojenja, prijenosom ulaznih materijala unutar Unije te s kvalifikacijom i certifikacijom konačnih proizvoda. U tu svrhu sva dotična nacionalna tijela osiguravaju najbržu pravno moguću obradu takvih zahtjeva.
2. Države članice osiguravaju da u postupku planiranja i izdavanja dozvola izgradnja i rad tvornica i postrojenja za proizvodnju relevantnih obrambenih proizvoda imaju prioritet pri odvagivanju pravnih interesa u dotičnom pojedinačnom slučaju.

Članak 39.

Olakšavanje postupka unakrsnog certificiranja

1. Države članice donose popis nacionalnih tijela za certifikaciju u obrambene svrhe i dostavljaju ga Komisiji, koja ga stavlja na raspolaganje državama članicama.
2. Komisija provedbenim aktima sastavlja i ažurira službeni popis nacionalnih tijela za certifikaciju u obrambene svrhe kako su ih utvrdile države članice. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 58. stavka 3.
3. Certifikacijsko tijelo iz jedne države članice može od certifikacijskog tijela druge države članice zatražiti osnovne informacije o opsegu certifikacije određenog obrambenog proizvoda.

ODJELJAK 2.

NADZOR I PRAĆENJE LANCA OPSKRBE

Članak 40.

Mapiranje lanaca opskrbe u području obrane

1. Komisija u suradnji s Odborom za pripravnost obrambene industrije provodi mapiranje Unijinih lanaca opskrbe u području obrane.
2. Odbor za pripravnost obrambene industrije sastavlja popis obrambenih proizvoda ključnih za sigurnosne i obrambene interese Unije i njezinih država članica, posebno za jačanje obrambenih sposobnosti država članica i pripravnosti EDTIB-a („ključni obrambeni proizvodi”). Taj se popis redovito ažurira, barem jedanput godišnje.

3. Komisija nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije razrađuje okvir i metodologiju za utvrđivanje proizvoda potrebnih tijekom krize, s naglaskom na utvrđivanju uskih grla, kao i s njima povezanih proizvodnih kapaciteta u Uniji.
4. Mapiranje iz stavka 1. i utvrđivanje iz stavka 6. ovog članka sadržava analizu prednosti i slabosti Unije u pogledu lanaca opskrbe proizvodima potrebnima tijekom krize i služi kao temelj za programiranje Programa uspostavljenog na temelju poglavlja II.
5. Komisija pritom koristi, među ostalim, javno i komercijalno dostupne podatke i relevantne informacije poduzeća koje nisu povjerljive prirode, rezultate slične provedene analize, među ostalim u kontekstu prava Unije o sirovinama i obnovljivoj energiji, kao i evaluacijama provedenima u skladu s člankom 66. stavkom 1. Ako to nije dovoljno za utvrđivanje proizvoda potrebnih tijekom krize, Komisija nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije može izdati zahtjeve za dobrovoljno davanje informacije relevantnim akterima uključenima u predmetne lance vrijednosti sa sjedištem u Uniji.
6. Komisija provedbenim aktima sastavlja i redovito ažurira popis proizvoda potrebnih tijekom krize. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 58. stavka 3.
7. Komisija redovito obavješćuje Odbor za pripravnost obrambene industrije o ukupnim rezultatima aktivnosti provedenih u skladu sa stavkom 4.
8. Komisija na temelju ishoda aktivnosti provedenih u skladu sa stavkom 4. i nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije sastavlja popis pokazatelja za rano upozoravanje. Komisija nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije redovito i barem jednom u dvije godine preispituje popis pokazatelja za rano upozoravanje.
9. Sa svim informacijama prikupljenima na temelju ovog članka postupa se u skladu s obvezama povjerljivosti utvrđenima u članku 61.
10. Ovaj članak ne dovodi u pitanje zaštitu osnovnih interesa sigurnosti država članica iz članka 346. stavka 1. točke (a) UFEU-a.

Članak 41.

Praćenje

1. Komisija uz savjetovanje s Odborom za pripravnost obrambene industrije, provodi redovito praćenje proizvodnih kapaciteta Unije potrebnih za opskrbu proizvodima potrebnima tijekom krize, utvrđenih u skladu s člankom 40. stavkom 6., s ciljem utvrđivanja čimbenika koji mogu poremetiti, ugroziti ili negativno utjecati na opskrbu ključnim obrambenim proizvodima čijem pružanju doprinose. Program se sastoji od sljedećih djelatnosti:

- (a) prate se pokazatelji za rano upozoravanje utvrđeni u skladu s člankom 40. stavkom 8.;
- (b) države članice prate integritet aktivnosti koje provode ključni sudionici na tržištu iz članka 42. i izvješćuju o događajima velikih razmjera koji bi mogli ometati redovito obavljanje takvih aktivnosti;
- (c) utvrđuje se najbolja praksa za preventivno ublažavanje rizika i povećanje transparentnosti proizvodnih kapaciteta Unije potrebnih za opskrbu proizvodima potrebnima tijekom krize.

Komisija nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije utvrđuje učestalost praćenja.

2. Komisija posebnu pozornost posvećuje MSP-ovima kako bi se administrativno opterećenje koje proizlazi iz prikupljanja informacija svelo na najmanju moguću mjeru.
3. Komisija može nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost u području obrane pozvati ključne sudionike na tržištu iz članka 42., države članice, nacionalna udruženja obrambene industrije i druge relevantne dionike da dobrovoljno dostave informacije za potrebe provedbe aktivnosti praćenja u skladu sa stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a).
4. Za potrebe stavka 1. prvog podstavka točke (b) države članice mogu od ključnih sudionika na tržištu iz članka 42. zatražiti da dobrovoljno dostave informacije ako je to potrebno i razmjerno.
5. Za potrebe stavka 3. nacionalna nadležna tijela uspostavljaju i vode popis kontakata svih relevantnih poduzeća koja djelotvorno ili potencijalno doprinose opskrbi ključnim obrambenim proizvodima s poslovnim nastanom na njihovu državnom području. Taj se popis šalje Komisiji. Komisija osigurava standardizirani format za popis kontakata kako bi se osigurala interoperabilnost.
6. Ne dovodeći u pitanje svoje osnovne interese sigurnosti i zaštitu poslovno povjerljivih informacija koji proizlaze iz sporazuma koje su sklopile, države članice prema potrebi dostavljaju Odboru za pripravnost obrambene industrije sve dodatne relevantne informacije, posebno o mogućem ili budućem donošenju mjera na nacionalnoj razini za nabavu, kupnju ili proizvodnju proizvoda potrebnih tijekom krize.
7. Na temelju informacija prikupljenih u okviru aktivnosti iz stavka 1. Komisija Odboru za pripravnost obrambene industrije dostavlja izvješće o ukupnim nalazima u obliku redovitih ažuriranja. Odbor za pripravnost obrambene industrije sastaje se kako bi ocijenio rezultate praćenja. Prema potrebi, predsjednik Odbora za pripravnost obrambene industrije može na takve sastanke pozvati nacionalna udruženja obrambene industrije, ključne sudionike na tržištu i stručnjake iz akademske zajednice i civilnog društva.
8. Ovaj članak ne dovodi u pitanje zaštitu osnovnih interesa sigurnosti država članica iz članka 346. stavka 1. točke (a) UFEU-a.

Članak 42.

Ključni sudionici na tržištu

1. Države članice u suradnji s Komisijom utvrđuju ključne sudionike na tržištu koji su uključeni u opskrbu ključnim obrambenim proizvodima s poslovnim nastanom na njihovu državnom području, uzimajući u obzir sljedeće elemente:
 - (a) tržišni udio ključnog sudionika na tržištu tog proizvoda u Uniji ili globalno;
 - (b) važnost sudionika na tržištu za održavanje dostatne razine opskrbe tim proizvodom u Uniji, uzimajući u obzir dostupnost alternativnih mogućnosti dobave tog proizvoda;
 - (c) učinak koji bi poremećaj u opskrbi proizvodom koji pruža sudionik na tržištu mogao imati na opskrbu proizvodima potrebnima tijekom krize.
2. Države članice izvješćuju o važnim događajima koji bi mogli ometati redovito obavljanje aktivnosti iz stavka 1.

ODJELJAK 3.

KRIZA U OPSKRBI – SPREČAVANJE I UBLAŽAVANJE

Članak 43.

Upozorenja i preventivno djelovanje

1. Ako nacionalno nadležno tijelo sazna za rizik ozbiljnog poremećaja koji utječe na proizvode potrebne tijekom krize ili ima konkretne i pouzdane informacije o bilo kojem drugom relevantnom čimbeniku rizika ili događaju koji utječe na opskrbu proizvodom potrebnim tijekom krize, ono što prije o tome obavješćuje Odbor za obrambenu industrijsku spremnost.
2. Ako Odbor za pripravnost u području obrane ili Komisija saznaju za rizik ozbiljnog poremećaja koji utječe na proizvod potreban tijekom krize ili imaju konkretne i pouzdane informacije o bilo kojem drugom relevantnom čimbeniku rizika ili događaju koji utječe na opskrbu proizvodom potrebnim tijekom krize, među ostalim na temelju pokazatelja za rano upozoravanje, nakon upozorenja u skladu sa stavkom 1. ili od međunarodnih partnera, Komisija što prije provodi sljedeće preventivne mjere:
 - (a) saziva izvanredni sastanak Odbora za pripravnost obrambene industrije radi koordinacije sljedećih mjera:
 - (1) rasprave o ozbiljnosti poremećaja u dostupnosti i opskrbi predmetnim proizvodima potrebnima tijekom krize;

- (2) preporuke Komisiji da pokrene mjeru u skladu s poglavljem II. ove Uredbe;
 - (3) rasprave o pristupima nacionalnih nadležnih tijela, među ostalim procjeni pripravnosti ključnih sudionika na tržištu;
 - (4) dijaloga s dionicima o proizvodnim kapacitetima Unije potrebnima za opskrbu proizvodima potrebnima tijekom krize radi utvrđivanja, pripreme i moguće koordinacije preventivnih mjera;
 - (5) rasprave o proglašenju kriznog stanja opskrbe iz članka 44. ako je to potrebno i razmjerno.
- (b) pokretanja savjetovanja ili suradnje s relevantnim trećim zemljama u ime Unije kako bi se za poremećaje u lancu opskrbe pronašla kooperativna rješenja, u skladu s međunarodnim obvezama, a što prema potrebi može uključivati koordinaciju u relevantnim međunarodnim forumima;

Članak 44.

Proglašenje kriznog stanja opskrbe

1. Smatra se da je do krize u opskrbi došlo ako:
 - (a) postoje ozbiljni poremećaji u opskrbi proizvodima koji nisu obrambeni proizvodi ili ozbiljne prepreke trgovini takvim proizvodima unutar Unije koje uzrokuju njihovu znatnu nestašicu; i
 - (b) takve znatne nestašice sprečavaju opskrbu, popravak ili održavanje obrambenih proizvoda u mjeri u kojoj bi to imalo ozbiljan štetan učinak na funkcioniranje obrambenih lanaca opskrbe Unije koji utječu na društvo, gospodarstvo i sigurnost Unije.
2. Ako Komisija ili Odbor za pripravnost obrambene industrije saznaju za moguću krizu opskrbe u skladu s člankom 43., Komisija procjenjuje jesu li ispunjeni uvjeti iz stavka 1. ovog članka. Za tu se procjenu uzimaju u obzir mogući pozitivni i negativni učinci i posljedice kriznog stanja opskrbe na obrambene lance opskrbe Unije, kao i procjene provedene u drugim relevantnim okvirima Unije za upravljanje krizama. Ako se u toj procjeni navedu konkretni i pouzdani dokazi, Komisija može nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije predložiti Vijeću da proglasi krizno stanje opskrbe.
3. Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, provedbenim aktom Vijeća proglasiti krizno stanje. Trajanje kriznog stanja određuje se u provedbenom aktu i ne premašuje 12 mjeseci.
4. Komisija redovito i barem svaka tri mjeseca izvješćuje Vijeće i Europski parlament o tom kriznom stanju.

5. Prije isteka trajanja kriznog stanja opskrbe Komisija procjenjuje je li ga primjereno produljiti. Ako se u takvoj procjeni navedu konkretni i pouzdani dokazi da su uvjeti za proglašenje kriznog stanja opskrbe i dalje ispunjeni, Komisija može, nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije, predložiti Vijeću produljenje kriznog stanja opskrbe.
6. Vijeće može, odlučujući kvalificiranom većinom, provedbenim aktom Vijeća produljiti krizno stanje. Trajanje produljenja ograničeno je i određuje se u provedbenom aktu Vijeća.
7. Komisija može predložiti produljenje kriznog stanja jednom ili češće ako je to propisno opravdano.
8. Tijekom kriznog stanja opskrbe Komisija, nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije, procjenjuje primjerenost prijevremenog prekida kriznog stanja. Ako to proizlazi iz procjene, Komisija može predložiti Vijeću da prekine krizno stanje.
9. Vijeće može prekinuti krizno stanje opskrbe provedbenim aktom Vijeća.
10. Tijekom kriznog stanja Komisija na zahtjev države članice ili na vlastitu inicijativu prema potrebi saziva izvanredne sastanke Odbora za pripravnost obrambene industrije. Države članice blisko surađuju s Komisijom, pravodobno izvješćuju o svim nacionalnim mjerama poduzetima u vezi s predmetnim obrambenim lancem opskrbe u okviru Odbora za pripravnost obrambene industrije i koordiniraju te mjere.
11. Istekom razdoblja na koje je proglašeno krizno stanje opskrbe ili u slučaju njegova ranijeg prekida na temelju stavka 8. ovog članka mjere poduzete u skladu s člancima 46. i 47. odmah se prestaju primjenjivati.
12. Komisija ažurira mapiranje i praćenje obrambenih lanaca opskrbe Unije u skladu s člancima 40. i 41. uzimajući u obzir iskustva stečena tijekom krize, najkasnije šest mjeseci nakon isteka kriznog stanja.

Članak 45.

Paket instrumenata za krizno stanje opskrbe

1. Ako se proglasi krizno stanje opskrbe u skladu s člankom 44. i ako je to potrebno radi prevladavanja krize opskrbe u Uniji, Komisija može poduzeti mjere predviđene u člancima 45. i 46. u skladu s uvjetima koji su u njima utvrđeni.
2. Komisija nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije ograničava primjenu mjera predviđenih u člancima 46. i 47. na proizvode potrebne tijekom krize na koje utječe ili im prijeti poremećaj zbog krize opskrbe. Primjena mjera iz stavka 1. ovog članka razmjerna je i ograničena na ono što je potrebno za uklanjanje ozbiljnih poremećaja koji utječu na lance opskrbe proizvodima potrebnima tijekom krize u Uniji i mora biti u najboljem interesu Unije. U primjeni tih mjera izbjegava se nerazmjerno administrativno opterećivanje, osobito MSP-ova.

3. Ako se proglašuje krizno stanje opskrbe u skladu s člankom 44. i ako je to primjereno radi prevladavanja krize opskrbe u Uniji, Odborom za pripravnost obrambene industrije može ocijeniti i preporučiti primjerene i djelotvorne hitne mjere.
4. Komisija redovito obavješćuje Europski parlament i Vijeće o svim mjerama poduzetima u skladu sa stavkom 1. i obrazlaže svoje djelovanje.
5. Nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije Komisija može izdati smjernice o provedbi i primjeni tih hitnih mjera.

Članak 46.

Prikupljanje informacija

1. Ako se proglašuje krizno stanje opskrbe u skladu s člankom 44., Komisija može zatražiti od relevantnih poduzeća koja doprinose proizvodnji proizvoda potrebnih tijekom krize, koji nisu obrambeni proizvodi, uz prethodnu suglasnost države članice u kojoj imaju poslovni nastan, da u utvrđenom roku dostave informacije o svojim proizvodnim sposobnostima i kapacitetima i trenutačnim glavnim poremećajima. Zatražene informacije ograničene su na ono što je potrebno za procjenu prirode krize opskrbe ili za utvrđivanje i procjenu mogućih mjera ublažavanja ili hitnih mjera na razini Unije ili nacionalnoj razini. Zahtjevi za informacije ne uključuju dostavu informacija čije bi otkrivanje bilo u suprotnosti s osnovnim interesima sigurnosti država članica.
2. Prije pokretanja zahtjeva za informacije Komisija može provesti dobrovoljno savjetovanje s reprezentativnim brojem relevantnih poduzeća radi utvrđivanja odgovarajućeg i razmjernog sadržaja takvog zahtjeva. Komisija priprema zahtjev za informacije u suradnji s Odborom za pripravnost obrambene industrije.
3. Komisija se koristi zaštićenim sredstvima za pokretanje zahtjeva za informacije i postupanje sa svim prikupljenim informacijama u skladu s člankom 61. Za te potrebe nadležna nacionalna tijela dostavljaju Komisiji popis kontakata uspostavljen na temelju članka 41. stavka 5.
4. Komisija što prije prosljeđuje primjerak zahtjeva za informacije nadležnom nacionalnom tijelu države članice na čijem se državnom području nalazi proizvodni pogon poduzeća kojem je upućen zahtjev. Ako nadležno nacionalno tijelo to zahtijeva, Komisija prosljeđuje informacije dobivene od relevantnog poduzeća u skladu s pravom Unije.
5. U zahtjevu za informacije navodi se njegova pravna osnova, on mora biti ograničen na najmanju potrebnu mjeru i razmjernan u smislu granularnosti i količine podataka te učestalosti pristupa zatraženim podacima, u njemu se mora voditi računa o legitimnim ciljevima poduzeća te trošku i naporu koje iziskuje stavljanje podataka na raspolaganje i utvrditi rok u kojem se informacije trebaju dostaviti. U njemu se navode i sankcije predviđene u članku 55.
6. Vlasnici poduzeća ili njihovi zastupnici i, u slučaju pravnih osoba ili udruženja bez pravne osobnosti, osobe ovlaštene da ih zastupaju na temelju zakona ili njihovih

osnivačkih akata, dostavljaju tražene informacije u ime dotičnog poduzeća ili udruženja poduzeća.

7. Ako poduzeće s poslovnim nastanom u Uniji primi od treće zemlje zahtjev za informacije o svojim aktivnostima u obrambenom lancu opskrbe kritičnom za Uniju, ono o tome pravodobno obavješćuje Komisiju na način koji Komisiji omogućuje da zatraži slične informacije od poduzeća. Komisija obavješćuje Odbor za pripravnost obrambene industrije o postojanju takvog zahtjeva treće zemlje.
8. Ako poduzeće u odgovoru na zahtjev podnesen na temelju ovog članka dostavi netočne, nepotpune ili obmanjujuće informacije ili ih ne dostavi u propisanom roku, mogu mu se izreći novčane kazne u skladu s člankom 55., osim ako poduzeće ima dostatne razloge zbog kojih nije dostavilo tražene podatke.

Članak 47.

Prioritetne narudžbe

1. Ako se proglašeno krizno stanje u skladu s člankom 44., država članica koja se suočava ili bi se mogla suočavati s ozbiljnim poteškoćama pri izdavanju narudžbe ili izvršenju ugovora za opskrbu ključnim obrambenim proizvodima zbog nestašica ili ozbiljnih rizika od nestašica u obrambenom lancu opskrbe kritičnom za Uniju može od Komisije zatražiti da od poduzeća zatraži da prihvati narudžbu proizvoda potrebnih tijekom krize koji nisu obrambeni proizvodi („prioritetna narudžba”).
2. Na zahtjev iz stavka 1. Komisija može nakon savjetovanja s državom članicom poslovnog nastana dotičnog poduzeća i uz njegovu suglasnost obavijestiti potonje o svojoj namjeri da izda nalog za prioritetnu narudžbu.
3. U obavijesti iz stavka 2. navode se informacije o njezinoj pravnoj osnovi, navode se proizvod, specifikacije i količine o kojima je riječ te raspored i rok u kojem bi se narudžba trebala ispuniti i obrazloženje korištenja prioritetne narudžbe.
4. Poduzeće odgovara Komisiji u roku od pet radnih dana od obavijesti iz stavka 2. i navodi može li prihvatiti narudžbu. Ako to zahtijeva hitnost situacije, Komisija može, na temelju obrazloženja takve hitnosti, skratiti rok za odgovor poduzeća.
5. Ako poduzeće odbije prioritetnu narudžbu, Komisiji mora dostaviti detaljno obrazloženje.
6. Ako poduzeće prihvati zahtjev, narudžba se smatra prihvaćenom pod uvjetima opisanim u nalogu Komisije u skladu sa značenjem stavka 1., a poduzeće ima pravnu obvezu.
7. Ako obaviješteno poduzeće odbije prioritetnu narudžbu, nalog se smatra odbijenim. Uzimajući u obzir obrazloženja koja navodi poduzeće, Komisija može:
 - (a) odustati od postupanja u skladu s nalogom;

- (b) provedbenim aktom obvezati predmetna poduzeća da prihvate ili ispune prioritetnu narudžbu po pravednoj i razumnoj cijeni.
8. Komisija uzima u obzir prigovore poduzeća iz stavka 7. i obrazlaže zašto je, u skladu s načelom proporcionalnosti i temeljnim pravima poduzeća iz Povelje Unije o temeljnim pravima, bilo nužno donijeti provedbeni akt iz stavka 7. točke (b) s obzirom na okolnosti opisane u stavku 1.
9. Komisija u provedbenom aktu iz stavka 7. točke (b) navodi pravnu osnovu za prioritetnu narudžbu, određuje rok u kojem narudžba treba biti ispunjena i utvrđuje proizvod, specifikacije, količinu i sve druge parametre koje treba poštovati. Komisija navodi i kazne predviđene člankom 55. za neispunjavanje obveze.
10. Ako je poduzeće prihvatilo prioritetnu narudžbu Komisije na temelju stavka 6. ili ako je Komisija donijela provedbeni akt na temelju stavka 7. točke (b), prioritetna narudžba:
- (a) mora biti ispostavljena po poštenoj i razumnoj cijeni, uzimajući na odgovarajući način u obzir oportunitetne troškove gospodarskog subjekta pri ispunjavanju prioritetnih narudžbi u odnosu na postojeće ugovorne obveze;
- (b) ima prednost pred bilo kojom obvezom izvršenja na temelju privatnog ili javnog prava, osim onih koje su izravno povezane s vojnim narudžbama.
11. Svaku suprotstavljenost između prioritetne narudžbe i mjere u okviru bilo kojeg drugog mehanizma Unije za određivanje prioriteta rješava Komisija na temelju odvagivanja javnog interesa.
12. Ako je poduzeće pristalo na narudžbu Komisije na temelju stavka 6. ili ako je Komisija donijela provedbeni akt u skladu na temelju stavka 7. točkom (b), poduzeće može zatražiti od Komisije da preispita prioritetnu narudžbu ako to smatra opravdanim na temelju jednog od sljedećih razloga:
- (a) ako poduzeće ne može ispuniti prioritetnu narudžbu zbog nedovoljne proizvodne sposobnosti ili nedovoljnog proizvodnog kapaciteta, čak ni uz povlašteni tretman narudžbe;
- (b) ako bi prihvaćanje narudžbe poduzeću predstavljalo nerazumno ekonomsko opterećenje i prouzročilo mu posebne poteškoće.
13. Poduzeće dostavlja sve relevantne i potkrijepljene informacije kako bi Komisija mogla ocijeniti osnovanost iznesenih prigovora.
14. Na temelju razmatranja obrazloženja i dokaza koje je dostavilo poduzeće, Komisija može, nakon savjetovanja s državom članicom poslovnog nastana, izmijeniti svoj provedbeni akt kako bi se predmetno poduzeće djelomično ili u cijelosti oslobodilo svojih obveza na temelju ovog članka.
15. Ovaj članak ne dovodi u pitanje korištenje nacionalnih mehanizama ili inicijativa s istovrsnim učinkom.

16. Ako poduzeće s poslovnim nastanom u Uniji podliježe mjeri treće zemlje koja uključuje prioritetnu narudžbu, o tome obavješćuje Komisiju. Komisija zatim obavješćuje Odbor o postojanju takvih mjera.
17. Ako poduzeće prihvati ili je obvezno prihvatiti i dati prednost prioritetnoj narudžbi u skladu sa stavkom 6. ili stavkom 7. točkom (b), mora biti zaštićeno od svake ugovorne ili izvanugovorne obveze koju bi prekršilo zbog postupanja u skladu s prioritetnim narudžbama. Obveza se isključuje samo u mjeri u kojoj je kršenje ugovornih obveza bilo potrebno za poštovanje propisanog davanja prednosti.
18. Ako gospodarski subjekt, nakon što je izričito prihvatio ili bio obvezan prihvatiti davanje prednosti narudžbama koje je zatražila Komisija, namjerno ili krajnjom nepažnjom ne ispuni obvezu davanja prednosti tim narudžbama, izriču mu se novčane kazne utvrđene u skladu s člankom 54., osim ako poduzeće ima dostatne razloge da ne ispuni obvezu davanja prednosti tim narudžbama.
19. Komisija donosi provedbeni akt o utvrđivanju praktičnih i operativnih aranžmana za funkcioniranje prioritetnih narudžbi.
20. Provedbeni akti iz ovog članka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 58. stavka 3.

ODJELJAK 4.

KRIZNO STANJE OPSKRBE POVEZANO SA SIGURNOŠĆU

Članak 48.

Proglašenje kriznog stanja opskrbe povezanog sa sigurnošću

1. Smatra se da je do krize u opskrbi povezane sa sigurnošću došlo:
 - (a) ako je nastupila ili se smatra da je nastupila sigurnosna kriza;
 - (b) postoje ozbiljni poremećaji u opskrbi proizvodima ili ozbiljne prepreke trgovini obrambenim proizvodima unutar Unije, što uzrokuje znatne nestašice obrambenih proizvoda ili povezanih međuproizvoda ili sirovina ili prerađenih materijala.
2. Ako nastane kriza opskrbe povezana sa sigurnošću ili Komisija ili Odbor za pripravnost obrambene industrije saznaju za moguću krizu opskrbe povezanu sa sigurnošću u skladu s člankom 43., Komisija uz podršku Visokog predstavnika procjenjuje jesu li ispunjeni uvjeti iz stavka 1. ovog članka. Za tu se procjenu uzimaju u obzir mogući pozitivni i negativni učinci i posljedice kriznog stanja opskrbe povezanog sa sigurnošću u odnosu na obrambene lance opskrbe Unije. Ako se u toj procjeni navedu konkretni i pouzdani dokazi, Komisija može predložiti Vijeću da proglasi krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću.

3. Vijeće, na prijedlog Komisije i odlučujući kvalificiranom većinom, može donijeti provedbeni akt kojim se proglašava krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću ako je to primjereno za rješavanje te krize, uzimajući u obzir potrebu da se osigura visoka razina sigurnosti Unije, država članica i građana Unije.
4. Vijeće u provedbenom aktu kojim se proglašava krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću utvrđuje koje su od mjera utvrđenih u člancima od 49. do 54. primjerene krizi, uzimajući u obzir potrebu da se osigura visoka razina sigurnosti Unije, država članica i građana Unije i koje mjere stoga treba aktivirati.
5. Krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću proglašava se na razdoblje od najviše dvanaest mjeseci. Najkasnije tri tjedna prije isteka razdoblja na koje je proglašeno krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću, Komisija uz podršku Visokog predstavnika Vijeću podnosi izvješće u kojem procjenjuje treba li to razdoblje produljiti. U izvješću se prije svega analiziraju sigurnosno stanje i gospodarske posljedice sigurnosne krize u čitavoj Uniji i u državama članicama te učinak mjera koje su prethodno aktivirane na temelju ove Uredbe.
6. Ako se na temelju procjene iz stavaka 4. zaključi da je primjereno produljiti razdoblje proglašenja kriznog stanja opskrbe povezanog sa sigurnošću, Komisija može Vijeću predložiti produljenje navodeći koje su mjere primjerene za produljenje. Produljenje traje najviše šest mjeseci. Vijeće, na prijedlog Komisije i odlučujući kvalificiranom većinom, može višekratno odlučiti produljiti razdoblje proglašenja kriznog stanja opskrbe povezanog sa sigurnošću ako je to primjereno za rješavanje te krize, uzimajući u obzir potrebu da se osigura visoka razina sigurnosti Unije, država članica i građana Unije.
7. Nakon savjetovanja s Odborom za pripravnost obrambene industrije Komisija može predložiti Vijeću da donese provedbeni akt o aktiviranju dodatne mjere ili deaktiviranju svih aktiviranih mjera iz članaka od 49. do 54., ako je to primjereno za rješavanje krize, uz one mjere koje je već aktivirala, uzimajući u obzir potrebu da se osigura visoka razina sigurnosti Unije, država članica i građana Unije.
8. Nakon isteka razdoblja na koje je proglašeno krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću, mjere poduzete u skladu s člancima od 49. do 54. prestaju se primjenjivati.

Tijekom pripreme i provedbe mjera utvrđenih u člancima od 49. do 54. Komisija, kad god je to moguće, blisko surađuje s Odborom za pripravnost obrambene industrije, koji pravodobno pruža savjete. Komisija obavješćuje Odbor za pripravnost obrambene industrije o poduzetim mjerama.
9. Ako se proglasi krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću, Komisija može poduzeti mjeru predviđenu u člancima 46. i 47., pod uvjetima utvrđenima u tim člancima i u članku 45.

Članak 49.

Prikupljanje informacija

Ako Vijeće aktivira ovu mjeru u skladu s člankom 48. stavkom 4., Komisija može poduzeti mjeru predviđenu člankom 46. u odnosu na obrambene proizvode u skladu s uvjetima utvrđenima u tom članku.

Članak 50.

Određivanje prioriteta obrambenih proizvoda (prioritetne narudžbe)

1. Ako Vijeće aktivira ovu mjeru u skladu s člankom 48. stavkom 4., država članica koja se suočava ili bi se mogla suočavati s ozbiljnim poteškoćama pri izdavanju narudžbe ili izvršenju ugovora za opskrbu obrambenim proizvodima zbog nestašica ili ozbiljnih rizika od nestašica obrambenih proizvoda potrebnih tijekom krize i te poteškoće narušavaju sigurnost Unije i njezinih država članica može od Komisije zatražiti da od poduzeća zatraži da prihvati narudžbu proizvoda potrebnih tijekom krize ili tim narudžbama da prioritet („prioritetni zahtjev”). Ti se zahtjevi smiju odnositi samo na obrambene proizvode.
2. Na zahtjev iz stavka 1. Komisija može nakon savjetovanja s državom članicom poslovnog nastana predmetnog poduzeća i uz njezinu prethodnu suglasnost naložiti potonjem da prihvati prioritetne zahtjeve. U zahtjevu Komisije izričito se navodi da gospodarski subjekt može odbiti zahtjev.
3. Ako je poduzeće kojem je upućen zahtjev iz stavka 1. izričito prihvatilo prioritetni zahtjev, Komisija nakon savjetovanja s državom članicom poslovnog nastana predmetnog poduzeća i uz njezinu prethodnu suglasnost, donosi provedbeni akt kojim se propisuje:
 - (a) pravnu osnovu prioritetnih zahtjeva koje poduzeće mora ispuniti;
 - (b) proizvode potrebne tijekom krize koji podliježu prioritetnom zahtjevu i količinu koju treba isporučiti;
 - (c) rokove u kojima se mora ispuniti prioritetni zahtjev;
 - (d) korisnike prioritetnog zahtjeva i
 - (e) odricanje od ugovornih obveza pod uvjetima utvrđenima u stavku 5.
4. Prioritetni zahtjevi moraju biti ispostavljeni po poštenoj i razumnoj cijeni, uzimajući na odgovarajući način u obzir oportunitetne troškove gospodarskog subjekta pri ispunjavanju prioritetnih zahtjeva u odnosu na postojeće ugovorne obveze. Prioritetni zahtjevi imaju prednost pred bilo kojom prethodnom privatnom ili javnom ugovornom obvezom povezanom s proizvodima koji podliježu prioritetnom zahtjevu na temelju privatnog ili javnog prava.

5. Gospodarski subjekt koji podliježe tom prioritetnom zahtjevu nije odgovoran ni za kakvo kršenje ugovorne obveze uređene pravom države članice:
 - (a) ako je kršenje ugovornih obveza neophodno za poštovanje zahtijevanog određivanja prioriteta,
 - (b) ako se poštuje provedbeni akt iz stavka 3. i
 - (c) ako prioritetni zahtjev nije prihvaćen samo da bi se neopravdano izbjegla prethodna obveza izvršenja.
6. Ako gospodarski subjekt, nakon što je izričito prihvatio davanje prednosti narudžbama koje je zatražila Komisija, namjerno ili krajnjom nepažnjom ne ispuni obvezu davanja prednosti tim narudžbama, izriču mu se novčane kazne utvrđene u skladu s člankom 55., osim ako poduzeće ima dostatne razloge da ne ispuni obvezu davanja prednosti tim narudžbama.
7. Ovaj članak ne dovodi u pitanje korištenje nacionalnih mehanizama ili inicijativa s istovrsnim učinkom.
8. Ako poduzeće s poslovnim nastanom u Uniji podliježe mjeri treće zemlje koja uključuje prioritetni zahtjev, o tome obavješćuje Komisiju. Komisija zatim obavješćuje Odbor o postojanju takvih mjera.
9. Provedbeni akt iz stavka 3. donosi se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 58. stavka 3.

Članak 51.

Transferi obrambenih proizvoda unutar EU-a

1. Ako Vijeće aktivira ovu mjeru u skladu s člankom 48. stavkom 4., ne dovodeći time u pitanje Direktivu 2009/43/EZ i ovlasti država članica na temelju te direktive, države članice osiguravaju da se zahtjevi povezani s transferima unutar EU-a obrađuju učinkovito i pravodobno. U tu svrhu sva dotična nacionalna tijela osiguravaju da obrada zahtjeva ne traje dulje od dva radna dana.
2. Transferi proizvoda potrebnih tijekom krize ne mogu se smatrati osjetljivima u smislu članka 4. stavka 8. Direktive 2009/43/EZ.
3. Države članice suzdržavaju se od uvođenja ograničenja transfera obrambenih proizvoda unutar Unije kako su definirani u članku 2. Direktive 2009/43/EZ. Ako države članice nameću takva ograničenja zbog sigurnosnih ili obrambenih razloga, to se čini samo ako su ta ograničenja:
 - (a) transparentna, tj. ako postoje u javnim izjavama/dokumentima;
 - (b) propisno obrazložena, tj. moraju se navesti razlozi i poveznica sa sigurnošću ili obranom;
 - (c) proporcionalna, tj. ograničenja nisu veća nego što je nužno;

- (d) relevantna i specifična, tj. ograničenje mora biti specifično za obrambeni proizvod ili kategoriju obrambenih proizvoda;
- (e) nediskriminirajuća.

Članak 52.

Potpora inovacijskim mjerama u području obrane

Ako Vijeće aktivira ovu mjeru u skladu s člankom 48. stavkom 4., inovacijske mjere povezane s jednom od sljedećih aktivnosti smatraju se prihvatljivima u okviru Programa, kako je predviđeno u poglavlju II.:

- (a) aktivnosti čiji je cilj brza prenamjena i prilagodba civilnih proizvoda za obrambene primjene;
- (b) aktivnosti čiji je cilj znatno skratiti vrijeme isporuke obrambenih proizvoda;
- (c) aktivnosti čiji je cilj znatno pojednostavnjenje tehničkih specifikacija obrambenih proizvoda kako bi se omogućila njihova masovna proizvodnja;
- (d) aktivnosti čiji je cilj znatno pojednostavnjenje postupaka proizvodnje obrambenih proizvoda kako bi se omogućila njihova masovna proizvodnja;

Članak 53.

Certifikacija u kriznom stanju povezanom sa sigurnošću

1. Ako Vijeće aktivira ovu mjeru u skladu s člankom 48. stavkom 4., države članice osiguravaju da se administrativni postupci povezani s certifikacijom i, prema potrebi, tehničkim prilagodbama obrađuju na najbrži mogući način, u skladu s njihovim primjenjivim nacionalnim zakonima i propisima.
2. Ako takav status postoji u nacionalnom pravu, certificiranju obrambenih proizvoda potrebnih tijekom krize dodjeljuje se status najveće moguće nacionalne važnosti.
3. Ako se ta mjera aktivira, obrambeni proizvodi certificirani u jednoj državi članici smatraju se certificiranim u drugoj državi članici bez podvrgavanja dodatnim kontrolama.
4. Provedbenim aktom Vijeća iz članka 48. stavka 3. mogu se utvrditi preciznije odredbe o području primjene ove mjere.
5. Ova mjera ne dovodi u pitanje osnovne sigurnosne interese država članica.

Članak 54.

Ubrzani nacionalni postupci izdavanja dozvola

1. Ako Vijeće aktivira ovu mjeru u skladu s člankom 48. stavkom 4. i ako takav status postoji u nacionalnom pravu, planiranju, izgradnji i radu proizvodnih postrojenja za proizvode potrebne tijekom krize dodjeljuje se status najveće moguće nacionalne važnosti i tretira ih se kao takve u postupcima izdavanja dozvola, uključujući one koji se odnose na procjene utjecaja na okoliš i, ako je tako predviđeno nacionalnim pravom, u prostornom planiranju.
2. Sigurnost opskrbe obrambenim proizvodima može se smatrati imperativnim razlogom prevladavajućeg javnog interesa u smislu članka 6. stavka 4. i članka 16. stavka 1. točke (c) Direktive 92/43/EEZ i prevladavajućeg javnog interesa u smislu članka 4. stavka 7. Direktive 2000/60/EZ. Stoga se može smatrati da su planiranje, izgradnja i rad s njima povezanih proizvodnih postrojenja od prevladavajućeg javnog interesa, pod uvjetom da su ispunjeni ostali uvjeti utvrđeni u tim odredbama.

ODJELJAK 5.

NOVČANE KAZNE

Članak 55.

Novčane kazne

1. Komisija može provedbenim aktom poduzećima ili udruženjima, uključujući njihove vlasnike ili predstavnike, kojima su naložene mjere za prikupljanje informacija iz članaka 46. i 48. ili im je naložena bilo koja od obveza obavješćivanja Komisije o obvezi treće zemlje na temelju članka 47. stavka 16. i članka 50. stavka 8. ili davanje prednosti proizvodnji proizvoda potrebnih tijekom krize u skladu s člancima 47. ili 49., ako to smatra potrebnim i razmjernim, izreći:
 - (a) novčane kazne ne veće od 300 000 EUR ako određeno poduzeće, kao odgovor na zahtjev podnesen na temelju članka 46. ili 48., namjerno ili krajnjom nepažnjom dostavi netočne, nepotpune ili obmanjujuće informacije, ili ako ih ne dostavi u propisanom roku;
 - (b) novčane kazne ne veće od 150 000 EUR ako određeno poduzeće namjerno ili krajnjom nepažnjom ne ispuni obvezu obavješćivanja Komisije o obvezi prema trećoj zemlji u skladu s člankom 47. stavkom 16. i člankom 50. stavkom 8.;
 - (c) periodičnu novčanu kaznu koja ne premašuje 1,5 % prosječnog dnevnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini za svaki radni dan neusklađenosti od datuma utvrđenog u odluci u kojoj je izdana prioritarna narudžba, ako

namjerno ili krajnjom nepažnjom ne ispunjava obvezu davanja prednosti proizvodnji proizvoda potrebnih tijekom krize u skladu s člankom 47. Ako je predmetno poduzeće MSP, izrečene periodične novčane kazne ne premašuju 0,5 % njegova prosječnog dnevnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini;

- (d) novčane kazne ne veće od 300 000 EUR ako određeno poduzeće namjerno ili krajnjom nepažnjom ne ispuni obvezu davanja prioriteta proizvodnji proizvoda potrebnih tijekom krize u skladu s člankom 49.
- 2. Prije donošenja odluke u skladu sa stavkom 1. ovog članka Komisija predmetnim poduzećima i udruženjima, uključujući njihove vlasnike ili predstavnike, pruža mogućnost da budu saslušani u skladu s člankom 56. Ona uzima u obzir sve propisno opravdane razloge koje su takva poduzeća iznijela kako bi se utvrdilo smatraju li se novčane kazne ili periodični penali potrebnima i razmjernima.
- 3. Provedbeni akti iz ovog članka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 58. stavka 3.
- 4. Pri određivanju iznosa novčane kazne ili periodične novčane kazne Komisija u obzir uzima prirodu, težinu i trajanje povrede, među ostalim u slučajevima neispunjavanja obveze prihvaćanja prioritete narudžbe i davanja prednosti toj narudžbi utvrđene u članku 47., i to jesu li poduzeća ili udruženja, uključujući njihove vlasnike ili predstavnike iz stavka 1., u određenom dijelu postupila u skladu s prioritetsnom narudžbom.
- 5. Novčane kazne čine vanjske namjenske prihode Programa i Instrumenta za potporu Ukrajini u smislu članka 21. stavka 5. Financijske uredbe.

Članak 56.

Pravo na saslušanje za izricanje novčanih kazni ili periodičnih penala

- 1. Prije donošenja odluke u skladu s člankom 55. Komisija osigurava da su predmetna poduzeća i udruženja, uključujući njihove vlasnike ili predstavnike, dobili priliku očitovati se:
 - (a) o preliminarnim nalazima Komisije, među ostalim o svim pitanjima o kojima je Komisija iznijela prigovore;
 - (b) o mjerama koje Komisija namjerava poduzeti s obzirom na preliminarne nalaze u skladu s točkom (a) ovog stavka.
- 2. Predmetna poduzeća i udruženja, uključujući njihove vlasnike ili predstavnike, mogu se očitovati o preliminarnim nalazima Komisije u roku koji Komisija odredila u svojim preliminarnim nalazima i koji ne smije biti kraći od 14 radnih dana.
- 3. Komisija izricanje novčanih kazni ili periodičnih penala temelji samo na prigovorima o kojima su se predmetna poduzeća i udruženja, uključujući njihove vlasnike ili predstavnike, mogla očitovati.

4. Ako je Komisija obavijestila predmetna poduzeća i udruženja, uključujući njihove vlasnike ili predstavnike, o svojim preliminarnim nalazima kako je navedeno u stavku 1., ona na zahtjev daje pristup spisu Komisije u skladu s uvjetima dogovorenog otkrivanja, podložno legitimnom interesu poduzeća u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni ili kako bi se očuvale poslovne tajne ili druge povjerljive informacije bilo koje osobe. Pravo na uvid u spis ne odnosi se na povjerljive informacije i interne dokumente Komisije ili tijela država članica. Pravo na uvid posebno se ne smije odnositi na korespondenciju između Komisije i tijela država članica. Odredbe ovog stavka ni na koji način ne sprečavaju Komisiju da otkrije i upotrijebi informacije koje su neophodne kako bi dokazala povredu propisa.

Poglavlje V.

Upravljanje, evaluacija i kontrola

Članak 57.

Odbor za pripravnost obrambene industrije

1. Osniva se Odbor za pripravnost obrambene industrije.
2. Opća je zadaća Odbora pomagati Komisiji i davati joj savjete i preporuke u skladu s ovom Uredbom, posebno u skladu s njezinim poglavljem IV. [Sigurnost opskrbe].
3. Kako bi pomogao Komisiji u provedbi mjera iz poglavlja II., Odbor za pripravnost obrambene industrije pomaže joj u određivanju prioritetnih područja financiranja, uzimajući u obzir prioritete u pogledu obrambenih sposobnosti koje su zajednički dogovorile države članice u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), posebno u kontekstu plana za razvoj sposobnosti.
4. Komisija redovito prosljeđuje informacije Odboru za pripravnost obrambene industrije o svim planiranim mjerama ili mjerama koje su poduzete u vezi s proglašenjem kriznog stanja opskrbe ili kriznog stanja opskrbe povezanog sa sigurnošću. Komisija pruža potrebne informacije korištenjem sigurnog IT sustava.
5. Za potrebe kriznog stanja opskrbe iz članka 44. Odbor za pripravnost obrambene industrije pomaže Komisiji u sljedećim zadaćama:
 - (a) analiziranju informacija relevantnih u slučaju krize koje su prikupile države članice ili Komisija;
 - (b) procjeni jesu li ispunjeni kriteriji za proglašenje ili prekid kriznog stanja opskrbe;
 - (c) pružanju smjernica za provedbu mjera odabranih kao odgovor na krizno stanje opskrbe na razini Unije;
 - (d) provođenju pregleda nacionalnih kriznih mjera;

- (e) olakšavanju razmjena i dijeljenja informacija, među ostalim s drugim tijelima na razini Unije koja su relevantna u slučaju krize, kao i, prema potrebi, s trećim zemljama, pri čemu se posebna pažnja posvećuje zemljama u razvoju, te s međunarodnim organizacijama.
6. Za potrebe kriznog stanja opskrbe povezanog sa sigurnošću iz članka 48. Odbor za pripravnost obrambene industrije:
- (a) olakšava koordinirano djelovanje Komisije i država članica;
 - (b) donosi mišljenja i smjernice, uključujući posebne mjere odgovora, za države članice kako bi se osigurala pravodobna dostupnost i opskrba proizvodima potrebnima tijekom krize;
 - (c) pomaže i pruža smjernice o aktivaciji mjera iz članaka od 49. do 54.;
 - (d) služi kao forum za koordinaciju djelovanja Vijeća, Komisije i drugih relevantnih tijela Unije.
7. Odbor za pripravnost obrambene industrije sastoji se od predstavnika Komisije, visokog predstavnika i ravnatelja Europske obrambene agencije, država članica i pridruženih zemalja. Svaka država članica ili pridružena zemlja imenuje jednog predstavnika i jednog zamjenika predstavnika. Za potrebe zadaća utvrđenih u ovoj Uredbi Odborom predsjedava Komisija. Tajništvo Odbora za pripravnost obrambene industrije osigurava Komisija.
8. Odbor za pripravnost obrambene industrije sastaje se kad god to situacija nalaže, na zahtjev Komisije ili države članice ili pridružene zemlje. On donosi svoj poslovnik na temelju prijedloga koji podnosi Komisija.
9. Odbor za pripravnost obrambene industrije može izdavati mišljenja na zahtjev Komisije ili na vlastitu inicijativu. Odbor za pripravnost obrambene industrije nastoji pronaći rješenja koja imaju najširu moguću potporu.
10. Odbor za pripravnost obrambene industrije najmanje jednom godišnje poziva predstavnike nacionalnih udruženja obrambene industrije i odabrane industrijske predstavnike, uzimajući u obzir potrebu da se osigura uravnotežena geografska zastupljenost (strukturirani dijalog s obrambenom industrijom). Ako je proglašeno krizno stanje opskrbe iz članka 44. ili krizno stanje opskrbe povezano sa sigurnošću iz članka 48., Odbor za pripravnost obrambene industrije poziva predstavnike industrije na visokoj razini da se sastanu u posebnom sastavu kako bi raspravljali o pitanjima povezanima s proizvodima potrebnima tijekom krize.
11. Odbor za pripravnost obrambene industrije poziva predstavnike drugih tijela na razini Unije relevantnih u slučaju krize kao promatrače na relevantne sastanke Odbora.
12. Odbor za pripravnost obrambene industrije poziva, prema potrebi, a posebno s obzirom na mjere kojima se jača ukrajinski DTIB, u skladu sa svojim poslovnikom i uz dužno poštovanje sigurnosnih i obrambenih interesa Unije i njezinih država članica, predstavnika Ukrajine da prisustvuje sastancima kao promatrač.

13. Komisija osigurava transparentnost i svim članovima Odbora omogućuje jednak pristup informacijama kako bi se osiguralo da postupak donošenja odluka odražava situaciju i potrebe svih država članica.
14. Komisija može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog Odbora za pripravnost obrambene industrije, osnivati *ad hoc* radne skupine za potporu Odboru za pripravnost obrambene industrije u njegovu radu u svrhu razmatranja određenih pitanja na temelju zadaća iz stavka 1. Države članice imenuju stručnjake u te radne skupine.
15. Komisija osniva radnu skupinu za pravne, regulatorne i administrativne prepreke. Ciljevi te radne skupine su:
 - (a) utvrditi postojeće ili potencijalne pravne, regulatorne i administrativne prepreke postizanju ciljeva navedenih u članku 4. na međunarodnoj razini, razini EU-a i nacionalnoj razini;
 - (b) utvrditi moguća rješenja i/ili mjere ublažavanja za utvrđene prepreke.

Članak 58.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. EDA-u se poziva da odboru izloži svoja mišljenja i pruži stručno znanje u svojstvu promatrača. EVSD se također poziva da pomogne u radu odbora.
3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.
4. Ako odbor ne dostavi mišljenje, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 59.

Okvirni sporazum EU-a i Ukrajine

1. Komisija sklapa okvirni sporazum s Ukrajinom za provedbu mjera utvrđenih u ovoj Uredbi koja se odnose na Ukrajinu ili pravne subjekte s poslovnim nastanom u Ukrajini koji primaju sredstva Unije.
2. Okvirni sporazum sklopljen s Ukrajinom u cjelini i ugovori i sporazumi potpisani s pravnim subjektima s poslovnim nastanom u Ukrajini koji primaju sredstva Unije osiguravaju da se obveze iz članka 129. Financijske uredbe mogu ispuniti.
3. U okvirnom sporazumu utvrđuju se obveze ukrajinskih tijela kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna da poduzmu sve potrebne mjere, uključujući zakonodavne, regulatorne i administrativne mjere, kako bi se poštovala načela

dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije, osigurala vidljivost djelovanja Unije pri upravljanju sredstvima Unije, ispunile odgovarajuće obveze kontrole i revizije te preuzele obveze koje iz toga proizlaze i zaštitili financijski interesi Unije, posebno detaljnim provedbenim odredbama koje se odnose na:

- (a) aktivnosti povezane s kontrolom, nadzorom, praćenjem, evaluacijom, izvješćivanjem i revizijom financiranja Unije u okviru Programa, kao i s istragama, mjerama za borbu protiv prijevara i suradnjom;
 - (b) pravila o porezima, pristojbama i davanjima u skladu s člankom 27. stavcima 9. i 10. Uredbe (EU) 2021/947;
 - (c) pravo Komisije da prati aktivnosti na temelju ove Uredbe koje provode pravni subjekti s poslovnim nastanom u Ukrajini tijekom cijelog projektnog ciklusa, uključujući suradnju u mjerama za zajedničku javnu nabavu, da prema potrebi sudjeluje u takvim aktivnostima kao promatrač i daje preporuke za poboljšanje tih aktivnosti i zalaganja ukrajinskih nadležnih tijela da što bolje provode te preporuke Komisije i izvješćuju o toj provedbi;
 - (d) obveze iz članka 64. stavka 2., uključujući precizna pravila i vremenski okvir za prikupljanje podataka koje izvršava Ukrajina i pravo pristupa za Komisiju i OLAF;
 - (e) očuvanje sigurnosnih interesa, uključujući razinu zaštite klasificiranih podataka i povjerljivosti koja je jednaka onoj iz članaka 59. i 60.;
 - (f) odredbe o zaštiti osobnih podataka.
4. Financiranje se Ukrajini odobrava tek nakon što okvirni sporazum stupi na snagu i nakon što stranke provedu mjere potrebne za provedbu zahtjeva koji su njime uspostavljeni.

Članak 60.

Primjena pravila o klasificiranim podacima

1. O podrijetlu klasificiranih novostečenih podataka koji su nastali tijekom provedbe prihvatljivih mjera navedenih u članku 11. odlučuju države članice sudionice koje će uspostaviti primjenjivi sigurnosni okvir u skladu s relevantnim nacionalnim pravom.
2. Takav sigurnosni okvir ne dovodi u pitanje mogućnost da Komisija ima pristup podacima potrebnima za provedbu mjere.
3. Komisija štiti klasificirane podatke primljene u skladu sa sigurnosnim propisima utvrđenima u Odluci (EU, Euratom) 2015/444 i Odluci 2013/488/EU.
4. Primjenjivi sigurnosni okvir za mjeru mora biti uspostavljen najkasnije prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava ili ugovora. Relevantni dokumenti čine sastavni dio sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

5. Komisija stavlja na raspolaganje odobrene i akreditirane postojeće sustave za olakšavanje razmjene klasificiranih podataka između Komisije, Visokog predstavnika / ravnatelja Agencije, država članica i pridruženih zemalja te, prema potrebi, s podnositeljima zahtjeva i primateljima.

Članak 61.

Povjerljivost i obrada informacija

1. Informacije dobivene u okviru primjene ove Uredbe smiju se upotrebljavati samo u svrhu za koju su zatražene.
2. Države članice, Komisija i Visoki predstavnik / ravnatelj Agencije osiguravaju zaštitu trgovinskih i poslovnih tajni te drugih osjetljivih i klasificiranih podataka dobivenih i nastalih u primjeni ove Uredbe, u skladu s pravom Unije i odgovarajućim nacionalnim pravom.
3. Države članice, Komisija i Visoki predstavnik / ravnatelj Agencije osiguravaju da se klasificiranim podacima dostavljenima ili razmijenjenima u skladu s ovom Uredbom ne umanjuje oznaka stupnja tajnosti ili da se s njih ne skine oznaka stupnja tajnosti bez prethodnog pisanog pristanka autora.
4. Komisija ne dijeli nikakve informacije na način koji može dovesti do identifikacije subjekta ako dijeljenje informacija dovodi do moguće komercijalne štete ili štete za ugled tog subjekta ili do otkrivanja bilo koje poslovne tajne.
5. Komisija postupa s informacijama koje sadržavaju bilo koje podatke subjekta ili bilo koje poslovne tajne na način koji nije manje strog od postupanja s osjetljivim neklasificiranim podacima, uključujući primjenu načela „nužnog pristupa” te postupanje i dijeljenje u odgovarajućim šifriranim okruženjima.

Članak 62.

Zaštita osobnih podataka

1. Ova Uredba ne dovodi u pitanje obveze država članica koje se odnose na njihovu obradu osobnih podataka na temelju Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁸⁾ i Direktive 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁹⁾ ni obveze Komisije i, prema potrebi, drugih institucija, tijela, ureda i agencija Unije koje se

⁸ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁹ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

odnose na njihovu obradu osobnih podataka na temelju Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁰⁾ pri ispunjavanju njihovih odgovornosti.

2. Osobni podaci ne smiju se obrađivati niti priopćavati, osim u slučajevima kad je to nužno za potrebe ove Uredbe. U takvim se slučajevima primjenjuju uredbe (EU) 2016/679 i (EU) 2018/1725, prema potrebi.
3. Ako obrada osobnih podataka nije nužna za primjenu mehanizama uspostavljenih u ovoj Uredbi, osobni podaci anonimiziraju se tako da se ne može utvrditi identitet ispitanika.

Članak 63.

Revizije

Revizije uporabe doprinosa Unije koje provode osobe ili subjekti, uključujući osobe ili subjekte koje nisu ovlastile institucije, tijela, uredi ili agencije Unije, osnova su za opće jamstvo na temelju članka 127. Financijske uredbe. Revizorski sud ispituje računovodstvenu dokumentaciju svih prihoda i rashoda Unije u skladu s člankom 287. UFEU-a.

Članak 64.

Zaštita financijskih interesa Unije

1. Ako pridružena zemlja sudjeluje u Programu prema odluci donesenoj na u skladu sa Sporazumom o europskom gospodarskom prostoru ili na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta pridružena zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji su nužni za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kad je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.
2. U Sporazumu iz članka 59. propisuju se obveze Ukrajine:
 - (a) da poduzima odgovarajuće mjera za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevара, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti s utjecajem na financijske interese Unije, izbjegavanje dvostrukog financiranja i poduzimanje pravnih mjera za povrat zloupotrijebljenih sredstava;
 - (b) da redovito provjerava koriste li se dodijeljena financijska sredstva u skladu s primjenjivim pravilima, posebno u pogledu sprečavanja, otkrivanja i ispravljanja prijevара, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti;

¹⁰ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

- (c) da zahtjevu za plaćanje na temelju Programa priloži izjavu da su sredstva upotrijebljena u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja i za njihovu predviđenu svrhu te da se njima upravljalo na odgovarajući način, posebno u skladu s ukrajinskim pravilima nadopunjenima međunarodnim standardima za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti, prijevара, korupcije i sukoba interesa;
- (d) da izričito ovlasti Komisiju, OLAF, Revizorski sud i, prema potrebi, EPPO da ostvaruju svoja prava kako je predviđeno u članku 129. stavku 1. Financijske uredbe, primjenjujući načelo proporcionalnosti.

Članak 65.

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju mjera i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.
2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na Program, na mjere poduzete na temelju Programa i na postignute rezultate.
3. Financijska sredstva dodijeljena Programu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 4.
4. Financijska sredstva dodijeljena Programu mogu doprinosti organizaciji aktivnosti širenja, događanja za povezivanje i aktivnosti poboljšanja informiranosti, posebno s ciljem otvaranja lanaca opskrbe radi poticanja prekograničnog sudjelovanja MSP-ova.

Članak 66.

Evaluacija

1. Komisija do 30. lipnja 2027. sastavlja izvješće u kojem evaluira provedbu mjera utvrđenih u ovoj Uredbi i njihove rezultate, kao i mogućnost da se proširi njihova primjenjivost i osigura njihovo financiranje, posebno s obzirom na razvoj sigurnosnog konteksta i bilo koje postojeće rizike povezane s opskrbom obrambenim proizvodima. Izvješće o evaluaciji temelji se na savjetovanjima s državama članicama i ključnim dionicima.
2. Komisija podnosi to izvješće Europskom parlamentu i Vijeću i prilaže mu relevantne zakonodavne prijedloge prema potrebi.

Članak 67.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

1.2. Predmetna područja politike

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

1.4.2. Specifični ciljevi

1.4.3. Očekivani rezultati i učinak

1.4.4. Pokazatelji uspješnosti

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” je vrijednost koja proizlazi iz intervencije Unije i koja predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

- 2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*
- 2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINACIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. *Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje*

3.2.2. *Procijenjeni rezultati financirani odobrenim sredstvima za poslovanje*

3.2.3. *Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva*

3.2.3.1. *Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa*

3.2.4. *Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom*

3.2.5. *Doprinos trećih strana*

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima („EDIP”)

1.2. Predmetna područja politike

Obrambena industrijska politika Unije

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

- novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja¹¹**
- produženje postojećeg djelovanja**
- spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje**

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

Programom se uspostavlja skup mjera za potporu pripravnosti obrambene industrije Unije i njezinih država članica jačanjem konkurentnosti, reaktivnosti i sposobnosti europske obrambene tehnološke i industrijske baze (EDTIB) da zajamči pravodobnu dostupnost i opskrbu obrambenim proizvodima te za doprinos oporavku, obnovi i modernizaciji obrambene tehnološke i industrijske baze Ukrajine (ukrajinskog DTIB-a), posebno na sljedeće načine:

- (1) uspostavom Programa za europsku obrambenu industriju („Program”), koji obuhvaća mjere za jačanje konkurentnosti, reaktivnosti i sposobnosti EDTIB-a, što može uključivati uspostavu fonda za ubrzavanje transformacije obrambenih lanaca opskrbe („FAST”);
- (2) uspostavom programa suradnje s Ukrajinom u cilju oporavka, obnove i modernizacije obrambene tehnološke i industrijske baze Ukrajine („Instrument za potporu Ukrajini”);
- (3) pravnim okvirom kojim se utvrđuju zahtjevi i postupci za uspostavu struktura za europski program naoružanja („SEAP”) i njegovi učinci;
- (4) pravnim okvirom za osiguravanje sigurnosti opskrbe, uklanjanje prepreka i uskih grla te podupiranje proizvodnje obrambenih proizvoda;

¹¹ Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

(5) osnivanjem Odbora za pripravnost obrambene industrije.

1.4.2. *Specifični ciljevi*

nije primjenjivo

1.4.3. *Očekivani rezultati i učinak*

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljane korisnike/skupine.

Očekivani rezultati: EDIP bi trebao doprinijeti premošćivanju manjka financijskih sredstava do 2027. pružajući financijsku potporu za jačanje europske i ukrajinske DTIB-a na predvidljiv, kontinuiran i pravodoban način na temelju integriranog pristupa.

1.4.4. *Pokazatelji uspješnosti*

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća

S obzirom na kratko razdoblje provedbe, rezultati i učinci Programa procijenit će se retrospektivnom evaluacijom na kraju provedbe Programa.

Komisija će osigurati da subjekt kojem se povjeri provedba Programa uspostavi nužne pokazatelje potrebne za praćenje provedbe Programa. Među njima će biti:

- povećanje proizvodnih kapaciteta za relevantne obrambene proizvode unutar EU-a,
- skraćanje vremena potrebnog za proizvodnju,
- broj država članica koje sudjeluju u suradnji za zajedničku nabavu,
- broj gospodarskih subjekata kojima je olakšan pristup financiranju,
- broj novih prekograničnih suradnji s poduzećima s poslovnim nastanom u drugim državama članicama ili pridruženim zemljama,
- povećanje potpore Ukrajini.

1.5. **Osnova prijedloga/inicijative**

1.5.1. *Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative*

Uredba će se provoditi izravnim i neizravnim upravljanjem, posebno za provedbu operacija mješovitog financiranja. Komisija će morati imati odgovarajuće stručnjake kako bi djelotvorno pratila provedbu, među ostalim ako je provedba povjerena trećim stranama na temelju sporazuma o doprinosu.

1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili*

komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” je vrijednost koja proizlazi iz intervencije Unije i koja predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

Kako je istaknuto u Zajedničkoj komunikaciji o analizi nedostatnih ulaganja u obranu i o daljnjim koracima (JOIN/2022/24 final), desetljeća nedovoljnih ulaganja uzrokuju nedostatke u obrambenim kapacitetima dostupnima oružanim snagama država članica EU-a, kao i nedostatke u industriji u Uniji. Rascjepkanost potražnje stvorila je zatvorene nacionalne industrijske sustave i mnoštvo obrambenih sustava iste vrste, koji često nisu međusobno interoperabilni. U trenutačnom kontekstu obrambenog tržišta obilježenom povećanom sigurnosnom prijetnjom države članice ubrzano povećavaju svoje proračune za obranu i nastoje kupiti sličnu opremu. To dovodi do količine potražnje za obrambenim proizvodima koji nadilaze proizvodne kapacitete EDTIB-a za takve proizvode, koji su trenutačno prilagođeni mirnodopskom razdoblju. U tom su kontekstu potrebna znatna ulaganja pri čemu će se za poduzeća iz obrambenog sektora, koja obično ne ulaze u znatna industrijska ulaganja financirana vlastitim sredstvima, trebati smanjiti rizik, kao i regulatorna potpora kako bi se uklonila postojeća uska grla kao što su pristup kvalificiranom osoblju i sirovinama. Intervencija Unije smanjenjem rizika za industrijska ulaganja putem bespovratnih sredstava i poticanjem suradnje u području zajedničke nabave omogućit će bržu prilagodbu strukturnim promjenama koje se odvijaju na tržištu. Predložene mjere povećat će i otpornost EDTIB-a i DTIB-a Ukrajine putem prekograničnih industrijskih partnerstava i suradnje relevantnih poduzeća u zajedničkim naporima industrije kako bi se spriječila daljnja rascjepkanost lanaca opskrbe.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

nije primjenjivo

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

Program će integrirati dva postojeća instrumenta EU-a, Instrument za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA) i Uredbu o podupiranju proizvodnje streljiva (ASAP), te postojeće programe EU-a kao što je Europski fond za obranu. Uzet će se u obzir i druge obrambene inicijative EU-a kao što su stalna strukturirana suradnja (PESCO) ili Strateški kompas za sigurnost i obranu. Stvorit će se sinergije s drugim programima EU-a.

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

nije primjenjivo

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

Ograničeno trajanje

- na snazi od 2025. do 31.12.2027.
- financijski učinak od 2025. do 2027. za odobrena sredstva za preuzimanje obveza i od 2026. do 2033. za odobrena sredstva za plaćanje.

neograničeno trajanje

- provedba s početnim razdobljem od GGGG do GGGG
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna¹²

Izravno upravljanje koje provodi Komisija

- putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije
- putem izvršnih agencija

Podijeljeno upravljanje s državama članicama

Neizravno upravljanje povjerenjem zadaća izvršenja proračuna:

- trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile
- međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)
- EIB-u i Europskom investicijskom fondu
- tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe;
- tijelima javnog prava;
- tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva;
- tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva;
- tijelima ili osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koji su navedeni u odgovarajućem temeljnom aktu.
- *Ako je navedeno više načina upravljanja, potrebno je pojasniti u odjeljku „Napomene”.*

¹² Informacije o načinima izvršenja proračuna i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

Napomene

Program za europsku obrambenu industriju provodi se u okviru izravnog i neizravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom.

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

U skladu s člankom 63. Programa Komisija će sastaviti evaluacijsko izvješće najkasnije do 30. lipnja 2027. i podnijeti ga Europskom parlamentu i Vijeću. U tom se izvješću ocjenjuje učinak i djelotvornost djelovanja u okviru Programa. U tu svrhu Komisija će uspostaviti potrebne mehanizme praćenja da bi se osiguralo da se relevantni podaci prikupljaju na pouzdan i nesmetan način.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

Komisija će snositi cjelokupnu odgovornost za provedbu Programa. Konkretno, Komisija namjerava provoditi instrument uglavnom izravnim upravljanjem. Upotrebom izravnog upravljanja pojašnjavaju se odgovornosti (provedbu vrše ovlašteni službenici), skraćuje lanac isporuke (skraćuje se vrijeme potrebno za dodjelu bespovratnih sredstava i vrijeme potrebno za plaćanje), izbjegava sukob interesa i snižavaju troškovi provedbe (nema naknade za upravljanje za ovlašteni subjekt).

Komisija bi trebala odrediti prioritete i uvjete financiranja i okviru jednog ili više programa rada. Definiranje prioriteta trebalo bi biti podržano radom Odbora za pripravnost obrambene industrije. Trebalo bi osnovati Programski odbor država članica, u koji bi trebalo pozvati Europsku obrambenu agenciju da odboru daje svoja mišljenja i pruža stručno znanje u svojstvu promatrača te Europsku službu za vanjsko djelovanje, uključujući njezino vojno osoblje, da pomaže u odboru. Komisija će donijeti programe rada nakon mišljenja odbora u okviru postupka ispitivanja.

Financiranje u okviru Programa bit će u obliku bespovratnih sredstava koja pokrivaju do 100 % troškova mjere te u obliku zajmova. Komisija se za svoju dodjelu bespovratnih sredstava može koristiti pojednostavnjenim mogućnostima financiranja (npr. financiranje koje nije povezano s troškovima) kako bi smanjila administrativno opterećenje za korisnike i usmjerila rad na rezultate djelovanja, posebno ako su primatelji sredstava javni naručitelji država članica.

Program plaćanja pripremit će se uzimajući u obzir prijedlog korisnika (kako bi se korisniku omogućilo da izbjegne moguće novčane probleme) uz istodobno osiguravanje zaštite proračuna Unije. Komisija kao tijelo koje dodjeljuje bespovratna sredstva može – u slučaju izostanka ili neodgovarajuće provedbe djelovanja ili kašnjenja – smanjiti, obustaviti ili ukinuti svoj financijski doprinos.

Strategija kontrole za program, uključujući *ex ante* i *ex post* kontrole, temeljit će se na iskustvu stečenom u okviru EDF-a i njegovih prethodnih programa, EDIDP-a i PADR-a.

Posebna pozornost posvetit će se mjerama u prilog Ukrajini. Uspostavljeni mehanizmi kontrole pružaju okvir koji osigurava postojanje svih odgovarajućih mjera za zaštitu financijskih interesa Unije. Njime će se zajamčiti da su načela proporcionalnosti i posebni uvjeti pod kojima će Program funkcionirati uzeta u obzir.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

Programom se namjerava poduprijeti jačanje europskog i ukrajinskog DTIB-a.

Povezani rizici su nedovoljan iznos proračuna s obzirom na stvarne potrebe, poteškoće u utvrđivanju uskih grla u proizvodnji i hitnost potreba oružanih snaga Unije u odnosu na proizvodnju. Preduvjet je da se instrumentom dopunjuju druge inicijative koje Vijeće dogovori za potporu oružanim snagama država članica EU-a i Ukrajini te koordinacija potražnje među državama članicama.

Komisija će stoga provoditi Program u okviru izravnog upravljanja na temelju stručnosti stečene u provedbi Europskog fonda za obranu, ASAP-a i EDIRPA-e, pravodobno će pripremiti i donijeti programe rada i skratiti rok za dodjelu.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Proračun Programa izvršavat će se uglavnom pod izravnim upravljanjem. Na temelju iskustava Komisije u upravljanju bespovratnim sredstvima cjelokupni troškovi kontrole nad Programom koju provodi Komisija procjenjuju se na manje od 1 % povezanih sredstava kojima se upravlja.

U pogledu stopa neočekivanih pogrešaka cilj je zadržati stopu pogreške ispod praga od 2 %. Komisija smatra da će izravnim upravljanjem programom uz popunjene osposobljene timove (iskusno osoblje, možda angažirano iz ministarstava obrana država članica) koji djeluju pod vodstvom delegiranih ovlaštenih službenika, primjenu jasnih pravila i prikladnu upotrebu instrumenata koji se temelje na rezultatima zadržati stopu pogreške ispod praga značajnosti od 2 %.

Financijski doprinos može biti pružen u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima iz članka 125. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

2.3. **Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti**

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevara.

Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) nadležan je za provođenje istraga o operacijama za koje je primljena potpora u okviru ove inicijative. Sporazumima koji proizlaze iz ove Uredbe, uključujući sporazume sklopljene s međunarodnim organizacijama, moraju se predvidjeti nadzor i financijska kontrola koju provodi Komisija ili neki njezin ovlaštenu predstavnik i revizije Europskog revizorskog suda, Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) ili OLAF-a, na terenu ako je potrebno. I

dužnosnici Komisije koji imaju potrebno sigurnosno odobrenje mogu provoditi terenske posjete.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif. ¹³	zemalja EFTA-e ¹⁴	zemalja kandidatkinja i potencijalni kandidata ¹⁵	ostalnih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
	[XX YY YY YY]	dif./nedif.	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja i potencijalni kandidata	ostalnih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
5	13.0106 – Rashodi za potporu Programu EDIP	nedif.	DA	pm	DA	DA
5	13.0801 – Program EDIP	Dif.	DA	pm	DA	DA
6	14.01xx – Rashodi za potporu Instrumentu za potporu Ukrajini	nedif.	NE	pm	DA	DA
6	14.0901 – Instrument za potporu Ukrajini	Dif.	NE	pm	DA	DA

¹³ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

¹⁴ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

¹⁵ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Izvor financiranja odobrenih sredstava u okviru novog Programa za europsku obrambenu industriju

Doprinos iz Europskog fonda za obranu	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	Ukupno
Razvoj sposobnosti						411 200	585 248	1 000 000
Istraživanja u području obrane					3 552	208 600	287 848	500 000
Ukupno iz EDF-a					3 552	619 800	876 648	1 500 000

3.2.2. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	5	Sigurnost i obrana – klaster 13 – Obrana
---	---	--

			2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	<i>Nakon 2027.</i>	UKUP NO
13.0801 Odobrena sredstva za poslovanje za Program EDIP	Obveze	(1)						615,248	872,096		1 487,344
	Plaćanja	(2)						310,000	440,000	737,344	1 487,344
13.0106 Rashodi za potporu za Program EDIP	Obveze = plaćanja	(3)					3,552	4,552	4,552		12,656
UKUPNA odobrena sredstva za omotnicu programa – Naslov 5.	Obveze	= ₁ + 3					3,552	619,800	876,648		1 500,000
	Plaćanja	= ₂ + 3					3,552	314,552	440,552	737,344	1 500,000

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	06	SUSJEDSTVO I SVIJET – klaster 14 – Vanjsko djelovanje
---	----	---

			2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	<i>Nakon 2027.</i>	UKUPNO
14.0901 – Instrument za potporu Ukrajini	Obveze	(1)					pm	pm	pm		
	Plaćanja	(2)					pm	pm	pm		
14.01xx – Rashodi za potporu Instrumentu za potporu Ukrajini	Obveze = plaćanja	(3)					pm	pm	pm		pm
UKUPNA odobrena sredstva za omotnicu programa – Naslov 6.	Obveze	=1					pm	pm	pm		pm
	Plaćanja	=2					pm	pm	pm		pm

UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje (svi naslovi za poslovanje)	Obveze	(4)						615,248	872,096		1 487,344
	Plaćanja	(5)						310,000	440,000	737,344	1 487,344
UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe (svi	Obveze = plaćanja	(6)					3,552	4,552	4,552		12,656

naslovi za poslovanje)											
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA od 1. do 6. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	=4+6					3,552	619,800	876,648		1 500,000
	Plaćanja	=5+6					3,552	314,552	440,552	737,344	1 500,000

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	7	„Administrativni rashodi”
---	----------	---------------------------

U ovaj se odjeljak unose „administrativni proračunski podaci”, koji prethodno moraju biti uneseni u [prilog zakonodavnom financijskom izvještaju](#) (Prilog 5. Odluci Komisije o internim pravilima za izvršenje dijela „Komisija” općeg proračuna Europske unije), koji se unosi u DECIDE za potrebe savjetovanja među službama.

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	<i>Nakon 2027.</i>	UKUPNO
Ljudski resursi						3,712	3,712	3,712		11,136
Ostali administrativni rashodi						0,258	0,258	0,131		0,647
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)					3,970	3,970	3,843		11,783

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	<i>Nakon 2027.</i>	UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva u svim NASLOVIMA višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze					7,522	623,770	880,491		1 511,783
	Plaćanja					7,522	318,522	448,395	737,344	1 511,783

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Godine	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi					3,712	3,712	3,712	11,136
Ostali administrativni rashodi					0,258	0,258	0,131	0,647
Meduzbroj za NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira					3,970	3,970	3,843	11,783

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi					3,552	3,552	3,552	10,656
Ostali administrativni rashodi (bivše linije „BA”)								
Meduzbroj izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira					3,552	3,552	3,552	10,656

UKUPNO					7,522	7,522	7,395	22,439
--------	--	--	--	--	-------	-------	-------	--------

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

3.2.3.1. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)		
○ Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
20 01 02 01 (sjedište i predstavništva Komisije)	19	19	19				
20 01 02 03 (delegacije)	1	1	1				
01 01 01 01 (neizravno istraživanje)							
01 01 01 11 (izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
○ Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)¹⁶							
20 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)							
20 02 03 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)							
13.01 Rashodi za potporu Europskom programu za obrambenu industriju ¹⁷	– u sjedištu	31	31	31			
	– u delegacijama	2	2	2			
01 01 01 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)							
01 01 01 12 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
UKUPNO	53	53	53				

13 se odnosi na odgovarajuće područje politike ili glavu proračuna.

Potreban plan radnih mjesta pokrit će se osobljem glavne uprave kojemu je već povjereno upravljanje mjerom i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Traženi EPRV-ovi radit će na izradi politika, pravnim pitanjima, s posebnim naglaskom na pitanja bespovratnih sredstava i nabave, financijskog upravljanja, upravljanja ugovorima, revizije i evaluacije.
Vanjsko osoblje	Traženi EPRV-ovi radit će na izradi politika, pravnim pitanjima, s posebnim naglaskom na pitanja bespovratnih sredstava i nabave, financijskog upravljanja, upravljanja ugovorima, revizije i evaluacije.

¹⁶ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

¹⁷ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog/inicijativa:

- može se u potpunosti financirati preraspodjelom unutar relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).

Naslov 5. Vidjeti detalje u odjeljku 3.2.

- zahtijeva upotrebu nedodijeljene razlike u okviru relevantnog naslova VFO-a i/ili upotrebu posebnih instrumenata kako su definirani u Uredbi o VFO-u.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije, odgovarajuće iznose te instrumente čija se upotreba predlaže.

- zahtijeva reviziju VFO-a.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije te odgovarajuće iznose.

3.2.5. Doprinos trećih strana

Prijedlog/inicijativa:

- ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju.
- predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	2025.	2026.	2027.					Ukupno
kako je navedeno u članku 6.	pm	pm	pm					pm
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva	pm	pm	pm					pm

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
 - na vlastita sredstva
 - na ostale prihode
 - navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska prihoda:	linija	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ¹⁸					
			Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	
Članak								

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije)

¹⁸ Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % na ime troškova naplate.